

Z życia uczelni

*Uroczyste zainaugurowaliśmy
rok akademicki 2023/2024
w Uniwersytecie Rzeszowskim*

Z życia uczelni

Dyplomatorium 2023 r.

Nominacje

*Profesura w Kolegium
Nauk Humanistycznych
prof. dr hab. Jacek Ścibor
Profesura w Kolegium
Nauk Przyrodniczych
prof. dr hab. Łukasz Łuczaj*

Nominacje

*Profesury w Kolegium
Nauk Społecznych
prof. dr hab. Elżbieta Feret
prof. dr hab. Viktoria Serzhanova*

Uniwersytet Rzeszowski
ur.edu.pl

Wszelkie prawa zastrzeżone.

ISSN 2719-4647

Skład: Wydawnictwo UR

Druk: Drukarnia UR

Adres Redakcji:

al. Rejtana 16c

35-959 Rzeszów

tel.: 17 872 10 26

gazetaur@ur.edu.pl

Redakcja

Maciej Ulita

Wioletta Wrona

Foto okładka

Michał Świąćicki

Projekt layoutu

Kamil Skrzypiec

Nakład: 150 szt.

Gazetę Uniwersytecką wydaje

Uniwersytet Rzeszowski za zgodą

Rektora. Autorzy tekstów

i współpracownicy nie otrzymują

honorariów za publikację.

Zastrzegamy sobie prawo skracania,

adiustacji tekstów i zmiany tytułów.

Wstęp

4 Komentarz przez szparę

Z życia uczelni

- 6 Z obrad Senatu
7 Dyplomy dla absolwentów 4-letniego Polonijnego Studium Choreograficznego rozdane
9 Dyplomatorium kierunku elektroradiologia
11 Dyplomatorium 2023 r.
16 Uroczyste zainaugurowaliśmy rok akademicki 2023/2024 w Uniwersytecie Rzeszowskim
20 Przemówienie inauguracyjne JM Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego
23 Laudacja wygłoszona przez prof. dr hab. Jadwigę Stanek-Tarkowską
26 Wykład prof. dra hab. Andrzeja Koteckiego
29 Wykład inauguracyjny prof. dr hab. Elżbiety Feret
34 Podpisanie porozumienia o współpracy między Uniwersytetem Rzeszowskim a Muzeum Zamkowym w Sandomierzu XXXII Forum Ekonomiczne z udziałem prof. dra hab. Pawła Graty
35 Naukowcy z Uniwersytetu Rzeszowskiego wśród najbardziej wpływowych naukowców na świecie!

Nominacje

- 36 Profesura w Kolegium Nauk Humanistycznych prof. dr hab. Jacek Ścibor
38 Profesura w Kolegium Nauk Przyrodniczych prof. dr hab. Łukasz Łuczaj
39 Profesura w Kolegium Nauk Społecznych prof. dr hab. Elżbieta Feret
42 Profesura w Kolegium Nauk Społecznych prof. dr hab. Viktoria Serzhanova

Do poczytania

44 Wydawnictwo UR poleca

Konferencje i seminaria

- 45 52. Konferencja Muzykologiczna Związku Kompozytorów Polskich „Muzyka. Tradycja i współczesność” w Instytucie Muzyki
47 56. Kongres Japan Academy of Budo połączony z XII Konferencją IMACSSS na Kyoiku University w Osace. Uczni i pasjonaci badający tajniki sztuk i sportów walki spotkali się ponownie w Japonii
50 Tradycja szkolnictwa to ważna część dziedzictwa narodowego. Program Ministra Edukacji i Nauki „Nauka dla społeczeństwa” w Instytucie Pedagogiki

Nagrody i osiągnięcia

- 53 Dr hab. Marcin Grygiel, prof. UR przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Językoznawstwa Kognitywnego
54 Profesor Piotr Futyma otrzymał najważniejszą nagrodę naukową Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego
55 Dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR nagrodzony Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”
56 Doskonała Nauka II dla Kolegium Nauk Humanistycznych UR
56 Wyniki badań naukowców z Instytutu Nauk Medycznych zostały opublikowane w czasopiśmie naukowym „Nature Medicine”
57 Srebrny medal dla dr inż. Małgorzaty Karbarz z Instytutu Biologii
57 Dr hab. Maciej Wnuk, prof. UR z Instytutu Biotechnologii UR członkiem Rady Doskonałości Naukowej
58 Dwa projekty z Kolegium Nauk Humanistycznych UR otrzymały dofinansowanie z programu Społeczna Odpowiedzialność Nauki II 9.08.2023
59 Uniwersytet Rzeszowski w prestiżowym gronie uczelni przygotowujących stypendystów NAWA
60 Studencki Browar UwaRzone zwyciężcą na 52. Chmielakach Krasnostawskich! 6.09.2023

Jubileusze

- 61 Socjolog w społeczeństwie
64 10. lat kierunku elektroradiologia na Uniwersytecie Rzeszowskim (2013–2023)

Kultura i sztuka

- 69 „Nie bójmy się uczuć” – koncert pamięci Jerzego Wasowskiego
71 „Innego życia nie znaliśmy...” Wystawa podczas Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych
72 Vivat Ignacy!
74 Wakacyjne tournée „Resovii Saltans”
76 Scena Propozycji Uniwersytetu Rzeszowskiego po sezonie teatralnym 2022/2023

Wydarzenia

78 Centrum światów jest tutaj. Artystyczne wydarzenie w przestrzeni miejskiej Przemysła

Varia

81 Orient express - kierunek Stambuł

Studencki uniwersytet

- 84 Studenci ratownictwa medycznego w Bieszczadach
85 Centrum Polonijne wobec nowej rzeczywistości
87 Wakacje z BON UR

Na sportowo

89 Memoriał im. Edwarda Sądeckiego w Windsurfingu – Edi Cup Festiwal Sportów Wodnych AZS

Komentarz przez szparę

Maciej Ulita

Siedzimy w ciasnej dziurze naszych ograniczeń i przez małą szparę oglądamy świat, a raczej ów świat wdiera się przez nią do nas. Część z nas wybiera kontemplacyjną egzystencję pogrążoną w tej prywatnej dziurawości, ale niektórzy podejmują wysiłek wyjścia na świat. I chociaż przeraża ich krwawa wizja narodzin, to z determinacją płodzą geniusz, przeciskając się przez „Szczeliny istnienia”.

Po pierwsze „Zasady moralne są maską ukrywającą niezdolność do przyjęcia świata”.

Człowiek żyjący w dziurze własnych ograniczeń zatyka szparę na świat różnymi protezami. Jedną z nich są właśnie zasady moralne. Niezależnie od tego, z jakim systemem etycznym się utożsamiamy, ma on prawdopodobnie niewiele wspólnego z rzeczywistością poza naszą dziurą. I chociaż jesteśmy na tyle elastyczni, żeby naginać moralność zgodnie z aktualnym kierunkiem wiatru, to boimy się sprawdzić, czy nasz kręgosłup moralny jest na tyle sztywny, żeby precyzyjnie się na świat i utrzymać pion.

Po drugie „Wycinanie z rzeczywistości fragmentów powodowane jest rozpaczliwą walką umysłu o rozeznanie w świecie (...) Każdy fragment świata, jaki udaje nam się wskazać czy wytknąć, zaświadcza o naszej samowoli i coraz bardziej dezorientuje”.

Mamy do dyspozycji zaledwie małą dziurę, której i tak nie potrafimy zaakceptować. Dłubiemy w niej nieustannie w poszukiwaniu jakiegokolwiek punktu zaczepienia. Nie daje nam to zupełnie nic, ponieważ każdy odkrojony, oderwany czy w inny sposób uszczknięty fragment naszej dziurawości siebie zamęt prowadzący, co najwyżej, do bezowocnej autokontemplacji.

Po trzecie „To, co nas spotyka, jest tylko małym wycinkiem zdarzeń zachodzących w świecie, więc niczego nie należy odrzucać, bo i tak w ciasnym, wsząd ograniczonym obszarze bytowania niewiele dane jest nam doświadczać”.

Nie dość, że nie potrafimy zaakceptować naszej dziury, to jeszcze nie potrafimy patrzeć na wymykające się

zasłoniętej szparze promyki świata znajdującego się poza naszą dziurawością. Mamy tak niewiele, ale ponieważ jesteśmy tak dalece przekonani o wartości własnej, nie zadajemy sobie trudu doświadczenia jakichś ruchliwych, efemerycznych promyków. Mrużymy oczy i okazuje się, że...

Po czwarte „Podstawę naszego istnienia stanowi codzienność. A że fakt istnienia przeżywamy jako niezwykle ważny, więc ogarnia nas zdumienie, ilekroć uświadomiamy sobie, że upływa ono na drobniactwach”.

Zagubieni w oczekiwaniu na WIELKIE wydarzenie i czyny, które nie wiadomo, kto ma popełnić, czasem, podkreślam: czasem, zdarza się nam uświadomić ogarniającą nas codzienność, tylko że niestety nie umiemy wyciągnąć z tego wniosków. Ale nie wszystko stracone, bo chociaż...

Po piąte „Szczególnie narażone na podskórne działanie codzienności są uczucia. Codzienność potrafi zdziesiątkować je bezgłośnie”.

...to jednak we wszystkim można „coś” odnaleźć, wystarczy umieć patrzeć na świat oczami dziecka. Można też nauczyć się pewnej trudnej sztuki robienia wszystkiego, „jakby to był ostatni raz”. Począwszy od całkowitych drobiazgów, jak zapalenie papierosa albo łyk dobrego wina, na wielkich rzeczach, jak dotyk ukochanej, kończąc. Kiedy do każdej z tych rzeczy podchodzimy z należytą atencją, która podkreśla ich ulotność i niepowtarzalność, wtedy dopiero możemy docenić ich wartość. Radość z „rzeczy małych” jest lekiem na smutek dnia codziennego. Radość, piękno i sens można znaleźć wszędzie. Wystarczy chcieć umieć patrzeć. Kiedy otworzymy choćby jedno oko, możemy spytać...

Po szóste

„Czyż cała nasza cywilizacja nie jest krzątaństwem polegającym na obcinaniu paznokci naturze”.

Jesteśmy i będziemy ofiarami osobistej megalomanii. Określamy się mianem zdobywców wszechświata, mianem panów Ziemi i używamy innych, nieuzasadnionych epitetów. Nieustannie eksploatujemy (czytaj – niszczymy) naturę pod sztandarem globalnego rozwoju. To śmieszne, bo sami jesteśmy jej częścią. Powstaliśmy z natury, którą niszczymy, żeby się rozwijać... Nawet jeśli jesteśmy dziećmi Bożymi, to wredne z nas pociechy, bo nieustannie dewastujemy plac zabaw, który Ojciec nam urządził. Myślę sobie, że niezłym pomysłem byłoby „zapuszczenie paznokci”, by tym nowym narzędziem rozszerzyć naszą szparę, żeby się otworzyć, bo...

Po siódme

„...stan otwarcia oznacza dopuszczenie wszelkich możliwości. (...) Otwarcie jest czystą potencjalnością. Przejawem zgody na różnorodność świata”.

Ale różnorodności świata trzeba stawić czoła. Ona nie nadaje się do rozfragmentowanej dziurawości. Jeśli uda się zrobić pierwszy krok w kierunku świata poza naszą dziurą, następne są już dużo łatwiejsze. Wystarczy na chwilę zrezygnować z auto-kontemplacji i chcieć, ponieważ...

Po ósme

„...by coś usłyszeć, trzeba samemu zamilknąć”.

Paradoksalnie można by powiedzieć, że żeby „coś” zobaczyć, trzeba zamknąć oczy. Trzeba być ślepym na prawa nauki, które roszczą sobie pretensje do autorytatywnego stwierdzenia, a raczej orzekania, co jest, a czego nie ma i jak to coś jest albo nie jest. Wcale nie trzeba wiedzieć, żeby widzieć. Oczywiście wiedza jest potrzebna, ale musi jej towarzyszyć mentalna wolność, umiejętność zapominania uwalniająca zniewolone przez prawa nauki zmysły. Wcale nie trzeba wiedzieć, jak wiatr powstaje i czym jest, żeby poczuć jego podmuch, nie trzeba wiedzieć, jak powstaje wino, żeby delektować się jego smakiem (nie wiedząc nawet, co to takiego smak oraz jak i dlaczego go odczuwam). W skrajnych przypadkach nie muszę wiedzieć nic. Nie muszę wiedzieć, czym jest kobieta, czym jest miłość, a czym pożądanie. To wszystko, i wiele innych, nie są mi zupełnie potrzebne, żeby kochać i pożądać... i to jest najpiękniejsze. Kiedy zdamy sobie sprawę z tego piękna, wtedy...

Po dziewiąte

„Łatwo dostrzec, że każdy z nas jest szparą w rzeczywistości. Nie tylko dla innych, ale i dla siebie. Świat pęka w tym miejscu, którym jesteśmy”.

To apogeum samouświadomienia i jednocześnie klęska dziurawości. W tym miejscu można rozpocząć nową przygodę w świecie poza. Można już zacząć myśleć o powrocie, tak by zatoczyć koło. W tym jednak przypadku nie jest to bezmyślna droga, gdzie wszystko zaczyna się od początku. Z każdym okrażeniem wiemy i odczuwamy więcej, a co ważniejsze – inaczej. Istnieje ryzyko, że w pewnym momencie siła odśrodkowa nas wyrzuci, ale jeśli będziemy do tego przygotowani, bez strachu poszybujemy po niebie istnienia i z lotu ptaka zobaczymy, że...

Po dziesiąte

„To, co jest, pozostaje w mroku szpary”.

Musimy wyrozić się z naszej dziury, oddać się światu poza nią. Okrzepnąć i pogodzić się z nim. Wtedy może uda się nam zrozumieć, że wszystko, od początku, było nam dane – nie umieliśmy tylko patrzeć. Dopiero kiedy świat poza da się nam we znaki i zapagniemy powrotu, zrozumiemy. „Mrok szpary” rozjaśni się w sposób niedostrzegalny zmysłowo, ale odczuwalny. Wtedy dopiero odczuwamy swoje istnienie.

Cytaty pochodzą z: *Brach – Czaina Jolanta, Szczeliny istnienia*, Warszawa 1992

Z obrad Senatu

Justyna Zięba

Ostatnie przed wakacjami posiedzenie Senatu zwołane zostało na **29 czerwca**. Porządek obrad przewidywał m.in. ocenę działalności Uczelni, nadanie tytułu Profesora Honorowego UR, zapiniowanie kandydatur do Rady Doskonałości Naukowej oraz przyjęcie zaktualizowanego regulaminu dotyczącego postępowań naukowych.

W pierwszym punkcie Senat po wysłuchaniu rocznego sprawozdania przedstawionego przez JM Rektora zatwierdził go oraz pozytywnie ocenił działania władz Uczelni.

W drugim punkcie decyzją Senatu **prof. dr hab. Andrzej Kotecki** z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu otrzymał tytuł Profesora Honorowego Uniwersytetu Rzeszowskiego.

W punkcie trzecim porządku obrad wskazane zostały kandydatury do Rady Doskonałości Naukowej na kadencję 2024–2027; poparcie Senatu otrzymali: **prof. dr hab. Bazyl Czyżewski, prof. dr hab. Jolanta Itrich-Drabarek, prof. dr hab. Cezary Kuklo oraz dr hab. Maciej Wnuk, prof. UR.**

Kolejny punkt dotyczył uchwalenia Regulaminu przeprowadzania czynności w postępowaniach w sprawie nadania stopnia doktora oraz stopnia doktora habilitowanego prowadzonych w Uniwersytecie Rzeszowskim.

Dwa kolejne punkty związane były z przyjęciem Statutu Dwujęzycznego Liceum Uniwersyteckiego im. Stanisława Barańczaka w Rzeszowie oraz zmianami w Regulaminie zatrudniania i wynagradzania pracowników Dwujęzycznego Liceum Uniwersyteckiego.

Podczas posiedzenia uchylone zostały również uchwały powołujące niektó-

re Centra w Kolegium Nauk Przyrodniczych, a także przyjęty został terminarz posiedzeń Senatu na kolejny rok akademicki.

W bloku spraw dydaktycznych podjęte zostały m.in.: uchwała w sprawie ustalenia programów studiów w Uniwersytecie Rzeszowskim, uchwała w sprawie ustalenia warunków, trybu oraz terminów rozpoczęcia i zakończenia rekrutacji dla poszczególnych kierunków studiów pierwszego stopnia, drugiego stopnia i jednolitych studiów magisterskich w roku akademickim 2024/2025 oraz uchwała w sprawie ustalenia zasad przyjmowania na studia laureatów oraz finalistów olimpiad stopnia centralnego oraz laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich na rok akademicki 2027/2028.

Ponadto przyjęte zostały zmiany w Uchwale nr 70/05/2021 Senatu UR z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie przeniesienia studenta na Uniwersytet Rzeszowski z innej uczelni lub uczelni zagranicznej. Ustalono programy studiów podyplomowych: Master of Business Administration (MBA) oraz lustracja w organizacjach spółdzielczych. Pozytywnie zaopiniowano uruchomienie kwalifikacyjnych studiów podyplomowych z zakresu wychowania do życia w rodzinie na zlecenie MEiN oraz podjęto uchwałę w sprawie uruchomienia 4-letniego studium choreograficznego.

W ostatnim punkcie zaktualizowany został Regulamin powierzenia obowiązków profesora wizytującego w Uniwersytecie Rzeszowskim wynikających z umowy cywilnoprawnej.

Pierwsze po okresie wakacyjnym posiedzenie Senatu zostało zwołane na **28 września**.

W pierwszym punkcie przyjęto zmiany w Uchwale nr 394/12/2018 Senatu UR z dnia 20 grudnia 2018 r. w sprawie utworzenia Centrum Badań Regionalnych i Transgranicznych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Punkt drugi porządku obrad dotyczył aktualizacji składu osobowego Komisji ds. Kształcenia podyktowanej złożonymi rezygnacjami przez dwóch dotychczasowych członków komisji.

W punkcie trzecim rzecznik akademicki dr Jan Gałkowski przedstawił obszernie sprawozdanie ze swojej ponad rocznej działalności, szczegółowo omawiając zakres swoich działań jako rzecznik akademicki.

W kolejnym punkcie Senat przyjął zmiany w *Regulaminie przeprowadzania czynności w postępowaniach w sprawie nadania stopnia doktora oraz stopnia doktora habilitowanego prowadzonych w Uniwersytecie Rzeszowskim*.

W części poświęconej dydaktyce podjęto uchwałę w sprawie zmian w programie studiów na kierunku turystyka i rekreacja, studia pierwszego stopnia o profilu ogólnoakademickim oraz uchwałę w sprawie ustalenia programów studiów w Uniwersytecie Rzeszowskim.

Podczas posiedzenia uchylona została również w całości Uchwała nr 70/05/2021 Senatu UR z dnia 27 maja 2021 r. w sprawie przeniesienia studenta na Uniwersytet Rzeszowski z innej uczelni lub uczelni zagranicznej.

Dyplomy dla absolwentów 4-letniego Polonijnego Studium Choreograficznego rozdane

Jadwiga Bär

Po trzyletniej przerwie spowodowanej pandemią udało się wznowić edukację w 4-letnim Polonijnym Studium Choreograficznym prowadzonym przez Uniwersytet Rzeszowski przy współpracy z Rzeszowskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. W okresie od 25 czerwca do 14 lipca br. kształciło się ponad dwudziestu słuchaczy na czterech rocznikach. „Bardzo cieszy nas fakt, iż tak długa przerwa w kształceniu nie zdemotywowwała Polonusów i że nadal chcą przyjeżdżać do Rzeszowa, by zdobywać wiedzę z dziedziny polskiej kultury ludowej” – oznajmia dyrektor 4-letniego PSCH mgr Romuald Kalinowski.

Uroczysty koncert inaugurujący XXII edycję Studium odbył się 29 czerwca z udziałem słuchaczy, kadry i zaproszonych gości. Słuchacze pierwszego roku otrzymali certyfikaty przyjęcia, które wręczyli: prorektor Uniwersytetu Rzeszowskiego dr hab. Elżbieta Rokosz, prof. UR, dyrektor 4-letniego PSCH mgr Romuald Kalinowski, prezes Rzeszowskiego Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” prof. dr hab. Aleksander Bobko oraz dyrektor honorowa 4-letniego PSCH mgr Alicja Haszczak. Drugą część koncertu oprawiły artystycznie akademickie zespoły tańca ludowego: ZPiT Uniwersytet Rzeszowski „Resovia Saltans” i SZPiT „Po-

loniny” Politechniki Rzeszowskiej, a także kwartet – akordeon Stanisław Wiktor i Paweł Paluch, kontrabas Robert Piękoś, gitara Ryszard Barszcz – pod kierownictwem muzycznym prof. dr. hab. Pawła Palucha.

W ciągu trzech tygodni kształcenia słuchacze zdobywali wiedzę teoretyczną i praktyczną z zakresu polskiej kultury ludowej, tańców narodowych i tańców z dziewiętnastu regionów etnograficznych kraju. Tegoroczną dydaktykę uzupełniła wycieczka kulturoznawcza do wsi Markowa. Uczestnicy zwiedzali skansen, wzięli udział w warsztatach związanych z różnymi formami pielęgnowania tradycji ludowych oraz przyglądali się dawnym

pracom i zawodom wiejskim (m.in. młocce, mieleniu ziaren, ostrzeniu kosy, praniu za pomocą tarek, wypalaniu cegieł). Dodatkową atrakcją był odbywający się w tym samym czasie jarmark i prezentacja tańców kurpiowskich wykonana przez specjalnie zaproszony na tę okazję zespół z Kurpi. Wycieczki kulturoznawcze tego typu cieszą się wśród słuchaczy dużym zainteresowaniem, ponieważ umożliwiają im one bezpośredni kontakt z autentyczną kulturą wiejską oraz doskonale kształtują stosunek Polonusów do polskiej kultury ludowej, zwłaszcza że wielu z nich, urodzonych i wychowanych poza granicami Polski, nie zna zasad funkcjonowania

Uroczyste wręczenie dyplomów absolwentom tegorocznej edycji 4-letniego Studium Choreograficznego

Egzamin dyplomowy – obrona autorskich kompozycji tanecznych –
tańce górali podhalańskich

polskich wsi, sposobu życia swoich przodków, ich zwyczajów i obrzędów.

Egzamin dyplomowy dla słuchaczy czwartego roku odbył się 11 lipca. Po zakończeniu części teoretyczno-praktycznej obejmującej sprawdzenie wiedzy z polskich tańców narodowych i regionalnych, a także etnografii odbyła się w sali koncertowej Instytutu Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego publiczna obrona autorskich kompozycji tanecznych. Dyplomy ukończenia Studium zostały uroczyście wręczone w czasie inauguracji XIX Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych. Absolwenci otrzymali kwalifikacje zawodowe nauczyciela tańca i choreografa w specjalności tańce ludowe, które uprawniają ich do prowadzenia polonijnych zespołów folklorystycznych oraz tworzenia choreografii i programów artystycznych opartych na polskiej kulturze ludowej. Zostali również przygotowani do pracy w instytucjach polonijnych, których celem jest podtrzymywanie więzi emocjonalnych Polonii z Ojczyzną, integracja środowisk polonijnych oraz budowanie pozytywnego wizerunku Polski i Polaków poza granicami naszego kraju.

fot. M. Zych

Pamiątkowe zdjęcie słuchaczy 4-letniego Polonijnego Studium Choreograficznego z komisją egzaminacyjną

Dyplomatorium kierunku elektroradiologia

Aneta Wojtasik

24 lipca 2023 r. odbyła się po raz pierwszy uroczystość wręczenia listów gratulacyjnych absolwentom kierunku elektroradiologia. Wydarzenie to miało szczególną wagę, ponieważ zbiegło się z obchodami 10-lecia kierunku. Udział w nim wzięło osiemnastu absolwentów wraz z rodzinami i przyjaciółmi. Pozostałe trzynaście osób, z różnych przyczyn, nie mogły być obecne.

Po hymnie *Gaude Mater Polonia* zebranych powitał dyrektor Instytutu Nauk Medycznych prof. dr hab. n. med. Adam Reich. Następnie głos zabrały: prorektor ds. studenckich i kształcenia pani dr hab. Elżbieta Rokosz, prof. UR i dziekan Kolegium Nauk Medycznych prof. dr hab. n. o zdr. Edyta Barnaś.

„Bardzo się cieszę z Waszej obecności. Odwołam się do patronki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Świętej Jadwigi Królowej, która wspierała żaków, ich rozwój intelektualny, a także opiekowała się szpitalami. Myślę, że te dwa aspekty są szczególnie dla Państwa bliskie jako dla osób, które w sposób profesjonalny będą realizować i świadczyć usługi, które mają zarówno charakter diagnostyczny, jak i terapeutyczny. W myśl tego codziennie będziecie Państwo starać się służyć

człowiekowi w potrzebie zdrowotnej” – powiedziała pani dziekan.

Historię kierunku elektroradiologii w Uniwersytecie Rzeszowskim przedstawił dr n. med. Wiesław Guz, kierownik Zakładu Diagnostyki Obrazowej i Medycyny Nuklearnej. Historia ta rozpoczęła się w roku akademickim 2013/2014. Ówczesny rektor, prof. dr hab. Aleksander Bobko, powierzył misję zorganizowania nowej struktury prof. dr hab. med. Andrzejowi Urbanikowi, rzeszowianinowi z pochodzenia, a wtedy kierownikowi Katedry Radiologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego. W tym celu utworzono Katedrę Elektroradiologii, której kierownikiem

został profesor Urbanik. Dzięki życzliwości ówczesnych władz naszej uczelni mógł on stworzyć przestrzeń dydaktyczną w oparciu o nowo powstałe obiekty Uniwersytetu Rzeszowskiego. W budynku G5 przy ul. Warzywnej 1a zorganizowano trzy pracownie radiologiczne, następnie pracownie tomografii komputerowej, rezonansu magnetycznego, densytometrii i druku 3D, a później salę seminaryjną, a także pracownię komputerową ze stacjami do przetwarzania danych obrazowych. Następnym krokiem było wzmocnienie kadry dydaktycznej – profesor Urbanik został promotorem czterech zrealizowanych przewodów doktorskich.

Dzięki tym działaniom kierunek elektroradiologia Uniwersytetu Rzeszowskiego mógł się poszczycić najlepszą bazą dydaktyczną w Polsce.

Po przypomnieniu historii kierunku absolwenci otrzymywali listy gratulacyjne z rąk pani prorektor dr hab. Elżbiety Rokosz, prof. UR, dziekana KNM prof. Edyty Barnaś i dr n. o zdr. Aleksandry Pusz-

-Sapy – kierownika kierunku elektroradiologia. Jednocześnie za szczególne osiągnięcia naukowe (wyniki w nauce) list gratulacyjny od dziekana Kolegium Nauk Medycznych otrzymała absolwentka Karolina Jakimiak. Następnie głos zabrała starościna roku pani Karolina Włodyka, która w imieniu wszystkich absolwentów podzię-

kowała członkom kadry dydaktycznej. Powiedziała między innymi: „Wasza pasja do nauczania, zaangażowanie i wiedza, którymi z Nami dzielliliście się, sprawiły, że nauka stała się fascynującą przygodą. Wasze mentorstwo wielokrotnie przekraczało granice sali wykładowej”. Absolwenci szczególnie wyróżnili dwie osoby z tego grona: panie: dr n. o zdr. Aleksandrę Pusz-Sapę i dr n. o zdr. Joannę Sobczyk – za swoją pasję, oddanie i poświęcenie. Jak podkreśliła starościna roku: „Ich cierpliwość i gotowość do pomocy były bezgraniczne. Były zawsze gotowe poświęcić swój czas, aby udzielić nam wsparcia, gdy tego potrzebowaliśmy”. Na koniec uczestnicy uroczystości wysłuchali wykładu absolutoryjnego, który był ostatnim w ich drodze akademickiej na Uniwersytecie Rzeszowskim. Wygłosił go pan profesor Andrzej Urbanik. Tytuł był bardzo intrygujący i brzmiał *Alkohol oczami radiologa*. Wykładowca podzielił się wynikami swoich badań radiologicznych u osób spożywających alkohol. W szczególności niezwykle ciekawe okazały się rezultaty badań mózgu uzyskane w technice spektroskopii rezonansu magnetycznego. Wykład na pewno zostanie na długo w pamięci absolwentów. Uroczystość zamknęło odśpiewanie hymnu *Gaudeamus igitur* i wykonanie pamiątkowych fotografii.

fot. M. Świącicki

Dyplomatorium 2023 r.

Bożena Kamińska-Przybylska, Marzena Pałka

24 września 2023 r. odbyło się uroczyste dyplomatorium dla studentów kierunku lekarskiego Uniwersytetu Rzeszowskiego. Celebrację święta rozpoczęła uroczysta msza święta o godzinie 9.00 w Kościele Akademickim pw. św. Jadwigi Królowej, a następnie w Filharmonii Podkarpackiej odbyła się uroczystość wręczenia dyplomów absolwentom kierunku lekarskiego Kolegium Nauk Medycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego, którzy w roku akademickim 2022/2023 zakończyli cykl kształcenia 2017–2023. Dyplomy otrzymało 132 absolwentów.

W uroczystości uczestniczyli posłowie na Sejm RP pani Krystyna Skowrońska i pan poseł Kazimierz Gołojuch, ponadto przedstawiciele władz miasta i samorządu terytorialnego w osobach: pan Stanisław Kruczek – wicemarszałek województwa podkarpackiego (w zastępstwie pana marszałka Władysława Ortyła), pan Jerzy Borcz – przewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego, pan Jerzy Cypryś – wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Podkarpackiego, pani Jolanta Sawicka – wicewojewoda podkarpacki w zastępstwie pani

województwa dr Ewy Leniart, pani Jolanta Kaźmierczak – zastępca prezydenta miasta Rzeszowa. Święto uświetniły swoją obecnością władze Uniwersytetu Rzeszowskiego. Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Sylwester Czopek, prorektor ds. studenckich i kształcenia dr hab. Elżbieta Rokosz, prof. UR, prorektor ds. Kolegium Nauk Medycznych prof. dr hab. n. med. Artur Mazur, prorektor ds. Kolegium Nauk Społecznych prof. dr hab. Elżbieta Feret, prorektor ds. Kolegium Nauk Humanistycznych prof. dr hab. Paweł Grata, władze dzie-

kańskie Kolegium Nauk Medycznych – dziekan prof. dr hab. n. o zdr. Edyta Barnaś, dyrektor Instytutu Nauk Medycznych prof. dr hab. n. med. Adam Reich oraz grono profesorskie Kolegium Nauk Medycznych. Ponadto nie mogło zabraknąć podczas dyplomatorium przedstawiciele współpracujących placówek medycznych z Podkarpacia. I tak gościliśmy pana Roberta Bugaja – dyrektora Podkarpackiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ w Rzeszowie, pana doktora Krzysztofa Marchewkę – prezesa Okręgowej Izby Lekarskiej w Rzeszowie, panią Barbarę Świątlik – przewodniczącą Okręgowej Izby Pielęgniarek i Położnych w Rzeszowie, pana doktora Janusza Ławińskiego – dyrektora Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Rzeszowie, panią Barbarę Rogowską – dyrektor Klinicznego Szpitala Wojewódzkiego nr 2 w Rzeszowie, panią Barbarę Stawarz – dyrektora Naczelnego Szpitala Wojewódzkiego w Przemyślu, pana Janusza Solarza – dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy, pana Romana Wojdyłę – prezesa Zarządu Nowe Techniki Medyczne – Szpital Specjalistyczny im. Świętej Rodziny w Rudnej Małej, pana Dariusza Zielińskiego – dyrektora medycznego Nowe Techniki Medyczne – Szpital Specjalistyczny im. Świętej Rodziny w Rudnej Małej, pana Józefa Szczęcha – dyrektora ds. leczenia Centrum Medycznego w Łańcucie, pana Andrzeja Kwiatkowskiego – dyrektora Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie, pana Stanisława Mazura – dyrektora Centrum Medycznego „Medyk”, pana doktora Grzegorza Maternę – dyrektora SP ZOZ nr 1 w Rzeszowie, panią Ewę Skoczyńską – dyrektor ZOZ nr 2 w Rzeszowie, panią Kingę Harpułę – naczelną pielęgniarkę ZOZ nr 2 w Rzeszowie, panią doktor Ewę Futymę – dyrektor NZOZ „Luxmed” oraz pana doktora Mariana Futymę – kierownika Oddziału Kardiologii NZOZ „Luxmed”. Nie zabrakło wśród gości pracowników administracji i obsługi, studentów Kolegium Nauk Medycznych UR. Oczywiście nie mogło zabraknąć rodzin absolwentów i ich przyjaciół. Dyrektor Instytutu Nauk Medycznych Kolegium Nauk Medycznych UR prof. dr hab. n. med. Adam Reich przywitał zaproszonych gości, symbolicznie rozpoczął uroczyste dy-

plomatorium i poprosił o zabranie głosu JM Rektora pana prof. dr. hab. Sylwestra Czopka, który powiedział:

„Wieńczymy dziś pewne dzieło, a w zasadzie to dzieło wieńczą już nasi absolwenci. Należą się im gorące gratulacje za wytrwałość, za wyniki zaliczonych egzaminów, za to, że dobrze wpisali się w strukturę Uniwersytetu. Gromkie gratulacje dla Państwa, bo to był wielki wyczyn i jest co świętować!” Następnie głos zabrał pan prorektor ds. Kolegium Nauk Medycznych UR prof. dr hab. n. med. Artur Mazur, który przemówił do studentów:

„Drodzy Absolwenci, ponad 2000 dni temu widzieliśmy się po raz pierwszy na inauguracji Waszego pierwszego roku akademickiego w naszej Uczelni. Byliśmy pełni wiary, nadziei, że nasze wybory, działania i nasze decyzje, które podjęliśmy, My jako nauczyciele i Wy jako studenci, są słuszne. Mówiłem o zaletach życia akademickiego i rzuciłem Wam wyzwanie, byście wykorzystali swoje wolne godziny na studiach na zbadanie wszystkiego, co Uniwersytet ma do zaoferowania. Nie wiedzieliśmy wtedy, że wszyscy staniemy w obliczu globalnej pandemii, która wystawi nas na próbę w sposób, którego nie mogliśmy sobie wyobrazić. Nie wyobrażaliśmy sobie też tego, że w oddalonym od nas o 80 km kraju będzie wojna. Wasz rocznik został przetestowany tak jak niewiele innych. Wykazaliście się niezwykłą odpornością i cierpliwością, a więc umiejętnościami, które będą Wam dobrze służyć, gdy będziecie przygotowywać się do życia po skończeniu studiów na naszym Uniwersytecie. Opierając się na tym, co widziałem, mam wielką wiarę, że Wy, podobnie jak ci, którzy byli przed Wami, znajdziecie swoją drogę i odcisniecie swój ślad na świecie. Pozwolę sobie w tym momencie podziękować Wam za wytrwałość, elastyczność i zrozumienie. Podziękować i złożyć gratulacje Waszym rodzicom i bliskim – bądźcie dumni ze swoich dzieci, braci, sióstr, mężów, żon... Są wspaniałymi ludźmi. [...] Chciałbym jednak, aby każdy z Was rozejrzał się teraz wokół, popatrzył na osoby dzielące Wasz sukces, rodziców, kolegów, nauczycieli. Zapamiętajcie ten moment, zachowajcie w pamięci najlepsze chwile spędzone w naszej Uczelni. Niektórzy z Was może zo-

staną tu na dłużej, rozpoczynając prze-
wody doktorskie, inni podejmą pracę
w wybranej specjalizacji. Może niektórzy
będą potrzebowali czasu, by zasta-
nowić się nad dalszą drogą. [...] Mam
głębką nadzieję, że zdobyta tutaj wie-
dza zaowocuje oraz że zaszczepiliśmy
Wam ciekawość świata.

Życzę Wam, drodzy absolwenci, aby-
ście z entuzjazmem kroczyli przez
życie, wytrwale dążyli do wytycz-
onych celów i śmiało sięgali po swoje
marzenia, abyście kiedyś, spogląda-
jąc wstecz, czuli spełnienie i dumę ze
swoich życiowych decyzji. Gdy opu-
ście przyjazne mury naszej Uczelni,
nie bądźcie zniechęceni. Nie ograni-
czajcie się. Dawajcie z siebie wszyst-
ko. I gdy będziecie upadać przez życie
– może nawet dzisiaj, po zbyt wielu
kieliszkach szampana – zapamiętaj-
cie to: upadajcie do przodu, żeby po-
wstać mocniejszymi. [...] Życzę Wam
wszystkiego najlepszego. Jak baj-
ka, tak i życie: nie tylko liczy się to, jak
długo trwa, ale jak jest dobre. Życzę
wszystkim bardzo dobrego życia. Gra-
tuluję i Niech Bóg Was Błogosławi”.

Głos zabrali również przedstawiciele
samorządu województwa podkarpackiego,
członek zarządu wojewódz-
twa pan Stanisław Kruczek oraz pan
Jerzy Borcz przewodniczący Sejmiku
Wojewódzkiego. Zapewniali, że chcą
zatrzymać w regionie tak dobrze przy-
gotowanych medyków.

Ponadto został odczytany list od pana
ministra edukacji i nauki dr. hab. Prze-
mysława Czarnka. List odczytała
pani Jolanta Sawicka – wicewojewo-
da podkarpacki. Pan minister w swo-
im liście przekazał najserdeczniejsze
gratulacje dla absolwentów za wysi-
łek na rzecz samorozwoju, pogłębia-
nia wiedzy medycznej oraz rozwijania
specjalistycznych kompetencji. Do-
dał, że w składanych przyrzeczeniach
lekarskich szczególnie wybrzmiewa-
ją słowa o sumiennym wypełnianiu
powierzonych obowiązków, służbie
zdrowiu oraz życiu ludzkiemu. Są one
bezsprzecznym dowodem doniosłej

misji, jaką jest zawód lekarza. List gra-
tulacyjny przekazała także pani woje-
woda dr Ewa Leniart. Pani wojewoda
wyraziła głęboką wiarę, że nowi ab-
solwenci staną się chlubą środowiska
lekarskiego, a umiejętności, jak i osią-
gnięcia zdobyte podczas kształcenia
potwierdzą się w praktyce. Zacytowa-
ła słowa świętego Jana Pawła II: „Trzeba
podtrzymywać za wszelką cenę piękną
polską tradycję, działalność leka-
rza [...] traktować nie tylko jako zawód,
ale także, a może przede wszystkim
jak powołanie okazywane jako czynie-
nie dobra na rzecz drugiego człowie-
ka, wspieranie go w chorobie, niesienie
ulgi w cierpieniu”. Na ręce Szanownych
Profesorów, Nauczycieli Akademickich
złożyła podziękowania za trud włożony
w kształcenie i wychowanie młodych
ludzi, za zaangażowanie, codzienną
pracę, współodpowiedzialność, za wy-
soki poziom nauczania i sprawne funk-
cjonowanie Uczelni.

Nowi absolwenci złożyli przysięgę i do-
łączyli do grona dotychczasowych 364
młodych lekarzy, których wykształcił
Uniwersytet Rzeszowski. Tekst przysię-
gi Hipokratesa odczytał prezes Okręgo-
wej Rady Lekarskiej w Rzeszowie pan
Krzysztof Marchewka:

„Przyjmuję z szacunkiem i wdzięcz-
nością dla moich Mistrzów nadany
mi tytuł lekarza i w pełni świadomy
związanych z nim obowiązków przy-
rzekam: obowiązki te sumiennie speł-
niać; służyć życiu i zdrowiu ludzkiemu;
według najlepszej mej wiedzy prze-
ciwdziałać cierpieniu i zapobiegać
chorobom, a chorym nieść pomoc
bez żadnych różnic, takich jak: rasa,
religia, narodowość, poglądy polityczne,
stan majątkowy i inne, mając na celu
wyłącznie ich dobro i okazując im
nałóżny szacunek; nie nadużywać ich za-
ufania i dochować tajemnicy lekarskiej
nawet po śmierci chorego”.

Po uroczystym ślubowaniu wręczono
pamiątkowe dyplomy wszystkim ab-
solwentom kierunku lekarskiego. Je-
denaście osób zostało wyróżnionych.
I tak za bardzo dobre wyniki w nauce

nagrodę otrzymali: Aleksandra Kuźniar, Julia Rybak, Magdalena Żybu-
ra, za aktywność naukową: Paulina
Pisaniak, Łukasz Zarębski, za znaczą-
ce osiągnięcia naukowe: Anna Mazur,
za dużą aktywność naukową i projek-
tową: Sylwia Samojedny i Agnieszka
Szyszkowska, nagrody za dużą aktyw-
ność społeczną odebrali studenci:
Julia Nawrocka i Anna Opalińska, na-
godę za aktywność charytatywną
i sportową otrzymała Klaudia Wilk-
-Trytko.

Absolwenci postanowili wyróżnić tak-
że swoich nauczycieli, których spotkali
podczas swojej edukacji. I tak nagrodę
od studentów otrzymali: pan prof. dr
hab. n. med. Jacek Tabarkiewicz, pan
dr hab. n. med. Wojciech Wąsek, prof.
UR i lek. Tomasz Kaziród.

Starościna VI roku kierunku lekar-
skiego pani Joanna Dereń w imieniu
absolwentów podziękowała gronu
profesorskiemu za ich pracę, wrażli-
wość i oddanie:

„Gdy przekraczaliśmy próg uczelni po-
raz pierwszy 6 lat temu, byliśmy ni-
czego nieświadomymi pierwszakami.
Ogrom nauki na początku nas przy-
tłoczył, ale z każdym dniem stawali-
śmy się silniejsi, bardziej samodzielni
i pewniejsi swoich umiejętności. Dziś
kończąc tę przygodę, jesteśmy zupeł-
nie innymi ludźmi. Koniec jest zawsze
początkiem nowego. Dziś zaczynamy
kolejny etap naszego życia”.
Ostatnim, ale jednym z najważniej-
szych punktów uroczystości był
wykład wygłoszony przez gościa
specjalnego JM Rektora Uniwersyte-
tu Medycznego we Wrocławiu pana
profesora dr. hab. n. med. Piotra Po-
nikowskiego: *Moja przygoda z nauką.
Dlaczego warto iść pod prąd*. Prof. dr
hab. n. med. Piotr Ponikowski to jeden
z najczęściej cytowanych polskich na-
ukowców, wielokrotnie nagradzany,
w tym w 2015 r. Medalem Prezyden-
ta Wrocławia „Zasłużony dla Wrocła-
wia”, w 2018 r. Złotym Krzyżem Zasługi

Prezydenta RP za dorobek naukowy,
Nagrodą Prezesa Rady Ministrów
za wybitny dorobek naukowy oraz –
wspólnie z prof. Stefanem Ankerem
z Berlina – prestiżową polsko-nie-
miecką nagrodą naukową Copernicus
przyznaną przez Fundację na rzecz
Nauki Polskiej i Deutsche Forschungs-
gemeinschaft (DFG). Prywatnie prof.
Piotr Ponikowski znany jest ze swojej
pasji do maratonów, wolne chwile naj-
chętniej spędza przygotowując się do
kolejnego biegu.

Wykład jego był poświęconym temu,
czym zajmuje się na co dzień, czyli
kardiologii.

Pan Profesor wygłosił bardzo interesu-
jący wykład, za który otrzymał grom-
kie brawa.

Na koniec studenci uroczystie podrzu-
cili swoje czapki studenckie.

Naszym absolwentom życzymy sa-
mych dobrych chwil w życiu!

fot. M. Świąćicki

Uroczyście zainaugurowaliśmy rok akademicki 2023/2024 w Uniwersytecie Rzeszowskim!

Joanna Wilk

2 października 2023 r. w Uniwersytecie Rzeszowskim zainaugurowaliśmy rok akademicki 2023/2024. Inauguracja roku akademickiego to najważniejsze święto w kulturze akademickiej. W historii naszego Uniwersytetu ma to miejsce po raz 23.

Jego Magnificencja prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego przywitał zgromadzonych gości.

W swoim przemówieniu podkreślił, że jest to jego ostatnia przemowa w czasie pełnienia władzy rektorskiej. JM Rektor zwrócił się do zaproszonych gości, pracowników, doktorantów i studentów oraz podzielił się osobistymi spostrzeżeniami:

„Ze względu na tę właśnie okoliczność pozwolę sobie na kilka uwag ogólnych. Nie będzie bowiem lepszej okazji, aby w dniu największego święta uniwersyteckiego – uroczystej inauguracji kolejnego roku – podzielić się z Państwem osobistymi spostrzeżeniami. Nie chodzi w tym przypadku o sprawozdanie, na które przyjdzie jeszcze czas, ale raczej o szersze, uniwersalne uwagi. Wypowiadam je z bagażem prawie 9 lat służenia naszej społeczności uniwersyteckiej, nauce, miastu i regionowi” – mówił JM Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego. Prof. dr hab. Sylwester Czopek zwrócił uwagę na cztery ważne aspekty, które

w obecnych czasach stanowią kluczowe problemy uniwersyteckiej rzeczywistości. Rektor UR mówił o braku stabilizacji w działaniach polskich uczelni, niestabilności i nieprzewidywalności otoczenia zewnętrznego, braku autorytetów i problemach finansowych.

Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego zwrócił się również do studentów, którzy dopiero rozpoczynają swoją uniwersytecką przygodę:

„Serdecznie witam i bardzo się cieszę z Waszej obecności w naszej Alma Mater. Gratuluję sukcesu rekrutacyjnego

i życzę, aby lata spędzone w Uniwersytecie Rzeszowskim były dla wszystkich Państwa okresem dobrze wykorzystanym dla zdobycia wiedzy i kształtowania swojej osobowości. Dysponujemy bardzo rozbudowaną strukturą dającą możliwości wszechstronnego rozwoju”.

Dr hab. Elżbieta Rokosz, prof. UR – prorektor ds. studenckich i kształcenia poprowadziła ceremonię immatrykulacji. Uroczystość wprowadziła do grona akademickiej społeczności studentów pierwszego roku. Przedstawiciele poszczególnych kolegiów, studenci

I roku, złożyli ślubowanie i otrzymali listy gratulacyjne, tym samym dołączając do społeczności Uniwersytetu Rzeszowskiego.

W tym roku do grona studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego dołączyło 6208 nowo przyjętych studentów. Łącznie rok akademicki rozpoczyna 15 998 studentów. Nasza uczelnia będzie kształcić studentów na 68 kierunkach studiów.

Uroczystość inauguracji wprowadza do grona akademickiej społeczności również doktorantów rozpoczynających kształcenie w Szkole Doktorskiej, którzy podczas uroczystości otrzymali listy gratulacyjne. Profesor Maciej Wnuk, dyrektor Szkoły Doktorskiej, poprowadził tę część uroczystości.

Integralną częścią uroczystego rozpoczęcia roku akademickiego jest wręczenie nagród Rektora, lidera i laurów Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz odznaczeń resortowych.

Medale Komisji Edukacji Narodowej wręczyła pani Małgorzata Rauch – podkarpacki kurator oświaty.

Medale Komisji Edukacji Narodowej otrzymali:

prof. dr hab. inż. Zofia Sokołowicz

dr hab. Agnieszka Jankowska, prof. UR

dr hab. Renata Szyszlak, prof. UR

dr Paweł Drygaś

dr Bożena Dusza

dr Dorota Grabek-Lejko

dr Agnieszka Huzarska

dr Joanna Kaszuba

dr Wojciech Lichota

dr Bożena Maj-Tatsis

dr Grzegorz Polański

dr inż. Karolina Pycia

dr Marta Pytlak

dr inż. Tomasz Warzocha

dr Magdalena Wasylewicz

mgr Agnieszka Augustyn.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznał brązowy medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” dr. hab. **Mirosławowi Dymonowi, prof. UR** z Kolegium Nauk Humanistycznych.

Po raz jedenasty przyznany został **Laur Naukowy Uniwersytetu Rzeszow-**

skiego honorujący osobę o najważniejszych osiągnięciach naukowych w okresie ostatnich 4 lat. Kapituła powołana przez JM Rektora przyznała to zaszczytne wyróżnienie **dr. hab. Marcinowi Wołoszynowi, prof. UR** z Kolegium Nauk Humanistycznych.

W tym roku po raz siódmy przyznany został **Laur Dydaktyczny Uniwersytetu Rzeszowskiego** honorujący osobę o najważniejszych osiągnięciach dydaktycznych w okresie ostatnich 4 lat. Kapituła powołana przez JM Rektora przyznała to zaszczytne wyróżnienie **dr Marcie Dick-Bursztyn** z Kolegium Nauk Humanistycznych.

Laur Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego dla najlepszego absolwenta za rok akademicki 2022/2023 otrzymała absolwentka kierunku filologia polska **pani Kinga Skowron**.

Indywidualną nagrodę Rektora za uzyskanie tytułu profesora otrzymali:

prof. dr hab. Edyta Barnaś
prof. dr hab. Elżbieta Feret
prof. dr hab. Viktoria Serzhanova
prof. dr hab. Łukasz Łuczaj
prof. dr hab. Jacek Ścibor.

Nagrodę indywidualną za uzyskanie stopnia doktora habilitowanego otrzymał dr hab. Mateusz Mołoń.

Nagrodę indywidualną za uzyskanie stopnia doktora otrzymały:

dr Dominika Błoniarz
dr Anna Kowal-Pawul.

Nagrodę indywidualną za istotny wkład w uzyskanie przez jednostki Uniwersytetu Rzeszowskiego kategorii A otrzymali:

dr hab. Andrzej Bonusiak, prof. UR – w dyscyplinie historia
dr hab. Renata Świrgoń-Skok, prof. UR – w dyscyplinie nauki prawne.

Nagrodę zespołową za otrzymanie uprawnień do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego w dyscyplinie biotechnologia otrzymali:

dr hab. Małgorzata Kus-Liśkiewicz,
prof. UR

dr hab. Anna Lewińska, prof. UR

dr hab. Robert Pązik, prof. UR

dr inż. Magdalena Podbielska

dr hab. Justyna Ruchała, prof. UR

dr hab. inż. Ewa Szpyrka, prof. UR

mgr Kamila Warchoł

dr hab. Maciej Wnuk, prof. UR.

Dr hab. Ireneusz Kapusta, prof. UR reprezentujący Kolegium Nauk Przyrodniczych został wyróżniony tytułem i statuetką „**Lider Uniwersytetu Rzeszowskiego**” za rok 2022. Jest to wyróżnienie w obszarze **nauk ścisłych, przyrodniczych, technicznych i rolniczych**.

Podczas uroczystości został uroczystie nadany tytuł **Honorowego Profesora Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Andrzejowi Koteckiemu**. Prof. dr hab. Jadwiga Stanek-Tarkowska przedstawiła sylwetkę Honorowego Profesora.

W imieniu studentów głos zabrał Bartosz Gabrychowicz – przewodniczący Samorządu Studentów Uniwersytetu Rzeszowskiego, który podczas swojego przemówienia podkreślił, jak ważne jest zaangażowanie w życie akademickie uczelni.

„Życzę nam wszystkim sukcesów w nauce, spełnienia marzeń i niezapomnianych doświadczeń. Razem tworzymy przyszłość, z której będziemy dumni” – zwrócił się do studentów przewodniczący Samorządu Studentów.

Zgromadzeni goście mieli okazję wysłuchać wykładu inauguracyjnego pt. *O potrzebie wyodrębnienia samorządowych finansów publicznych*, który wygłosiła prof. dr hab. Elżbieta Feret – prorektor ds. Kolegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Uroczystość inauguracji roku akademickiego zakończyliśmy odsłuchaniem hymnu *Gaude Mater Polonia* w wykonaniu Chóru Akademickiego Uniwersytetu Rzeszowskiego.

fot. M. Święcicki

Wysoki Senacie, zaproszeni goście, drodzy pracownicy, doktoranci i studenci Uniwersytetu Rzeszowskiego!

Sylwester Czopek

Zgodnie z wieloletnią tradycją przemówienie Rektora otwiera nowy rok akademicki. W historii naszego Uniwersytetu ma to miejsce po raz 23. Jednocześnie rozpoczynający się dziś rok 2023/2024 będzie ostatnim w 7. kadencji władz rektorskich. Tym samym po raz ostatni (ósmy w okresie pełnienia przeze mnie obowiązków Rektora Magnificusa) wypowiem dziś tradycyjną formułę „quod felix faustum, fortunatumque sit”. Ze względu na tę właśnie okoliczność pozwolę sobie na kilka uwag ogólnych. Nie będzie bowiem lepszej okazji, aby w dniu największego święta uniwersyteckiego – uroczystej inauguracji kolejnego roku – podzielić się z Państwem osobistymi spostrzeżeniami. Nie chodzi w tym przypadku o sprawozdanie (na które przyjdzie jeszcze czas), ale raczej o szersze, uniwersalne, uwagi. Wypowiadam je z bagażem prawie 9 lat służenia naszej społeczności uniwersyteckiej, nauce, miastu i regionowi. Będą to 4 uwagi, które chcę wyartykułować jako kluczowe, uniwersalne problemy – wnioski z przeszłości dla przyszłości.

1. Obserwujemy ciągły brak stabilizacji w działaniach polskich uczelni. Wiąże się to ze zmieniającym się prawem – np. tzw. Ustawa 2.0, która nie spełni-

ła oczekiwań, utrwalając np. obecność uczelni dwóch prędkości, co dotyczy wielu aspektów – od organizacji poprzez kryteria ocen ewaluacyjnych po szczególnie ważne gwarancje finansowe. Uczelniom potrzebny jest przede wszystkim spokój i przewidywalność w podejmowaniu ważnych decyzji rzutujących na ich rozwój. W długie trwanie uniwersytetów wpisane jest obok autonomii także zaufanie, stabilizacja, spokój i zapewnienie możliwości niezakłóconego funkcjonowania.

2. Cierpimy na nasilającą się niestabilność i nieprzewidywalność otoczenia zewnętrznego we wszystkich możliwych wymiarach. Przykład – tocząca się wojna na Ukrainie – obecna sytuacja odpowiada temu, co Zbigniew Herbert określił „arytmetyką współczucia”, czyli spowszednieniem śmierci w kolejnych miesiącach walk, które rozpoczęli „jobuzy od historii” (to także za Z. Herbertem). Pamiętajmy o tym, bo są wśród nas studenci i profesorowie z Ukrainy. Inne sytuacje to Covid i zamknięcie nas w izolacji, a ostatnio lokalne ostrzeżenie, które spowodowała Legionella. Do tego dodajmy trudności ekonomiczne, zmieniający się klimat, niezależnie od diagnozowanej przyczyny, po konieczne zmiany, któ-

re wymusza współczesny świat w rozwoju nauki i jej praktycznego wykorzystania. Pragnę także zwrócić uwagę na konieczność prowadzenia badań podstawowych, które wydają się być w defensywie. **„Nauka uległaby stagnacji, gdyby miała służyć wyłącznie celom praktycznym” (Einstein).** Można zatem zapytać, gdzie tradycyjna misja uniwersytetu wyrastająca z humanizmu i tradycji europejskich, gdzie kultura, świadomość i odpowiedzialność obywatelska, troska o „nasz świat”. Do tego trzeba dodać znane nam wszystkim problemy z demografią.

3. Nie sposób pozostawić na marginesie takich zagrożeń, jak kryzys autorytetów (w tym profesorskich *sensu stricto*), ale też lekceważenie wiedzy („matura to bzdura”, **„Nie wiedziałem, że na świecie jest tylu idiotów, dopóki nie poznałem internetu”** – Stanisław Lem) czy kultura płytkiego koniunkturalizmu, łatwego poklasku i szybkiego sukcesu. Studia stają się coraz bardziej nauką zawodu, a nie kształtowaniem własnej osobowości opartej na interdyscyplinarnej, akademickiej wiedzy.

4. Nie sposób pominąć tak przyziemnych problemów, jakim są finanse. Jako środowisko jesteśmy ciągle napominani, jakie to słabe miejsca w międzynarodowych rankingach zajmują polskie uniwersytety. Ten swoisty „rankingowy wyścig” wygląda tak, że szykując się do startu, nie ma nas tam, gdzie powinniśmy być, to znaczy w blokach startowych, ale gdzieś daleko za nimi. W takiej sytuacji nie może być mowy o korzystnym wyniku tego biegu po satysfakcję, sławę i ukontentowanie wszystkich obserwujących. Przyczyna tkwi w niskich wydatkach przewidzianych w budżecie państwa na naukę i szkolnictwo wyższe. W tym roku wynosi on 1,11 proc. PKB, a dla porównania przytoczmy, że rekomendacja UE przewiduje 3%. Po raz kolejny proszę zatem o zwrócenie uwagi na ten aspekt funkcjonowania państwa. W ostatnim czasie zadają sobie pyta-

nie, które być może wezmą państwo za swego rodzaju herezję – czy do pełnienia funkcji rektorskiej konieczne są kompetencje „profesorskie”? Czy ten zmieniający się świat sprzyja jeszcze funkcjonowaniu uniwersytetów z ich tradycyjną, humanistyczną i kulturotwórczą wizją?

Powyższe uwagi zmierzają do konstatacji, że w dzisiejszym nieprzewidywalnym i nadmiernie zbiurokratyzowanym środowisku trudno zarządzać, planować, działać, kształcić i wychowywać, tworzyć innowacje, odkrywać i popularyzować. Tym bardziej wszystkim pracownikom Uniwersytetu Rzeszowskiego (badawczo-dydaktycznym, dydaktycznym, technicznym, pracownikom administracji i obsługi) składam serdeczne podziękowania za ich pracę. W ostatnich trudnych latach zdołaliśmy (niejako na przekór) osiągnąć wymierne sukcesy naukowe. Mowa tu np. o wyższych pozycjach w międzynarodowych rankingach naukowych (podkreślam słowo naukowe, odróżniając je od komercyjnych), o grantach badawczych, w tym tzw. europejskich, publikacjach w najbardziej znaczących czasopiśmie międzynarodowych oraz

bardzo dobrej parametryzacji. Uniwersytet wzbogacił się o nowe, ważne obiekty, chociaż trzeba przyznać, że do zrobienia jest jeszcze bardzo dużo. Wiem jednak, że nie spełnię już swego marzenia, które wyartykułowałem na początku bieżącej kadencji. Dotyczyło ono symbolicznego wbicia pierwszej, mojej „archeologicznej łopaty” rozpoczynającej realizację dwóch ważnych inwestycji – budowy kampusu nauk społecznych (6548 studentów w tym roku) oraz szpitala uniwersyteckiego. Proszę jednak pamiętać, że łopatę ciągle będę miał w pogotowiu.

Znaczącym osiągnięciem ostatniego roku było włączenie do naszej struktury Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego im. Fryderyka Chopina, za co składam podziękowania dla samorządu wojewódzkiego z panem marszałkiem Władysławem Ortyłem na czele. Postrzeganie naszej uczelni w kraju i zagranicą wyraźnie się zmienia. Udowadniamy, że „Polak potrafi”, ale chcielibyśmy, aby nie było to dewizą, a oczekiwanym i należnym nam sukcesem wytężonej pracy na „normalnych” (jeśli to słowo jeszcze cokolwiek znaczy) warunkach.

Rok akademicki 2023/2024 będzie dla polskich uczelni czasem wyborów nowych władz, w tym oczywiście rektorów. Jestem głęboko przekonany, że dość skomplikowany system wyborczy nie zdominuje działalności Uniwersytetu. Najważniejsze są przecież nauka i dydaktyka. Trzeba pamiętać o podstawowych zasadach kultury akademickiej, a przede wszystkim o tym, że kadencyjność powinna służyć utrwalaniu dobrych praktyk, a jej celem nie jest myślenie i działanie kilkuletnie, ale troska o dobro wspólne i kontynuowanie dążenia do doskonałości w każdym aspekcie w zgodzie z wielowiekową tradycją uniwersytecką.

Rekrutacja na 2023/2024 dotyczyła 68 kierunków studiów I i II stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Wzięło w niej udział 18 101 osób (nawielej od kilku lat), z czego 6208 zostało przyjętych (więcej o 356 osób niż w roku ubiegłym), w tym 213 z zagranicy (wskaźnik ten jest najwyższy w historii Uniwersytetu). Największą popularnością cieszyły się kierunki medyczne, z lekarskim na czele (23 osoby na 1 miejsce; pielęgniarstwo, analityka medyczna, fizjoterapia) oraz filologia angiel-

ska i bezpieczeństwo wewnętrzne (8 osób), a także informatyka i psychologia (5 osób). Po raz pierwszy prowadzono rekrutację na 9 nowych kierunków – malarstwo, menedżer rozwoju produktu, nauczanie języków obcych – j. angielski i rosyjski, optometria, psychologia i studia miejskie (kierunki uruchomione) oraz bezpieczeństwo i certyfikacja żywności, nanotechnologia, zarządzanie państwem (nieuruchomione). Ogółem liczba studentów w UR w tym roku i w tym dniu wynosi 15 998.

Drodzy studenci!

Serdecznie witam i bardzo się cieszę z Waszej obecności w naszej Alma Mater. Gratuluję sukcesu rekrutacyjnego i życzę, aby lata spędzone w Uniwersytecie Rzeszowskim były dla wszystkich Państwa okresem dobrze wykorzystanym dla zdobycia wiedzy i kształtowania swojej osobowości. Dysponujemy bardzo rozbudowaną strukturą dającą możliwości wszechstronnego rozwoju – od wdrażania w problemy nauki – kół naukowych (w tym realizujących specjalne programy, np. „Studenckie koła tworzą innowacje”, „Najlepsi z najlepszych”) – SKN „Bio-Tech”; SKN Hema-

tologii; SKN Młodych Toksykologów „Paracelsus” przez szeroko rozumianą działalność kulturalną, społeczną i sportową. To studenci są beneficjentami licznych projektów dydaktycznych, np. „Mistrzowie dydaktyki” czy „Droga do wysokiej jakości kształcenia”. Dostrzegamy już wymierne efekty ich działań. Przykładem niech będą przyznawane naszym studentkom (ich jest więcej) i studentom stypendia Ministra Edukacji i Nauki – w roku 2022 – 17, w 2023 – 19, co lokowało nasz Uniwersytet na 6 pozycji wśród wszystkich polskich uczelni. Jest to wymierny wskaźnik jakości kształcenia w naszej Uczelni. Witam gorąco nowych adeptów nauki, którzy rozpoczynają dziś kształcenie w Szkole Doktorskiej. Życzę, aby Państwo jak najszybciej odnaleźli się w świecie nauki, pomnażając dorobek i kształtując pozycję naszego Uniwersytetu.

Na zakończenie tej części chciałbym przypomnieć sentencję Benjamina Franklina, którą dedykuję studentom, doktorantom i wszystkim wykładowcom:

„Powiedz mi, to zapomnę. Naucz mnie, to może zapamiętam. Zaangażuj mnie, to się nauczę”.

Angażujmy się zatem, pamiętając, że nasze osiągnięcia tym bardziej smakują, im więcej wkładamy w nie naszego wysiłku. Niech rok akademicki 2023/2024 będzie dla naszej Alma Mater i nas wszystkich pomyślny i szczęśliwy. Dziękuję za uwagę! Vivat Academia; Vivant Professores!

Szanowni Państwo!

Niestety nie mogą być z nami ci, którzy odeszli w trakcie ubiegłego roku akademickiego, a są to:

dr hab. Zbigniew Jakubek, prof. UR

dr Grzegorz Jaśkiewicz

Adam Bartoszek

Janusz Bilut

Janusz Walat

oraz emeryci:

mgr inż. Ewa Gotkowska

dr Julian Skrzypiec.

Prof. dr hab. inż. Andrzej Kotecki – Profesor Honorowy Uniwersytetu Rzeszowskiego

Jadwiga Stanek-Tarkowska

Prof. dr hab. inż. Andrzej Kotecki urodził się 30 sierpnia 1952 r. w Wieleniu nad Notecią w woj. wielkopolskim. W roku 1977 ukończył z wyróżnieniem studia na Wydziale Rolniczym Akademii Rolniczej we Wrocławiu, uzyskując stopień magistra inżyniera rolnictwa. Po studiach przez dwa lata pracował bezpośrednio w produkcji, początkowo jako stażysta, a po odbyciu stażu na stanowisku zootechnika. Od 1 września 1979 r. rozpoczął pracę na Wydziale Rolniczym Akademii Rolniczej we Wrocławiu (obecnie Wydział Przyrodniczo-Technologiczny Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu), gdzie przeszedł wszystkie szczeble awansu akademickiego – od asystenta do tytułu profesora.

Stopień naukowy doktora nauk rolniczych w zakresie agronomii uzyskał w 1985 r., a doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie agronomii w 1991 r. Tytuł naukowy profesora nauk rolniczych i stanowisko profesora nadzwyczajnego otrzymał w 1995 r., a w 1999 r. uzyskał stanowisko profesora zwyczajnego.

Pełnił bądź pełni odpowiedzialne funkcje kierownicze i organizacyjne w Uczelni. Był między innymi prodziekanem Wydziału Rolniczego ds. Studiów Zaocznych (1993–1996), dziekanem Wydziału Rolniczego (1996–2002), prorektorem ds. nauki (2002–2005), kierownikiem Katedry

Szczegółowej Uprawy Roślin (2001–2017), a od 2018 r. do końca sierpnia 2021 r. był dyrektorem Instytutu Agroekologii i Produkcji Roślinnej.

Profesor Andrzej Kotecki ze względu na swoje osiągnięcia naukowe z zakresu upraw roślin rolniczych i organizacyjne jest znany w środowisku akademickim w kraju i zagranicą. Imponujący dorobek publikacyjny Profesora obejmuje 266 pozycji, w tym m.in. 224 oryginalne prace twórcze, 21 monografii, 5 podręczników akademickich i 1 skrypt, 11 opracowań dla praktyki rolniczej. W strukturze twórczego dorobku publikacyjnego największy udział stanowią rośliny bobowate grubonasienne oraz oleiste. W pozostałym dominują prace z zakresu współrzędnej uprawy bobowatych ze zbożami, uprawy różnych typów lnu na cele biomedyczne – opatrunkowe, miskańta olbrzymiego i spartiny periwowej oraz wykorzystania biomasy na cele agroenergetyki.

Prof. dr hab. Andrzej Kotecki był recenzentem 154 prac naukowych, 9 podręczników, 7 skryptów i monografii oraz 73 grantów (KBN, NCBiR).

Wśród podręczników akademickich na uwagę zasługuje znaczący udział Profesora jako współredaktora w opracowaniu 2-tomowego podręcznika *Szczegółowa uprawa roślin*. Ten bardzo obszerny podręcznik doczekał

się dwóch wydań (1999, 2003). Tom I obejmuje 503 strony, tom II – 673. Jest najważniejszym podręcznikiem akademickim dla kierunku rolnictwo. Na szczególne wyróżnienie zasługuje podręcznik *Uprawa roślin* (2020), którego redaktorem jest Profesor Andrzej Kotecki. Podręcznik składa się z 3 tomów i stanowi kompendium wiedzy z zakresu produkcji roślinnej. Obejmuje zagadnienia z ogólnej (539 stron) i szczegółowej uprawy roślin

(1155 stron). Ta obszerna monografia ze względu na uniwersalne wartości stanowi aktualne źródło informacji nie tylko dla studentów, nauczycieli akademickich, ale również dla przedstawicieli praktyki rolniczej i całego sektora rolno-spożywczego. Zawarto tam wiele przemyśleń dotyczących konkretnych rozwiązań agrotechnicznych popartych syntezą wyników badań, wymagań siedliskowo-klimatycznych poszczególnych gatunków roślin uprawnych.

Jest także autorem 10 i współautorem 11 monografii. Prace zbiorowe pod redakcją Profesora Andrzeja Koteckiego dotyczą między innymi uprawy soi zwyczajnej w warunkach przyrodniczych południowo-zachodniej Polski, miskanta olbrzymiego, roślin strączkowych w rolnictwie integrowanym, znaczenia roślin strączkowych w agrotechnice rzepaku ozimego, współrzędnej uprawy bobiku i łubinu żółtego z pszenżytem jarym, roślin wysokobiałkowych, następczego wpływu mieszanek zbożowo-strączkowych na rozwój i plonowanie pszenicy, żyta i rzepaku ozimego, modyfikowanego genetycznie lnu włóknistego i reakcji na zróżnicowaną ilość wysiewu oraz selekcji genotypów. Prezentowane w tych pracach wyniki wnoszą nowe, ważne elementy poznawcze znacznie rozszerzające wiedzę z przedmiotu badań, stanowią aktualne opracowania i są przykładem poznawczej i praktycznej, wartościowej analizy dotyczącej uprawy roślin rolniczych. Mają także szerokie znaczenie, szczególnie w aspekcie praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu i środowiska.

Uczestniczył jako główny wykonawca w 6 projektach badawczych, a jako kierownik w 10 projektach, w tym w 7 projektach badawczych własnych i 3 grantach badawczo-rozwojowych (KBN i NCBiR), zdobywając środki finansowe na realizację badań w drodze konkursów. Pracując na uczelni, Pan Profesor Andrzej Kotecki odbył liczne staże naukowe, m.in. w ZSRR (Akademia Rolnicza im. Timirjazewa w Moskwie), Jugosławii (Uniwersytet Nowy Sad), Litwie (Akademia Rolnicza Kowno) i w Niemczech (Uniwersytet Bonn, Gießen, Getynga).

Podsumowując osiągnięcia naukowe Profesora Andrzeja Koteckiego, mogę wyrazić opinię, że należy On do grona najwybitniejszych przedstawicieli w swojej dziedzinie.

Na szczególne podkreślenie zasługuje opiniodawcza działalność Pana Profesora w zakresie kształcenia kadry wyrażająca się powierzeniem przez Rady Wydziału, Rady Naukowe i Centralną Komisję ds. Tytułu Naukowego i Stopni Naukowych licznych recenzji dorobku naukowego. Był opiniodawcą 43 prac doktorskich, w tym 2 na naszej Uczelni, 25 ocen dorobku naukowego i rozpraw habilitacyjnych – 3 na naszej Uczelni, wykonał 9 recenzji wydawniczych prac habilitacyjnych. Przeprowadził ocenę dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego: na tytuł profesora – 20, na stanowisko profesora uczelnianego – 4, na stanowisko profesora zwyczajnego – 3, w związku z postępowaniem o nadanie tytułu honorowego „Profesor Honorowy Akademii Rolniczej we Wrocławiu” – 1, o nadanie tytułu doktora *honoris causa* – 4. Profesor Andrzej Kotecki pełnił funkcję referenta w postępowaniu o tytuł profesora z ramienia Rady Doskonałości Naukowej – 25, w tym dla 3 pracowników naszej Uczelni.

Był też przewodniczącym komisji habilitacyjnej z ramienia Centralnej Komisji – 64 oraz z ramienia Rady Doskonałości Naukowej – 30.

Pan Profesor stawia sobie bardzo duże wymagania i tego oczekuje również od innych. Cechuje Go niezwykła skromność, sprawiedliwość, życzliwość, koleżeńskość, otwartość na drugiego człowieka – to walory wynikające z charak-

teru i postawy twórczej. Pan Profesor jest niewątpliwym autorytetem w nauce i życiu, reprezentuje starą dobrą szkołę akademicką. Jego dorobek i postawa zostały zauważone przez środowisko naukowe, był bądź jest aktywnym członkiem centralnych gremiów przedstawicielskich środowiska naukowego, do których trafiał w drodze wyborów jako:

- członek Komitetu Uprawy Roślin PAN w latach 1996–2016,
- przewodniczący Sekcji Szczegółowej Uprawy Roślin Komitetu Uprawy Roślin PAN (1999–2006),
- zastępca przewodniczącego Komitetu Uprawy Roślin PAN (2007–2010),
- członek Komitetu Nauk Agronomicznych PAN (2017–2020),
- wiceprzewodniczący Polskiego Towarzystwa Łubinowego (1999–2002),
- w latach 2014–2021 był prezesem Polskiego Towarzystwa Łubinowego,
- członek Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów (2013–2020),
- od 2019 roku jest członkiem Rady Doskonałości Naukowej i zastępcą przewodniczącego Zespołu Nauk Rolniczych,
- ekspert Zespołu Nauk Przyrodniczych oraz Nauk Rolniczych, Leśnych i Weterynaryjnych Polskiej Komisji Akredytacyjnej,
- redaktor merytoryczny „Zeszytów Naukowych Akademii Rolniczej we

Wrocławiu”, seria „Rolnictwo” (1993–2002),

– od 2005 roku jest redaktorem naczelnym wydawnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu.

Wnikliwość badawcza, pracowitość i życzliwość Profesora budowały Jego autorytet naukowy i moralny. Duże osiągnięcia naukowe, dydaktyczne oraz w zakresie kształcenia kadry są znane i doceniane w ośrodkach akademickich w kraju i za granicą. Szczególny podziw i szacunek budzi pracowite życie naukowe Profesora dr. hab. Andrzeja Koteckiego w służbie człowiekowi i nauce. Nieustrudzona, wieloletnia działalność naukowa Profesora w zakresie uprawy roślin rolniczych, a zwłaszcza bobowatych grubonasiennych, w tym soi, oleistych – rzepaku, roślin zbożowych, energetycznych i włóknistych, a także nieustanne doskonalenie procesu nauczania, szeroka praca organizacyjna na rzecz rozwoju nauki i kadry naukowej oraz postępu w rolnictwie wpisały się na trwałe w rozwój polskiej nauki, szkolnictwa wyższego i praktycznego rolnictwa. Konsekwentnie i z godną podziwu wytrwałością realizował i realizuje badania naukowe z zakresu uprawy roślin rolniczych. Dorobek naukowy, organizacyjny i społeczny, tak ogromny i powszechnie znany, jest podziwiany i wysoko oceniany, wyróż-

nia Go jako wybitnego naukowca i organizatora nauki polskiej.

Za osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne został wyróżniony wieloma nagrodami i odznaczeniami państwowymi. Otrzymał zespołową Nagrodę Ministra Edukacji Narodowej oraz 29 nagród JM Rektora. Został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem za Zasługi dla Wydziału Rolniczego, Medalem 50-lecia Uczelni, Medalem Jubileuszowym 50-lecia Wydziału Biologii i Hodowli Zwierząt, Medalem Jubileuszowym 40-lecia kierunku Technika Rolnicza i Leśna. Pan Profesor za swój wkład do nauki został uhonorowany trzykrotnie tytułem doktora *honoris causa*: Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie w roku 2021, Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach w roku 2022 i Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w roku 2022.

Kandydat wspierał starania Wydziału Biologiczno-Rolniczego Uniwersytetu Rzeszowskiego o uzyskanie uprawnień do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego. Był recenzentem wielu rozpraw doktorskich, przewodniczył kilku komisjom habilitacyjnym oraz przewodniczył w postępowaniach o nadanie tytułu profesora pracowników naszej Uczelni. W dalszym ciągu zasiadając w Radzie Doskonałości Naukowej, wspiera naszych pracowników w staraniach o stopnie i tytuły naukowe. Pan Profesor Andrzej Kotecki w pełni zasługuje na to, aby Jego wieloletni i owocny trud został doceniony w środowisku akademickim. Wyrażam głębokie przekonanie, że włączenie Pana Profesora dr. hab. inż. Andrzeja Koteckiego do grona Profesorów Honorowych Uniwersytetu Rzeszowskiego będzie docenieniem całokształtu Jego dorobku, zasług i osiągnięć naukowych a także wieloletniego wkładu w rozwój kadry naukowej naszej Uczelni.

2 października 2023 r.

Wykład prof. dra hab. Andrzeja Koteckiego

Magnificencjo, Wysoki Senacie, Panie i Panowie!

Pomimo wzruszenia, wewnętrzna potrzeba nakazuje mi skierować słowa szczególnej wdzięczności do Rady Dyscypliny Rolnictwo i Ogrodnictwo z Instytutu Nauk Rolniczych, Ochrony i Kształtowania Środowiska oraz Senatu Uniwersytetu Rzeszowskiego z jego przewodniczącym Panem Rektorem prof. dr. hab. Sylwestrem Czopkiem za zaszczytne i wyjątkowe wyróżnienie, którym mnie obdarzyli. Dzisiejsza uroczystość przypada w 50. rocznicę powstania studiów rolniczych w Rzeszowie.

Jestem ujęty życzliwością wyrażoną pod moim adresem w słowach Jego Magnificencji Pana prof. dr. hab. Sylwestra Czopka oraz wygłoszonej przez Panią prof. dr. hab. Jadwigę Stanek-Tarkowską laudacji promotora honorowej profesury. Słowa szczególnej uwagi kieruję do Panów recenzentów: prof. dr. hab. Zdzisława Wyszynskiego ze SGGW w Warszawie i prof. dr. hab. Krzysztofa Jankowskiego z UWM w Olsztynie za wykonanie recenzji mojego dorobku. Pełne miłości **słowa kieruję do moich najbliższych – dobrze, że jesteście. Dziękuję szczególnie za wyrozumiałość i cnotę cierpliwości mojej żonie Katarzynie.**

Według profesora Kazimierza Twardowskiego Uniwersytet promieniuje dostojeństwem spływającym na niego z olbrzymiej doniosłości funkcji, którą pełni. Wszak niesie ludzkości światło czystej wiedzy, wzbogaca i pogłębia naukę, zdobywa coraz to nowe prawdy i prawdopodobieństwa – tworzy jednym słowem najwyższe warto-

ści intelektualne, które przypaść mogą człowiekowi w udziale. Do tego opisu należy dołożyć szerzenie dobra go-dziwego i użytecznego. Taką uczelnią wpisującą się w wyżej wymienione atrybuty jest bez wątpienia Uniwersytet Rzeszowski.

Zwracam się do studentów, którzy rozpoczynają studia na Uniwersytecie Rzeszowskim, miejcie odwagę być ludźmi mądrymi. Niech waszym poczynaniom towarzyszą słowa zaczerpnięte z Księgi Mądrości:

Kto szuka Mądrości, znajdzie ją łatwo
Mądrość jest wspaniała i niewiedząca:
ci łatwo ją dostrzegą, którzy ją miłują,
i ci ją znajdą, którzy jej szukają,
uprzedza bowiem tych, co jej pragną,
wpierw dając się im poznać.
Kto dla niej wstanie o świcie, ten się
nie natrudzi,
znajdzie ją bowiem siedzącą u drzwi
swoich.

O niej rozmyślać – to szczyt roztropności,
a kto z jej powodu nie śpi, wnet się
trosk pozbędzie:

sama bowiem obchodzi i szuka tych,
co są jej godni,
objawia się im łaskawie na drogach
i wychodzi naprzeciw wszystkim ich
zamysłom.

Mdr 6, 12–16

Jeszcze raz dziękuję za dobro, którego doświadczyłem na tej Uczelni.

Od rewolucji neolitycznej do rolnictwa precyzyjnego

Około 9500 lat p.n.e. zakończyło się ostatnie zlodowacenie i Ziemia weszła

w fazę ocieplania, która trwa do dzisiaj. Gospodarka rolnicza powstała niezależnie w wielu różnych regionach świata mniej więcej w tym samym czasie w historii ludzkości. Synchronizacja nowego sposobu gospodarowania na świecie wskazuje, że czynnik globalny mógł kształtować przejście od gospodarki łowiecko-zbierackiej do rolniczej produkującej żywność. Czynnikiem globalnym mógł być wzrost zawarto-

ści w atmosferze CO₂ z 170 do 270 ppm, który miał miejsce między 13 000 a 10 000 lat p.n.e. Zawartość CO₂ w pierwszej połowie holocenu (ustabilizowała się na wysokości od 260 do 270 ppm i przez następne 7000 lat wzrastała liniowo do 285 ppm, a następnie utrzymywała się na stałym poziomie aż do rewolucji przemysłowej zapoczątkowanej w roku 1750. Od tego czasu, przez następne 250 lat, poziom dwutlenku węgla systematycznie wzrastał, osiągając w 2000 r. 370 ppm, co oznacza średni wzrost zawartości CO₂ o 1 ppm co 3 lata. Natomiast w ciągu ostatnich 20 lat średni wzrost zawartości dwutlenku węgla o 1 ppm następował po 5 miesiącach, uzyskując w 2021 r. wartość 417 ppm, co w porównaniu z okresem 1750–2000 oznacza 7-krotne przyspieszenie wzrostu o 1 ppm zawartości CO₂.

Najwcześniej udomowione na Bliskim Wchodzie gatunki roślin to pszenice – pszenica twarda i zwyczajna – 8400 lat p.n.e., pszenica płaskurka – 8200 lat p.n.e. i pszenica samopsza – 7500 lat p.n.e.

Proces przechodzenia od gospodarki zbieracko-łowieckiej do aktywnych form wytwarzania żywności był długotrwały. Nowy typ gospodarki, w której człowiek stał się producentem żywności, był przyczyną całego łańcucha nowych zjawisk, wynalazków i przemian. Gospodarka rolnicza sprzyjała wzrostowi liczby mieszkańców na danym terenie i skłoniła ludzi do przejścia na osiadły tryb życia oraz do zakładania trwałych osad. Sprzyjało to pojawianiu się nowych rzemiosł, technik produkcyjnych i wyspecjalizowanych narzędzi, wywołując zapotrzebowanie na surowce niezbędne do ich wytwarzania.

Badania nad wydajnością różnych systemów gospodarczych w zakresie zdobywania pożywienia, tzn. nad stosunkiem energii wydatkowanej do pozyskanej, wykazały, że gospodarka zbieracko-łowiecka była pod tym względem co najmniej tak samo lub

nawet bardziej efektywna niż gospodarka oparta na rolnictwie. Rolnictwo umożliwia wprawdzie wyżywienie większej grupy ludzi z wykorzystaniem mniejszego obszaru, ale wymaga większego nakładu pracy i niesie ze sobą niepewność wynikającą z niestabilności plonów. Rodzi się zatem pytanie: co skłoniło ludzi do podjęcia uprawy roślin i chowu zwierząt domowych?

W gospodarkach zbieracko-łowieckich czas poświęcany na zdobywanie pokarmu nie przekracza 4 godzin.

Można stwierdzić, że „rewolucja neolityczna” była związana z wieloma trudnościami i wyrzeczeniami. Społeczności zbieracko-łowieckie zapewne już wcześniej dysponowały doświadczeniem i wiedzą niezbędną do przejścia na nowy typ gospodarki, ale dopiero wzrastająca na poszczególnych obszarach liczba ludności była czynnikiem zmuszającym do tego kroku, w wyniku którego warunki życia się pogorszyły. Urozmaicony i zdrowszy jadłospis ludności zbierackiej zmienił się na monotony, cha-

rakterystyczny dla ludności rolniczej. Stałe przebywanie w tych samych pomieszczeniach i w większych skupiskach, w warunkach dalekich od wymogów higieny, sprzyjało szerzeniu się chorób. Praca rolników była cięższa niż wysiłek zbieraczy. Jednak droga, na którą ludzie wtedy wstąpili, doprowadziła ich w VI tysiącleciu do uformowania pierwszych miast, wczesnych organizacji państwowych, powstania pisma, nie była z pewnością łatwa.

Konsekwencją rewolucji neolitycznej jest wypracowanie precyzyjnych koncepcji czasu. Uprawa roślin wymaga myślenia z wielomiesięcznym wyprzedzeniem. Jak można przypuszczać, pogłębiona obserwacja rytmu przyrody i ciał niebieskich nie tylko doprecyzowała kalendarz, lecz także spowodowała rozwój myślenia w kategoriach przewidywalnych regularności, „praw”, „wiecznych powrotów” i „harmonii”.

Zainicjowane w Żytnym Półksiężycu technologie uprawy zbóż rozprzestrzeniły się z sukcesem w Starym Świecie.

Około 7000 lat p.n.e. w dolinie Eufratu oraz w epoce brązu w Mezopotamii i Starożytnym Egipcie plony ziarna pszenicy wynosiły od 1,2 do 2 t ha⁻¹.

W I w. n.e. plony pszenicy w Cesarstwie Rzymskim, na terenie dzisiejszych Włoch, wynosiły średnio 1,2 t ha⁻¹. W tym samym czasie w podbitym przez Rzymian Egipcie średnie plony pszenicy były o 50% wyższe i dlatego Egipt uważany był za spichlerz Rzymu.

Informacje o plonach zbóż w Europie w czasach historycznych są fragmentaryczne i słabo udokumentowane. Szacunkowe średnie plony ziarna zbóż wynosiły w XIV w. w Anglii i w Niemczech 0,5 t ha⁻¹ i do końca XIX w. wzrosły do 1,9 t ha⁻¹. W połowie XIX w. średni plon ziarna w Rosji był na poziomie 0,6 t ha⁻¹, a w Królestwie Polskim wynosił

0,7 t ha⁻¹. Z powyższych danych wynika, że plony ziarna zbliżone do średnich w epoce brązu w starożytnym Egipcie uzyskano w większości krajów Europy dopiero w XX w.

Po 10 000 latach udomowiania różnych gatunków pszenicy w XXI w. znaczenie gospodarcze mają dwa gatunki: pszenica zwyczajna i pszenica twarda, a bardzo ograniczone, w malejącej kolejności, pszenica płaskurka, pszenica orkisz i pszenica samopsza.

Czy możliwe jest określenie początków działalności człowieka, którą można by nazwać hodowlą roślin? Za punkt przełomowy podczas zamierzczłego i długotrwałego procesu udomowiania można uznać uświadomienie sobie, że to do siewu, a nie do spożycia należy wybierać najlepsze nasiona.

Decydującym czynnikiem kształtującym współcześnie wysokość plonów jest postęp hodowlany. Prof. Tadeusz Wolski w wystąpieniu z okazji nadania mu tytułu doktora honoris causa SGGW w Warszawie w 1998 r. powiedział: „Postęp w ulepszaniu roślin jest podobny do łańcucha, którego pierwsze ogniwa giną w pomroce dziejów, a ostatnie sięgają nieskończoności”, co dobrze ilustruje postęp w ulepszaniu roślin uprawnych. Według Borlauga –

ojca zielonej rewolucji – nowoczesne odmiany najbardziej przyczyniły się do tego, że światowa produkcja żywności powiększała się szybciej niż liczba ludności.

Chciałbym zaznaczyć, że w wyniku postępu hodowlanego coraz powszechniej będą rekomendowane do uprawy mieszańcowe odmiany pszenicy, jęczmienia, pszenżyta i ryżu.

Miarą postępu hodowlanego jest między innymi liczba zebranych ziaren z jednego wysianego. Średnio na świecie wskaźnik ten dla pszenicy wynosił w 1961 r. 6, w 2019 r. 20, a u mieszańcowych odmian pszenicy ponad 150. Nowym kierunkiem uprawy obniżającym koszty produkcji jest rolnictwo precyzyjne, które dzięki technologiom GPS lepiej wykorzystuje zasoby środowiska. Być może następnym będzie agrotechnika obliczeniowa oparta na modelach matematycznych.

fot. M. Świąćicki

Wykład inauguracyjny prof. dr hab. Elżbiety Feret

Przypadł mi zaszczyt jako młodemu, bo niedawno nominowanemu profesorowi nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne, wygłosić wykład inauguracyjny, szczególnie – bo jak nazwa wskazuje – inaugurujący nowy rok akademicki.

Zaproponowany przeze mnie tytuł: *O potrzebie wyodrębnienia samorządowych finansów publicznych* jednoznacznie wskazuje na moje prawnicze zainteresowania naukowe związane z unormowaniami samorządowego prawa finansowego tak istotnego gdyż gwarantującego realizację zadań publicznych przez organy samorządowe – te najbliższe każdemu obywatelowi. Wiedza o tym, że państwo musi realizować zadania na rzecz swoich obywateli dzięki posiadanym środkom finansowym, jest oczywista i powszechna. Znacznie bardziej oczywiste stało się także przekonanie o doniosłej roli jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań ze względu na konieczność walki z pandemią Covid oraz wyzwaniem związanym z wybuchem wojny w Ukrainie. Twierdzą jednak, że znacznie rzadziej zastanawiamy się nad tym, jakie środki finansowe determinują realizację wielu istotnych zadań stojących przed samorządem terytorialnym, a idąc dalej – czy wskazane ustawowo określone źródła finansowania ich działalności są wystarczające.

Jeśli nie, co jest bardzo często eksponowane zarówno w doktrynie, jak i w praktyce jako brak adekwatności środków finansowych do przypisanych zadań, to czy dążąc do zmiany regulacji w tym obszarze nie należy rozpocząć od wyodrębnienia samorządowych finansów publicznych?

W celu udzielenia odpowiedzi na tak sformułowane pytanie rozpocznę od kwestii oczywistych, ale kluczowych. Organy władzy publicznej zarówno państwowe, jak i samorządowe zostały konstytucyjnie i w ramach ustaw zwykłych powołane do realizacji zadań publicznych. Te zadania publiczne (tak nazwane, tłumacząc w wielkim uproszczeniu) jako realizowane na rzecz wszystkich obywateli podlegają wykonaniu w ramach corocznie uchwalanej ustawy budżetowej.

Na mocy jednak regulacji wynikającej z treści preambuły naszej Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wskazującej na zasadę pomocniczości oraz art. 15 ust. 1 Ustawy zasadniczej wprowadzona została decentralizacja władzy polegająca na wyodrębnieniu samorządu terytorialnego. Samorząd terytorialny w Polsce przyjmujący postać poszczególnych szczebli samorządowych: lokalnych – gmin, ponadgminnych – powiatów i regionalnych – województw uczestniczy zatem w sprawowaniu władzy publicznej, realizując w ramach odrębnych

ustaw istotną część zadań publicznych w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność (art. 16 ust. 2 Konstytucji RP).

Jak wynika z przytoczonych regulacji konstytucyjnych, każda z jednostek samorządowych musi wykonywać ustawowo zdefiniowane zadania, z tym że „Gmina wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego niezastępowane dla innych jednostek samorządu terytorialnego”, bowiem gmina to podstawowa jednostka samorządowa, która zaspokaja zbiorowe potrzeby wspólnoty, w szczególności sprawy dotyczące: 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz

gospodarki wodnej; 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego; 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz; 3a) działalności w zakresie telekomunikacji; 4) lokalnego transportu zbiorowego; 5) ochrony zdrowia; 6) pomocy społecznej. W przypadku powiatów wykonują one określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie m.in.: 1) edukacji publicznej; 2) promocji i ochrony zdrowia; 3) pomocy społecznej; 3a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; 4) polityki prorodzinnej; 5) wspierania osób niepełnosprawnych. Podczas gdy do zakresu działania samorządu wojewódzkiego tworzącego regionalną wspólnotę samorządową należą zadania o charakterze wojewódzkim, w szczególności w zakresie: 1) edukacji publicznej, w tym szkolnictwa wyższego; 2) promocji i ochrony zdrowia; 3) kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami; 4) pomocy społecznej; 4a) wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej; 5) polityki prorodzinnej; 5a) polityki senioralnej. Mając na względzie tak szerokie obowiązki ciążące na jednostkach samorządowych, oczywistą kwestią jest konieczność wyposażenia ich w środki finansowe, stąd ustrojodawca wprowadza do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej rozdział X, który tytułuje „Finanse publiczne”, a w art. 216 ust. 1 wskazuje na „środki finansowe na cele publiczne, które są gromadzone i wydatkowane w sposób określony w ustawie” od 1998 r. występującą pod nazwą ustawy o finansach publicznych (o czym szerzej w dalszej części rozważań).

Funkcjonowanie samorządu terytorialnego zatem to wynik działań zmierzających do decentralizacji władzy publicznej związanej ze środkami fi-

nansowymi. Potwierdzenie takiego rozumienia decentralizacji można znaleźć w doktrynie.

Na jej podstawie stawiam tezę: decentralizacja władzy jest domeną każdego państwa demokratycznego niezależnie od ustroju: monarchii czy republiki. Analizując początki decentralizacji, warto podnieść, że była i jest dostrzegalna w państwach na świecie, Europie i w Polsce, i to o różnych ustrojach państwowych. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej to przykład, gdzie dążenia do wyodrębnienia władzy w poszczególnych stanach można dostrzec już na przełomie XVIII i XIX w., biorąc pod uwagę koncepcje głoszone przez Thomasa Jeffersona i Jamesa Mādinga. Każdy z nich, choć w odmienny sposób, dążył do rozproszenia władzy centralnej.

Jefferson wskazywał, że takie rozproszenie jest możliwe w ramach modelu demokracji bezpośredniej (gdzie wszystkie najistotniejsze dla danego terenu decyzje byłyby podejmowane przez wszystkich wyborców zamieszkujących dany teren w trakcie zwoływanych zgromadzeń). Podczas gdy Māding uważał, że najlepsza jest demokracja przedstawicielska, w której istotą rządów jest oddanie w pełni władzy obieralnym przedstawicielom, tym samym ograniczenie uczestnictwa politycznego ogółu obywateli.

W odróżnieniu od USA odmienne losy towarzyszyły decentralizacji władzy publicznej w Brazylii, która jako państwo kolonialne, po stopniowym uniezależnianiu się od Królestwa Portugalii na przełomie XVIII i XIX w., szczególnie kładło nacisk na zaangażowanie społeczne poprzez umożliwienie udziału społeczeństwa we współdecydowaniu o realizacji zadań. To współdecydowanie przybrało realną postać wpływu obywateli na kształt wydatkowanych środków finansowych w ramach pierwszego na świecie budżetu partycypacyjnego, którego kolebką było miasto Porto Alegre w Brazylii i rok 1898, w którym to mieszkańcy zde-

cydowali o sposobie wydatkowania środków finansowych.

Państwem europejskim w ujęciu chronologii historycznej, w którym znalazło miejsce potwierdzenie potrzeby decentralizacji władzy publicznej, była Francja, gdzie XVIII-wieczna doktryna doprowadziła do wykształcenia tzw. kontynentalnego systemu samorządowego. Przedstawiciele doktryny Nicolas de La Mare, Marquis d'Argenson, Turgot wykreowali ideę wolnej i samorządnej gminy (*pouvoir municipal*), co znalazło potwierdzenie w ustawie z dnia 14 grudnia 1789 r. godzącej zarówno samodzielną gmin, jak i realizowanie zadań przekazanych im przez państwo.

Unormowania tej ustawy nie tylko potwierdziły potrzebę, ale i konieczność decentralizacji władzy publicznej na rzecz gmin mających załatwiać sprawy własne – *fonctions propres* w zakresie zarządu dobrami i dochodami gminnymi, ustalania wydatków, które muszą być pokryte z dóbr gminnych, kierownictwa i wykonywania publicznych robót należących do obowiązków gminy, lecz także spraw delegowanych – *fonctions déléguées* dotyczących podziału podatków bezpośrednich pomiędzy obywateli gminy, ściągania tych podatków oraz wpłacania ich do kas okręgowych i departamentów.

W aspekcie analizy budowania doktrynalnej decentralizacji władzy warto odnieść swoje rozważania do Wielkiej Brytanii – państwa, gdzie szczególnie ważną rolę odgrywała władza absolutna, którą do XVII w. posiadał monarcha, a jego osoba uważana była za świętą i nienaruszalną zgodnie z zasadą „król nie może czynić źle” („The King can do no wrong”).

Pomimo bowiem tak mocno osadzonej roli króla, wdrożony został tam specyficzny system zarządu lokalnego, odmienny od kontynentalnego, przejawiający się funkcjonowaniem instytucji King of Parliament, polegający na koncentracji władzy ustawodawczej w Parlamencie, który przekazywał

jednak wykonywanie ustaw lokalnym związkom terytorialnym działającym za pośrednictwem rad municypalnych. W Polsce – trzy teorie: naturalistyczna, państwowa, mieszana.

Za ojca naturalistycznej koncepcji samorządu terytorialnego uważa się Aleksandra Krońskiego, który już przed 1918 r. powszechnie głosił, że „wcześniej niż państwo powstały stosunki międzyludzkie wynikające z sąsiedztwa, za którego wytwór uznawał gminę. Gmina w jego przekonaniu była ‘ugrupowaniem naturalnym’, pierwotnym i jako taka istniała wszędzie, będąc podstawowym czynnikiem powstania państwa, które mocą swojego imperium powoduje dopiero jej powstanie w sensie prawnym”. Naturalność gminy wywodził z „chęci mieszkańców do zajęcia się swymi sprawami, dążność do samodzielnego stanowienia o sobie”.

Tak daleko wyeksponowaną rolę woli ludzi wpływającą na kształtowanie się więzi między nimi propagował także Konstanty Krzeczkowski, który uznawał, że „państwo wciągnęło gminę w swój obręb i w swe interesy ogólne”. Według niego „gmina jak gdyby antycypuje rolę państwa, które występuje na widowni społecznej o wiele później, ale które szybko umie zająć pierwsze miejsce i odgrywać decydującą rolę w procesie kształtowania się życia publicznego”. Przy tym zdecydowanie przeciwstawiał się traktowaniu samorządu terytorialnego jako li tylko części aparatu państwowego i zawężeniu jego roli do funkcji „administracji państwowej”.

Przeciwstawną wobec wskazanej wyżej teorii naturalistycznej – teorię państwową samorządu terytorialnego – reprezentował Jerzy Panejko (1886–1973), który traktował samorząd jako instytucję podległą *de facto* i *de nomine* państwu. Swoją teorię wywodził z regulacji Konstytucji marcowej z 1921 r., która przyjęła, że „Dla celów administracyjnych Państwo Polskie podzielone będzie w drodze ustawodawczej na wo-

jewództwa, powiaty, gminy miejskie i wiejskie, które będą jednocześnie jednostkami samorządu terytorialnego”.

Na tej podstawie Panejko uznawał, że samorząd to „instytucja prawna, powołana do załatwiania części spraw administracji państwowej w charakterze organu państwa”. Jako przedstawiciel teorii państwowej wychodził z założenia, że jedynym podmiotem w sferze prawa publicznego jest państwo, zaś nadanie osobowości prawnej jednostce samorządu terytorialnego oznacza jedynie określenie zakresu jej działania w stosunku do innych organów państwowych.

Na potrzebę decentralizacji, a wręcz ideę decentralizacji wskazywał Maurycy Jaroszyński (1890–1974), którego koncepcję należy uznać za spinającą teorię naturalistycznego i państwowego podejścia do samorządu w postaci teorii naturalistyczno-państwowej. Uznawał, że właśnie samorząd jest tą odmianą administracji publicznej (a więc państwowej), przez którą w państwie naszych czasów urzeczywistnia się najlepiej i najsukcesyjniej idea decentralizacji. Według niego „dwie zasadnicze cechy posiadają znaczenie rozstrzygające: samorząd polega na uniezależnieniu (oczywiście w określonych prawem granicach) czynników lokalnych od organów centralnych, przez co przeciwdziała nadmiernej centralizacji; po wtóre – samorząd w swojej organizacji uwzględnia w najszerszej mierze czynnik obywatelski, powołując go do decydowania o sprawach publicznych”.

W tym kontekście niezwykle ważnym Jego postulatem było „dostateczne uposażenie finansowe” samorządu terytorialnego. Jaroszyński jako pierwszy zauważył, że sprawa finansów wiąże się z zakresem zadań samorządu. To on wskazał, że środki finansowe, jakimi prawnie dysponuje samorząd (w oparciu o obowiązujące przepisy, o czym za chwilę), nie pozostają w żadnym stosunku do zadań, które ma wypełnić, stwierdzając, że są one „nader ograniczone, sformalizo-

wane i zautomatyzowane”, a ponadto zakres zadań przypisanych samorządowi „jest nader szeroki”.

Uzasadniając swoje stanowisko pisał, że „Polska była zawsze krajem wybitnych indywidualności regionalnych. Dążenia odśrodkowe poszczególnych organów były i są bardzo silne. Doprowadzone do skrajności rozsadzają jedność państwa albo są źródłem anarchii. Umiarkowane jednak głęboką myślą o całości państwa i przez mądre prawo, szanujące naturalne indywidualności i pozwalające pracować na różne sposoby dla wspólnego celu, którym jest dobro całości – stają się źródłem siły i gwarancją trwałości państwowego bytu”. Decentralizację traktował jako przeciwwagę i lekarstwo na centralizm i biurokracizm państwa.

W Polsce zjawisko wyodrębnienia samorządu terytorialnego nie tylko w aspekcie ustrojowym, ale także finansowym nie jest niczym nowym, gdyż swoimi tradycjami sięga, jak wspomniano, konstytucji z 1921 r., która wprowadziła samorząd terytorialny. W związku z powołaniem do życia samorządu terytorialnego źródła dochodów samorządowych regulowała już wtedy odpowiadając na powstałą wówczas doktrynę, odrębna ustawa o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych z 1923 r., której wprowadzeniem potwierdzono wyodrębnienie państwa od samorządu terytorialnego oraz ugruntowano potrzebę zaznaczenia ich samodzielnego finansowania na mocy przepisów odrębnej ustawy.

W oparciu o jej regulacje na finansie komunalne składały się podatki, a w szczególności: od gruntów na obszarze gmin wiejskich; od kopalń; od budynków na obszarze gmin wiejskich; od lokali; od przemysłu i handlu; od plakatów i szyldów; od anonsów; podatek od publicznych zabaw, rozrywek i widowisk; od prawa do polowania, od spadków i darowizn. Źródłami dochodów jednostek samorządu te-

rytorialnego miały być także opłaty, m.in. opłata od umów o przeniesienie własności nieruchomości, którą oddzielono od opłaty państwowej, nazywając ją opłatą komunalną, a także opłaty specjalne, np. stemplową oraz dopłaty.

Niewątpliwie przyjęte wówczas, choć także krytykowane w literaturze przedmiotu, unormowania prawne należy uznać za inspirację dla wprowadzania kolejnych regulacji dla odrestaurowanego w 1990 r. samorządu terytorialnego mocą kolejnych ustaw: o dochodach gmin i zasadach ich subwencjonowania, o finansowaniu gminy przez ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego początkowo dotyczącą lat 1999–2003 aż po obowiązującą ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Podstaw obowiązujących unormowań ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego należy upatrywać w regulacjach konstytucyjnych, bowiem Konstytucja RP uznała za konieczne zapewnienie „Jednostkom samorządu terytorialnego udziału w dochodach publicznych odpowiednio do przypadających im zadań”, jednocześnie kwalifikując, nazywając źródła pozyskiwania dochodów: własnymi oraz subwencjami ogólnymi i dotacjami celowymi z budżetu państwa.

Na gruncie przyjętych unormowań należy, że dochody samorządowe mają mieć przede wszystkim charakter własnych ze względu na decentralizację ich działania, przybierając jednak także postać niewłasnych, uzupełniających, wyrównawczych, transferowych pozyskiwanych przez jednostki samorządowe z budżetu państwa, co wzbudza usprawiedliwione obawy samorządowców-praktyków. Obawy stają się poważniejsze także z uwagi na konieczność sięgania do regulacji odrębnych w celu uzyskania informacji na temat źródeł dochodów własnych, jak ma to miejsce w przypadku opłaty adiacenckiej wynikającej z odrębnej ustawy o gospodarowaniu nierucho-

mościami; ustawy o podatkach dochodowych od osób fizycznych i osób prawnych, w których udziały posiadają jednostki samorządowe.

Gdy jeszcze dodamy konieczność stałego monitorowania ciągłych zmian w przepisach obowiązującej ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego oraz wprowadzone ostatnio przepisy epizodyczne, wraca postulat wyodrębnienia samorządowych finansów publicznych.

Co ważne, znajduje on pełne poparcie na gruncie poprzednio obowiązujących unormowań ustaw o finansach publicznych, gdzie zarówno pierwsza z 1998 r. i druga z 2005 uznając decentralizację władzy wyodrębniały odpowiednio: sektor rządowy i samorządowy oraz podsektory: rządowy, samorządowy i ubezpieczeń społecznych.

Odstępstwo od tej zasady stanowią obowiązujące przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, które jednolicie traktują sektor finansów publicznych bez wyodrębnienia samorządowego, co powoduje konieczność samodzielnego ustalenia tych jednostek.

Przy tym warto zauważyć, że ten sam ustawodawca nie uwzględniając różniczenia szczebla samorządowego, wprowadza rozdział piąty, w którym jest mowa o budżecie jednostki samorządu terytorialnego, który stanowi podstawę gospodarki finansowej w każdym roku budżetowym odpowiednio w gminie, powiecie i województwie.

Co ważne, ustawodawca wskazuje także rodzaj aktu prawnego, w ramach którego ma być podejmowany budżet samorządowy. W odróżnieniu od budżetu państwa uchwalanego w drodze ustawy w przypadku jednostek samorządowych organ stanowiący ma podejmować uchwały budżetowe albo uchwały w sprawie budżetu. Uchwały te mają także inne w stosunku do ustaw budżetowych miejsce publikacji, którym jest Wojewódz-

ki Dziennik Urzędowy z racji zaliczenia ich do aktów prawa miejscowego.

W tym miejscu warto wspomnieć, że podstawą do ich podejmowania jest wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego, która winna być podjęta przed uchwaleniem uchwały budżetowej na dany rok, mimo braku wyraźnego wskazania ustawowego, że stanowi podstawę dla utworzenia uchwały budżetowej.

Niekonsekwencja ustawodawcza wynikająca w mojej opinii z braku wyodrębnienia szczebla samorządowego powoduje to, że obowiązująca ustawa o finansach publicznych nie przewiduje funkcjonowania innych rodzajów budżetów związanych z samorządem terytorialnym. Mowa o budżecie obywatelskim oraz budżecie metropolitalnym.

Możliwość/obowiązek tworzenia budżetów obywatelskich jako przejawu szczególnej formy konsultacji społecznych przewiduje ustawa o samorządzie gminnym. W ramach budżetu obywatelskiego mieszkańcy w bezpośrednim głosowaniu decydują corocznie o części wydatków budżetu gminy. Zadania wybrane w ramach budżetu obywatelskiego zostają uwzględnione w uchwale budżetowej gminy. W gminach będących miastami na prawach powiatu utworzenie budżetu obywatelskiego jest obowiązkowe.

Podobnie rzecz się ma w przypadku możliwości tworzenia związków metropolitalnych, które przewiduje Ustawodawca, zaliczając je do jednostek sektora finansów publicznych. W celu ustalenia jednak zasad tworzenia nowego rodzaju budżetu oraz źródeł dochodów niezbędne jest sięgnięcie do przepisów odrębnej ustawy o związku metropolitalnym w województwie śląskim.

Wreszcie obok wykazanych braków legislacyjnych kwestią decydującą o potrzebie wyodrębnienia z ustawy o finansach publicznych regulacji wyłącznie dla szczebla samorządowego jest, o czym wspominałam wcze-

śniej, określenie adresatów przepisów ustawy. Jak wynika bowiem z obowiązujących unormowań, są nimi przede wszystkim jednostki sektora finansów publicznych, jednakże bez podziału na te rządowe i samorządowe.

Brak takiego podziału należy ocenić negatywnie, a przy wskazaniu, że tym sektorem finansów publicznych w obrębie samorządu terytorialnego są jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, bez wyraźnego określenia, że mowa o organach tych jednostek, niepotrzebnie pozostawiony został margines nieprecyzyjności.

W tak określonym katalogu sektora finansów publicznych niezbędne jest samodzielne wskazywanie na innych samorządowych adresatów przepisów ustawy o finansach publicznych, tj. związki metropolitalne, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej, samorządowe instytucje kultury oraz inne samorządowe osoby prawne utworzone mocą przepisów odrębnych w celu realizacji zadań publicznych.

Na tym tle szczególne problemy interpretacyjne wzbudza określenie tych innych osób prawnych albo niezdefiniowanych przez ustawę o finan-

sach publicznych samorządowych osób prawnych, m.in. w formie wojewódzkich ośrodków ruchu drogowego, spółdzielni, stowarzyszeń, przedsiębiorstw, spółek prawa handlowego, a nawet fundacji.

Przy tym, co ważne dla wskazania pełnego katalogu adresatów ustawy o finansach publicznych, nie należy także zapominać o tym, że ze środków publicznych pochodzących z budżetu samorządowego mogą korzystać także organizacje pozarządowe w ramach ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Jak wynika z treści art. 221 ustawy o finansach publicznych, podmioty niezaliczane do sektora finansów publicznych i nie działające w celu osiągnięcia zysku mogą otrzymywać z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dotacje celowe na cele publiczne związane z realizacją zadań tej jednostki.

Ponadto w świetle obowiązujących przepisów ustawy o finansach publicznych z budżetu jednostki samorządu terytorialnego mogą być udzielane dotacje celowe na dofinansowanie kosztów inwestycji związanych z wykonywaniem zadań publicznych jed-

nostki w ramach umów o partnerstwie publiczno- prywatnym z uwzględnieniem przepisów o partnerstwie publiczno- prywatnym.

Podsumowując w kontekście przeprowadzonych dość szerokich doktrynalnych, jak i prawnych spostrzeżeń, za w pełni uzasadnioną uznać należy nie tylko potrzebę, ale i konieczność wyodrębnienia samorządowych finansów publicznych, co byłoby ważne przede wszystkim z punktu widzenia potwierdzenia decentralizacji władzy publicznej, ale i przejrzystości funkcjonowania tego szczebla.

Postulat taki jest ze wszech miar uzasadniony z uwagi na trzydziestoletnią już tradycję doktrynalną oraz ustawowo potwierdzoną możliwość samorządzenia się jednostek samorządowych w Polsce szczególnie istotną w okresie i po okresie pandemicznym, wojny w Ukrainie oraz wobec kolejnych wyzwań stojących przed poszczególnymi jednostkami samorządu terytorialnego w XXI wieku.

Dziękuję za uwagę

fot. M. Świąćicki

Podpisanie porozumienia o współpracy między Uniwersytetem Rzeszowskim a Muzeum Zamkowym w Sandomierzu

21 sierpnia br. prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego, podpisał porozumienie o współpracy uczelni z Muzeum Zamkowym w Sandomierzu reprezentowanym przez dra hab. Mikołaja Getkę-Keniga – dyrektora Muzeum. Współpraca ma polegać na krzewieniu kultury, działaniach w zakresie edukacji kulturalnej oraz badaniach naukowych.

fot. M. Świącicki

XXXII Forum Ekonomiczne z udziałem prof. dra hab. Pawła Graty

Na odbywającym się XXXII Forum Ekonomicznym Collegium Nauk Humanistycznych i Uniwersytet Rzeszowski już kolejny raz reprezentował prof. dr hab. Paweł Grata, który w tym roku uczestniczył w dyskusjach nt. współpracy uczelni wyższych w regionie Karpat.

Naukowcy z Uniwersytetu Rzeszowskiego wśród najbardziej wpływowych naukowców na świecie!

W najnowszym rankingu najbardziej wpływowych naukowców na świecie przygotowywanym przez Uniwersytet Stanforda i wydawnictwo Elsevier znalazło się 11 naukowców z Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Amerykański Uniwersytet Stanforda co roku przygotowuje ranking dwóch procent reprezentantów świata nauki, po których dorobek inni badacze sięgają najczęściej.

Ranking tworzony jest na podstawie dwóch kategorii. Pierwsza to ocena całej kariery naukowej naukowców do 2022 r., używając różnych wskaźników, takich jak Indeks Hirscha i liczba cytowań przez innych autorów. Druga perspektywa skupia się wyłącznie na osiągnięciach naukowych uzyskanych w roku 2022.

W rankingu cytowań na przestrzeni całej kariery naukowej znajdują się:

KOLEGIUM NAUK MEDYCZNYCH

prof. dr hab. n. med. Adam Reich (Instytut Nauk Medycznych)

KOLEGIUM NAUK PRZYRODNICZYCH

prof. dr hab. Grzegorz Bartosz (Instytut Technologii Żywności i Żywnienia)

prof. dr hab. Łukasz Łuczaj (Instytut Biologii)

dr hab. Jan G. Bazan, prof. UR (Instytut Informatyki)

Na liście najbardziej wpływowych pod względem cytawalności naukowców za rok 2022 znaleźli się natomiast:

KOLEGIUM NAUK MEDYCZNYCH

prof. dr hab. n. med. Adam Reich (Instytut Nauk Medycznych)

prof. dr hab. n. med. Artur Mazur (prorektor ds. Kolegium Nauk Medycznych)

prof. dr hab. Rafał Filip (Instytut Nauk Medycznych)

KOLEGIUM NAUK PRZYRODNICZYCH

prof. dr hab. Grzegorz Bartosz (Instytut Technologii Żywności i Żywnienia)

prof. dr hab. Izabela Sadowska-Bartosz (Instytut Technologii Żywności i Żywnienia)

prof. dr hab. Łukasz Łuczaj (Instytut Biologii)

dr hab. Stanisława Kanas, prof. UR (Instytut Matematyki)

dr hab. Janusz Sokół, prof. UR (Instytut Matematyki)

dr hab. Jacek Dziok, prof. UR (Instytut Matematyki)

dr Paweł Drygaś (Instytut Informatyki)

Wyróżnionym badaczom gratulujemy i życzymy dalszych sukcesów publikacyjnych.

Profesura w Kolegium Nauk Humanistycznych prof. dr hab. Jacek Ścibor

Jacek Ścibor swoją edukację muzyczną rozpoczął w rodzinnym mieście Jarosławiu w Państwowej Szkole Muzycznej I stopnia im. Fryderyka Chopina w klasie akordeonu, a następnie w klasie fortepianu, zdobywając dyplomy ukończenia nauki na obu instrumentach. Kolejno kształcił się w Liceum Muzycznym w Rzeszowie na wydziale rytmiki. Po zdanej maturze podjął studia w Poznańskiej Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego w klasie rytmiki pod okiem wybitnej specjalistki prof. Moniki Skazińskiej. Studia ukończył z wyróżnieniem. Po uzyskaniu stopnia magistra sztuki podjął się egzaminu eksternistycznego z fortepianu głównego w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Artura Malawskiego w Przemyślu. Od tego czasu datuje się Jego różnorodna, bogata działalność naukowa, dydaktyczna, artystyczna i animacyjna na rzecz kultury wysokiej. Znajduje kolejne zatrudnienia w: Społecznym Ognisku Muzycznym w Jarosławiu jako nauczyciel fortepianu, Szkole Muzycznej I stopnia im. Fryderyka Chopina w Jarosławiu jako nauczyciel fortepianu głównego, rytmiki, kształcenia słuchu, Zespole Państwowych Szkół Muzycznych w Przemyślu (Liceum Muzyczne) jako nauczyciel rytmiki, metodyki, improwizacji fortepianowej, techniki ruchu, od roku akademickiego 1996/97 w Katedrze Wychowania Muzycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej (obecnie Uniwersytet Rzeszowski / Instytut Muzyki), gdzie pracuje do chwili obecnej. Od początku kariery zawodowej czyn-

ny uczestnik Międzynarodowych Kursów Interpretacji Muzyki Wokalnej pod okiem prof. Christiana Ellsnera w Przemyślu, następnie w Dusznikach-Zdroju. W ramach zainteresowań wokalnych kończy kurs pedagogiczny, zdobywając kwalifikacje w zakresie emisji głosu śpiewu solowego. W roku 2005 zdobywa dyplom klasy śpiewu Christiana Ellsnera za szczególnie wyraz artystyczny, a w 2006 dyplom mistrzowski w klasie śpiewu prof. Ewy Czermak. Aktywny uczestnik konferencji i sympozjów naukowych organizowanych przez Polskie Stowarzyszenie Pedagogów Śpiewu oraz Katedrę Wokalistyki Akademii Muzycznej we Wrocławiu. Występuje wielokrotnie z referatami o szerokim spektrum zainteresowań. Konsekwencja i upór w zdobywaniu nowej wiedzy i doświadczeń wokalnych przynoszą w roku 2007 wymierny efekt w postaci doktoratu w dyscyplinie wokalistyka na podstawie rozprawy: *Specyfika interpretacji muzyki wokalne baroku i romantyzmu na przykładzie wybranych utworów*, natomiast w roku 2014 stopień doktora habilitowanego sztuki w dyscyplinie artystycznej wokalistyka na podstawie osiągnięcia artystycznego: *Opera Omnia Religiosa III Ottona Mieczysława Żukowskiego*. Dorobek prof. Jacka Ścibora jest bardzo różnorodny, a jednocześnie prężny. To przede wszystkim działalność artystyczna, naukowa, dydaktyczna, animacyjna. **Jako artysta** jest cenionym interpretatorem liryki wokalne od pieśni barokowej po piosenkę aktorską. Jego dorobek artystyczny obejmuje przede wszystkim

recitale solowe, dzieła oratoryjno-kantatowe, twórczość pieśniarską. Na stałe współpracuje z Filharmonią Podkarpacską. Od roku 2003 koncertuje z zespołem muzyki dawnej „Collegium Musicum”. Poza Polską koncertował w Danii, Austrii, Belgii, Szwecji, Włoszech, Izraelu, Niemczech, Słowacji, Czechach, Anglii i Ukrainie. Dokonał nagrań dla telewizji i Radia Rzeszów oraz Radia Lublin. Nagrał płyty z dziełami kompozytorów: Waldemara Waleckiego, Dominika Lasoty, Carlosa Guastavino, Samuela Barbera, Ottona Mieczysława Żukowskiego, Nachuma Sterheima, Chavy Alberstein, Leopolda Kozłowskiego, Schloma Secundy, Alexandra Olshanetzky'ego, Hansa

Ottona Borgmanna, Tadeusza Kwiecińskiego, Henryka Warsa. Pan Jacek Ścibor występował na takich festiwalach, jak: Międzynarodowy Festiwal Organowy w Szczecinie, Letni Festiwal Pieńiny, Kultura, Sacrum w Krościenku nad Dunajcem, Podkarpacki Festiwal Organowy w Rzeszowie, Festiwal – Wschód Kultury Europejski Stadion Kultury w Rzeszowie, Festiwal Przemyska Jesień Muzyczna w Przemyślu, Ogólnopolski Festiwal Chórów „Sacra Ecclesiae Canto” w Tarnowie, Festiwal Muzyki Organowej i Kameralnej Ars Musica w Iwoniczu, Festiwal im. Jana Kiepury w Krynicy-Zdroju, Young Classic Wratlavia we Wrocławiu, Festiwal Między Wschodem a Zachodem w Lublinie, Festiwal Tempus Paschale w Lublinie, Festiwal Trzech Kultur w Strzyżowie, Festiwal Wiolinistyczny im. Bronisława Hubermana w Częstochowie, Muzyczny Festiwal w Łańcucie, 8th European Youth Music Festival Malmö City – Sweden, Festiwal Kultury Żydowskiej w Krakowie.

Z każdym rokiem Jego postać stawała się coraz bardziej doceniana i rozpoznawalna. Sztuka od zawsze była i jest obecna w Jego życiu. Świadczy o tym przekonujący dorobek artysty (liczne recenzje prasowe, bardzo dokładnie udokumentowane nagrania).

Działalność naukowa prof. Jacka Ścibora skupia się na łączeniu ruchu ze śpiewem jako integralnej całości niezwykle ważnej w zawodzie śpiewaka oraz zagadnieniach związanych z kulturą żywego słowa, emisją głosu, historią polskiej wokalistyki. Jego artykuły zamieszczone są w zeszytach naukowych: „Wokalistyka w Polsce i na świecie”, „Wokalistyka i pedagogika wokalna” wydawane nakładem Polskiego Stowarzyszenia Pedagogów Śpiewu, Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu – Katedrę Wokalistyki czy w kwartalniku „Kamerton” poświęconym głównie kulturze muzycznej regionu podkarpackiego wydawane nakładem Rzeszowskiego Towarzystwa Muzycznego. Wielokrotnie występował na konferencjach naukowych oraz

sympozjach organizowanych między innymi przez Akademię Muzyczną we Wrocławiu, Akademię Muzyczną w Poznaniu, Akademię Muzyczną w Gdańsku, Akademię Muzyczną im. M.W. Łysenki we Lwowie (Ukraina), Uniwersytet w Preszowie (Słowacja), Uniwersytet A. Dubčeka w Trenczynie (Słowacja), Wydział Artystyczny Instytutu Muzyki UMCS w Lublinie, Instytut Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszowskie Towarzystwo Muzyczne, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. I. Franki w Drohobyczu (Ukraina). Ponadto Jacek Ścibor przeszło 25 razy powoływany był na recenzenta prac habilitacyjnych oraz doktorskich.

W roku 2016 prof. Jacek Ścibor otrzymał Nagrodę Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego, tj. Nagrodę Indywidualną Drugiego Stopnia za działalność naukową.

Działalność dydaktyczna Jacka Ścibora obejmuje nauczanie takich przedmiotów, jak: śpiew solowy, emisja głosu, dykcja, rytmika, plastyka ruchu, kształcenie słuchu. Jako nauczyciel jest człowiekiem z pasją, potrafi zarażać swoją wizją i zainteresowaniami. Zdobywa pochlebne opinie przełożonych. Jest cenionym pedagogiem zarówno na uczelni, jak i w szkole muzycznej. Jego wyróżniająca się postawa jest zauważana, co przejawia się w licznych podziękowaniach, listach gratulacyjnych, nagrodach. Jako pedagog prof. Jacek Ścibor z dużą pieczołowitością dba o swój warsztat pracy poprzez nieustanne uczestnictwo w różnego rodzaju kursach doskonalenia zawodowego. Od wielu lat prowadząc autorskie kursy, seminaria, warsztaty wokalne, plastyki ruchu, warsztaty metodyczne z nauczycielami wychowania przedszkolnego oraz edukacji wczesnoszkolnej, kształtuje postawy estetyczne wśród dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych. Warto dodać, że w marcu 2004 r. Pan Jacek Ścibor został wpisany na listę ekspertów i wchodzi w skład komisji kwalifikacyjnych lub egzaminacyjnych dla nauczycieli ubiega-

jących się o awans zawodowy. W roku 2017 równie na tym polu Pan Jacek Ścibor otrzymał Dyplom Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za pełną oddania pracę pedagogiczną.

Nie bez znaczenia jest **działalność animacyjna na rzecz kultury** prof. Jacka Ścibora. Dał się poznać jako sprawny organizator Festiwalu Muzycznego im. Jana Kusiewicza, pomysłodawca, dyrektor artystyczny i programowy. Znaczącym ogniwem działalności popularyzatorskiej jest prowadzenie audycji umuzykalniających dla dzieci, prelekcji w ramach Uniwersytetu III Wieku, koncertów, udzielanie wywiadów telewizyjnych, radiowych oraz prasowych. Poprzez szeroko rozumianą działalność animacyjną współtworzy kulturę muzyczną środowiska, w którym żyje i pracuje na co dzień. Oprócz licznych laurów otrzymanych za działalność artystyczną, za osiągnięcia na polu dydaktyczno-wychowawczym oraz naukowym, prof. Jacek Ścibor został nagrodzony za działalność animacyjną zasługującą w tej kwestii na szczególne uznanie. Wśród nagród i wyróżnień są to:

- Nagroda JM Rektora Uniwersytetu Rzeszowskiego będąca wyrazem uznania osiągnięć artystycznych Jacka Ścibora w dziedzinie upowszechniania kultury muzycznej w kraju i za granicą z uwzględnieniem Euroregionu Karpaty,
- Statua w uznaniu zasług dla rozwoju i popularyzacji kultury muzycznej w Kańczudze,

- Tytuł Honorowy Obywatel Miasta Jarosławia w uznaniu artystycznych dokonań na skalę międzynarodową oraz za propagowanie muzyki w rodzinnym mieście i współpracę z instytucjami kulturalnymi Jarosławia,
- Odznaka Honorowa „Zasłużony dla Kultury Polskiej” przyznana przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 7 września 2023 r. nadał Panu Jackowi Ściborowi tytuł profesora sztuki w dyscyplinie sztuki muzyczne.

Profesura w Kolegium Nauk Przyrodniczych prof. dr hab. Łukasz Łuczaj

Łukasz Łuczaj (ur. 1972 r.), profesor zwyczajny, dr hab., wykładowca Uniwersytetu Rzeszowskiego od 2011 r., etnobotanik, badacz dzikich kuchni wielu krajów i popularyzator dzikich ogrodów.

Na początku kariery zajmował się ekologią roślin, robiąc pracę magisterską w Puszczy Białowieskiej u śp. profesora Janusza B. Falińskiego. Pod jego opieką wykonał także pracę doktorską na temat bioróżnorodności skrajów lasu okolic Krosna, obie prace na Uniwersytecie Warszawskim, gdzie przez kilka lat pracował jako asystent w Ogrodzie Botanicznym UW. Obecnie prowadzi badania naukowe głównie

na temat roślin jadalnych. Prowadził badania terenowe m.in. w Chorwacji, Bośni-Hercegowinie, Rumunii, Gruzji, Chinach i Laosie. W dorobku ma także prace florystyczne, ekologiczne oraz prace dokumentujące rośliny rytualne, lecznicze i rośliny wykorzystywane do wyrobu narzędzi. Jeden z 1000 najczęściej cytowanych na świecie polskich naukowców, wymieniany na tzw. liście lonnidisa (<https://scholar.google.com/citations?user=ELVUgD0A-AAJ&hl=en>).

Youtuber, blogger i autor książek o dzikiej kuchni i dzikim życiu.

W roku 1997 za stypendium START Fundacji na rzecz Nauki Polskiej dla

najzdolniejszych młodych naukowców kupił kawałek ziemi na Pogórzu Dynowskim i założył tam swój dziki ogród. W książce *Dziki ogród* (2021) opowiada o dwudziestopięcioletniej przygodzie z ogrodem, który zawiera bogatą kolekcję dendrologiczną i zbiorowiska rodzimych roślin leśnych, łąkowych i bagiennych. Pierwszy w Polsce popularyzator łąk kwiatowych złożonych z rodzimych gatunków roślin, które tworzy od roku 1999.

W roku 2005 napisał pierwszą i jedyłą w języku polskim książkę o jadalnych owadach *Podręcznik robakożercy*. Jego bestsellerowe książki *Dzika kuchnia* (2012) i *Dziki roślina jadalne Polski* (2002) stworzyły podwaliny pod ruch dzikiej kuchni w Polsce. Od roku 2002 prowadzi kursy dzikiej kuchni.

W roku 2020 opublikował prowokującą książkę *Seks w wielkim lesie. Botaniczny przewodnik dla kochanków na łonie przyrody*.

Na Uniwersytecie Rzeszowskim był promotorem trzech prac doktorskich. Był także promotorem pomocniczym doktoratu na Uniwersytecie w Regensburgu (Niemcy).

W roku 2018 odebrał w Królewskim Ogrodzie Botanicznym Kew w Wielkiej Brytanii dorocznie nadawany tytuł „Etnobotanika Roku”.

www.lukaszluczaj.pl

www.thewildfood.org

<https://www.youtube.com/channel/UC8L6tIs3SHh0f7yCC0FTCNQ>

<https://www.youtube.com/channel/UCPwwxnLqyPPLrQPI0NUewcA>

Profesura w Kolegium Nauk Społecznych prof. dr hab. Elżbieta Feret

Profesor w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne – tytuł nadany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 29 maja 2023 r.

W zakresie prowadzonej działalności naukowej związanej z obszarem finansowo-prawnych badań prof. Elżbiety Feret można wyróżnić cztery obszary tematyczne:

1) finansowo-prawne aspekty funkcjonowania jednostek sektora finansów publicznych ze szczególnym uwzględnieniem szczebla samorządowego w Polsce;

2) wpływ polskich i zagranicznych koncepcji oraz teorii samorządowych na finansowe aspekty działania szczebla samorządowego;

3) wspólne aspekty administracyjno-finansowe działalności jednostek samorządu terytorialnego z uwzględnieniem specyfiki prowadzenia gospodarki komunalnej;

4) zapewnienie bezpieczeństwa finansowego działalności jednostek samorządu terytorialnego przy uwzględnieniu władztwa finansowego państwa jednakże ze wskazaniem gwarancji konstytucyjnych realizacji samorządowych zadań publicznych.

Jednym z zasadniczych wątków prowadzonych w obszarze finansowo-prawnych aspektów funkcjonowania jednostek sektora finansów publicznych ze szczególnym uwzględnieniem szczebla samorządowego w Polsce jest dążenie do ustalenia, na ile obowiązujące unormowania finansowe

odpowiadają regulacjom Ustawy zasadniczej, która stoi na straży zdecentralizowanej działalności jednostek samorządowych. Badania w tym obszarze były i są wielowątkowe, bowiem materia, która stanowiła ich kanwę, to zarówno kwestie ustrojowe, jak i materialno-prawne po raz pierwszy podjęte w rozprawie doktorskiej pt. *Rola organów samorządu terytorialnego w procesie budżetowym* (dysertacja została wyróżniona w II Konkursie miesięcznika „Samorząd Terytorialny” za najlepsze rozprawy doktorskie i prace magisterskie dotyczące samorządu terytorialnego i zagadnień decentralizacji w 2005 r.). Ich konsekwencją są także liczne artykuły naukowe, krytyczna Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz badania empiryczne 12 gmin województwa podkarpackiego prowadzone w ramach projektu unijnego „Legalność, sprawność i dobra praktyka administracyjna warunkiem dobrego rządzenia”. W tym obszarze tematycznym badaniom zostało poddane także powiązanie realizacji samorządowych zadań publicznych ze sposobami ich finansowania, których konsekwencją była monografia nt. *Formy organizacyjno-prawne finansowania samorządowych zadań publicznych*.

W ramach osiągnięć naukowych prof. Elżbiety Feret ważne jest wskazanie publikacji dotyczących wpływu polskich i zagranicznych koncepcji i teorii samorządowych na finansowe aspekty działania szczebla

samorządowego. Podstawę dla wyodrębnienia tej problematyki stanowi monografia zatytułowana *Koncepcje i teorie samorządności terytorialnej na przykładzie wybranych państw i Polski z uwzględnieniem kwestii finansowania ich działalności*, Uniwersytet Rzeszowski 2019. Opracowanie zostało poświęcone wykazaniu roli doktryny w budowaniu teorii źródeł pozyskiwania dochodów przez jednostki samorządowe. W celu przybliżenia

problematyki, mającej doprowadzić do potwierdzenia tezy – wpływu doktryny na regulacje strony dochodowej samorządu terytorialnego za nieodzowne autorka uznała sięgnięcie do najstarszych teorii dotyczących samorządu terytorialnego. Teorie te, kształtowane już w XVIII wieku, tworzyły podwaliny funkcjonowania zdecentralizowanej władzy publicznej w postaci szczebla samorządowego, gdyż prezentowane poglądy niejednokrotnie sprzeczne ze sobą znalazły odzwierciedlenie w pewnych modyfikacjach w przyjętych wówczas, ale i obecnie rozwiązaniach prawnych. Co warto podkreślić, badania w tym obszarze naukowym zostały odniesione do doświadczeń Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Brazylii, Australii oraz państw europejskich: Francji Wielkiej, Brytanii, Niemiec. W Polsce zostały wyszczególnione na podstawie trzech teorii samorządowych: naturalistycznej, państwowej i mieszanej wraz z odniesieniem się do unormowań konstytucyjnych.

Z uwagi na dążenie do wykazania konotacji obszaru prawno-finansowych unormowań prawnych z administracyjnymi kolejną płaszczyzną badawczą jest wykazanie współdziałania albo współzależności działania administracji publicznej. Uwieńczeniem badań w tym obszarze były publikacje naukowe dotyczące m.in. zagadnień finansowania służb mundurowych w Polsce; finansowania agencji wykonawczych, ochrony środowiska; uprawnień pracowniczych gospodarstw pomocniczych jednostek budżetowych oraz przedsiębiorców, ale nader wszystko kwestii podatkowych, rozpatrywanych zarówno w sensie ustrojowym, jak i materialno-prawnym. Ten aspekt prawno-finansowych rozważań został oparty na wykazaniu roli ratyfikowanych umów międzynarodowych w stosunku do pozyskiwania podatków zarówno przez państwo, jak i jednostki samorządowe, gdzie za najistotniejsze uznać należy zapew-

nienie stałego dostępu do środków pieniężnych. W tym obszarze badań istotne było także określenie znaczenia dostępu do informacji finansowej od podmiotów publicznych analizowanego w ramach ministerialnego wniosku programu „Dialog”.

Ostatni z obszarów tematycznych zainteresowań prof. Elżbiety Feret wiązać należy z publikacjami dotyczącymi zapewnienia bezpieczeństwa finansowego działalności jednostek samorządu terytorialnego. Publikacje te, spójne merytorycznie, a nawet rocznikowo, powstały jako zbiór polskich oraz anglojęzycznych artykułów, które przybliżają kwestie związane z bezpieczeństwem finansowym działania samorządu terytorialnego w różnych aspektach jego funkcjonowania. W tym obszarze prowadzonych badań poddawane analizie były i są zróżnicowane problemy badawcze związane w szczególności z władztwem finansowym państwa oraz jednostek samorządowych, gwarancjami niezależności finansowej jednostek samorządowych z uwzględnieniem ich uprawnień konstytucyjnych dochodzenia przynależnych środków finansowych, a także zmieniającymi się przepisami prawa wpływającymi na zmianę kondycji finansowej jednostek szczebla samorządowego.

Dorobek naukowy profesor Elżbiety Feret obejmuje ponad 160 publikacji naukowych.

W ramach działalności dydaktycznej prof. Elżbieta Feret prowadziła i prowadzi ze studentami, doktorantami oraz aplikantami radcowskimi zajęcia z zakresu prawa finansowego, w szczególności: prawo finansów publicznych, finanse publiczne szczebla samorządowego, samorządowe finanse publiczne, prawo i procedura podatkowa, publiczne prawo bankowe, prawo celne, prawo dewizowe oraz fundusze unijne. W ramach programu Erasmus i Erasmus + odbywała i odbywa zajęcia ze studentami i dok-

torantami zagranicznymi w związku ze współpracą z uniwersytetami w: Sofii, Salerno, Neapolu, Bari, Oradei. W Koszycach i Neapolu zrealizowała także staże naukowe połączone z prowadzeniem wykładów. Była opiekunem Koła Naukowego Prawa Finansowego i Podatkowego. Wypromowała ponad 500 licencjatów, 200 magistrów prawa oraz doktora nauk prawnych, jest opiekunem naukowym doktorantki w Szkole Doktorskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego. Była recenzentem kilkunastu doktoratów oraz rozpraw habilitacyjnych, a także członkiem komisji habilitacyjnych.

W obszarze działalności organizacyjnej prof. Elżbieta Feret organizowała wymianę nauczycieli akademickich w ramach programu Leonardo da Vinci, Erasmus i Erasmus+; Szkołę letnią dla dziennikarzy ukraińskich oraz studentów z Niemiec; brała udział w programie operacyjnym kapitał ludzki „Legalność, sprawność i dobra praktyka administracyjna warunkiem dobrego rządzenia” oraz w projekcie ministerialnym „Dialog”. Organizowała i brała czynny udział w seminariach, webinarach oraz konferencjach naukowych ogólnopolskich oraz międzynarodowych. Stale współpracuje w ramach Institute for Cooperation with Central-and Eastern European Countries In Public Reform (IMO) Hochschule für Wirtschaft und Recht Berlin, realizując wymianę studentów i wykładowców.

W dniach 16–18 października 2022 r. zorganizowała bezprecedensowy bo pierwszy w województwie podkarpackim, Zjazd Katedr i Zakładów Prawa Finansowego i Prawa Podatkowego pt. „Misja prawa finansowego – wyzwania współczesności”. W Zjeździe wzięło udział 120 osób, wybitnych postaci tworzących i kreujących świat prawa finansowego, zarówno tego teoretycznego, jak i praktycznego, reprezentujących krajowe ośrodki naukowe zajmujące się szeroko rozumianą problematyką prawa finansowego.

Pani profesor współorganizuje także konferencje naukowe w Uniwersytecie Rzeszowskim z partnerami publicznymi, odnosząc się do trudnej sytuacji popandemicznej oraz wojny w Ukrainie, m.in.: „Sytuacja geopolityczna: Świat – Europa – Region”, 3 marca 2023, „Uchodźcy z Ukrainy w Polsce – skutki i wyzwania społeczno-prawne”, 29 maja 2023. W przygotowaniu kolejne konferencje naukowe z udziałem Narodowego Banku Polskiego, Oddział w Rzeszowie oraz z Państwową Inspekcją Pracy, Oddział w Rzeszowie. Pani profesor jest członkiem komitetów naukowych, czasopism polskich i zagranicznych, m.in.: kwartalnika „Prawo budżetowe państwa i samorządu”, „Ius et Administratio” (redaktor naczelny); Zeszytów Naukowych Uniwersytetu Rzeszowskiego „Acta Iuridica Resoviensia”; „Revista Facultății de Drept Oradea Journal of the Faculty of Law Oradea”; „Rivista European Journal of Privacy Law & Technologies” oraz czasopisma uniwersyteckiego „Transborder Ecomics International Journal on Transborder Economics, Politics and Statistics” (redaktor naczelny). Recenzuje także artykuły naukowe do takich czasopism jak m.in.: „Journal of Modern Science” (za co otrzymała certyfikat wyróżniającego się recenzenta); „Rivista European Journal of Privacy Law & Technologies”; „Kwartalnik Prawa Podatkowego” oraz pozycje monograficzne z zakresu prawa finansowego.

Pani profesor zainicjowała i doprowadziła do podpisania umowy z Centrum Badawczym Europejskiego Prawa Prywatnego (ReCEPL) funkcjonującego w Università degli Studi Suor Benincasa – Napoli. Wzięła także udział w przygotowaniu wniosku do NAWY w sprawie utworzenia Welcome Centre w Uniwersytecie Rzeszowskim. Z jej inicjatywy została podpisana umowa na przyjazd Visiting Professor z Turcji celem prowadzenia zajęć z zakresu: *Taxation and Digital Economy* i *Tax Identity of Artificial Intelligence*.

Była inicjatorką członkostwa Uniwersytetu Rzeszowskiego w międzynarodowej grupie badawczo-naukowej EUROFUR oraz Europejskim Kongresie Finansowym odbywającym się cyklicznie w Sopocie.

Pani profesor stale współpracuje, reprezentując Uniwersytet Rzeszowski, także z Urzędem Statystycznym, Narodowym Bankiem Polskim, Oddział w Rzeszowie, Okręgową Izbą Radców Prawnych, Oddział w Rzeszowie, Stowarzyszeniem Euroregion Karpacki, czego wynikiem są liczne konferencje naukowe krajowe i międzynarodowe z udziałem praktyków. Współpracuje z uczelniami z zagranicy, w szczególności: Atatürk University Faculty of Law; College of Management, Trade and Marketing – Sofia (MT&M College) w Bułgarii, Hochschule für Wirtschaft und Recht Berlin; Fachhochschule für öffentliche Verwaltung, Polizei und Rechtspflege Güstrow; Hochschule für öffentliche Verwaltung Kehl, Hochschule für Wirtschaft und Recht Berlin; Fachhochschule der Sächsischen Verwaltung Meißen; Facultatea de Drept Universitatea din Oradea; University of Salerno – Italy; Università Suor Orsola Benincasa Napoli, Italy.

Podnosząc swoje kwalifikacje zawodowe, uczestniczyła w 2022 r. w tygodniowej wizycie studyjnej w Rotterdamie, organizowanej i przeprowadzonej w ramach projektu pt. „Liderzy w zarządzaniu uczelniami” przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Wzięła także udział w „Annual EU Budget Conference focuses on the role of the EU budget in supporting Europe’s geopolitical role and building up its strategic autonomy” w Brukseli.

Jest radcą prawnym, a także pełni funkcję prezesa Zrzeszenia Prawników Polskich Oddział w Rzeszowie oraz członka: SEAP Stowarzyszenia Edukacji Administracji Publicznej; Centrum Informacji i Organizacji Badań Finansów Publicznych i Prawa Podatkowego Krajów Europy Środ-

kowej i Wschodniej; EUROFUR – *European Research Group*, Komisji ds. Zagranicznych - LegalTech działającej przy Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Rzeszowie; Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego. Jest także odpowiedzialna za funkcjonowanie Centrum Badań Regionalnych i Transgranicznych działającego w Kolegium Nauk Społecznych. Reprezentuje Uniwersytet Rzeszowski podczas cyklicznych obrad Uniwersyteckiej Komisji Finansowej Konferencji Rektorów Uniwersytetów Polskich oraz jest członkiem Komisji Finansowej działającej w ramach Uniwersytetu Rzeszowskiego, której celem jest m.in. wydawanie opinii o nowo tworzonych kierunkach kształcenia. Pełni także funkcję przewodniczącej Rady Nadzorczej spółki celowej utworzonej w Uniwersytecie Rzeszowskim „INVENTUR”, dbając o właściwą komercjalizację wyników prowadzonych w Uniwersytecie badań naukowych.

Za swoją działalność profesor Elżbieta Feret w 2008 r. została odznaczona przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej medalem brązowym za długoletnią służbę. W 2019 roku otrzymała Nagrodę Rektora za uzyskanie uprawnień doktoryzowania przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego. W roku 2022 została odznaczona przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Brązowym Krzyżem Zasługi; a w 2023 roku otrzymała Nagrodę Rektora indywidualną I stopnia za działalność naukową, a w szczególności za uzyskanie tytułu profesora. Obecnie pełni funkcję prorektora ds. Kolegium Nauk Społecznych, wcześniej dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego, po zmianie struktury organizacyjnej Uniwersytetu – dyrektora Instytutu Nauk Prawnych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Profesura w Kolegium Nauk Społecznych prof. dr hab. Viktoria Serzhanova

Profesor w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne – tytuł nadany przez prezydenta RP Andrzeja Dudę postanowieniem z dnia 7 września 2023 r.

Przedmiot zainteresowań naukowych i działalności naukowo-badawczej prof. dr hab. Viktorii Serzhanovej obejmuje problematykę szeroko rozumianego prawa konstytucyjnego i ustrojowego. Do nurtów prowadzonych badań naukowych zalicza się badania w sześciu głównych obszarach: 1) ustrojów państw europejskich, w szczególności państw nordyckich; 2) teorii państwa współczesnego; 3) państw nieuznawanych; 4) współczesnego polskiego prawa konstytucyjnego; 5) organów ochrony prawnej oraz 6) praw człowieka.

Dorobek naukowy obejmuje 182 publikacje opublikowane w 5 językach: polskim, angielskim, rosyjskim, słowackim i tureckim, w 8 krajach europejskich – zarówno w Polsce, jak i za granicą: we Włoszech, na Islandii, Słowacji, w Rumunii, Turcji, Rosji, Serbii, Macedonii. W liczbie tej mieści się 66 pozycji opublikowanych przed nadaniem stopnia naukowego doktora nauk prawnych w 2006 r. oraz 116 pozycji opublikowanych po nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w 2013 r. W szczególności są to m.in.: 11 monografii, 4 redakcje monografii i zeszytów specjalnych, 56 rozdziałów w monografiach, 64 artykuły naukowe oraz referaty opublikowane, 2 hasła w encyklopediach, redakcja 2 podręczników, autorstwo 29 rozdzia-

łów w podręcznikach, współautorstwo 1 skryptu.

Pierwszy obszar badawczy koncentruje się wokół tematyki współczesnych ustrojów państw europejskich. W tym obszarze szczególne miejsce zajęły badania nad ustrojami państw nordyckich, w szczególności Finlandii, ale także pozostałych państw tego obszaru geograficznego: Islandii, Danii, Szwecji i Norwegii. Jest autorką m.in. trzech monografii o ustroju Finlandii. Badania w tym obszarze zostały poświęcone najważniejszym aspektom ustroju politycznego: konstytucjom i aktom ustrojowym, naczelnym zasadom konstytucyjnym i ustrojowym, formom rządu, parlamentom, głowom państw, rządów, systemom sądownictwa, kontroli konstytucyjności prawa, partiom politycznym, prawom człowieka ich ochronie, autonomiom, samorządom lokalnym itd. W powyższym obszarze badawczym znalazły się ponadto opracowania naukowe poświęcone ustrojom innych państw europejskich, takich jak: Luksemburg, Armenia, Rumunia, Wielka Brytania.

Drugi nurt zainteresowań naukowych obejmuje problematykę teorii państwa współczesnego, które obecnie ulegają dynamicznym przemianom związanym z globalizacją, procesami integracyjnymi oraz wzrastającą rolą instytucji społeczeństwa obywatelskiego. Procesy powstawania państw współczesnych, tworzenia ich aparatów państwowych i administracyjnych, a także uznawania ich suwerenności przez społeczność

międzynarodową stanowią ogromnie interesującą i fascynującą problematykę w zakresie nauk prawnych. Stąd badania w zakresie teorii państwa współczesnego stały się niezwykle istotne i w związku z tym zajmują one ważne miejsce w prowadzonych badaniach naukowych. W obszarze tym znalazły się badania nad zagadnieniami nazw i symboli państw współczesnych, ich struktur terytorialnych, władzy pań-

stwowej, obywatelstwa narodowego i UE, wpływu procesów integracji europejskiej i globalizacji na kształt i funkcje państw współczesnych, a także na konstytucje narodowe, państw fikcyjnych i utopijnych, funkcji państw, suwerenności, dezintegracji państw współczesnych.

Problematyka teorii państwa współczesnego skłoniła do pogłębionej refleksji nad zagadnieniem państw nieuznawanych, które zajmują szczególne miejsce w prowadzonych badaniach. Problem państw nieuznawanych wydaje się wywoływać najwięcej kontrowersji w obszarze nauki o państwie, gdyż z perspektywy prawa konstytucyjnego i teorii państwa te nierzadko spełniają wszelkie kryteria niezbędne dla ich utworzenia, albowiem posiadają one swoją ludność, terytorium oraz władzę publiczną, a nadto ogłaszają niepodległość, aspirując do dysponowania wszelkimi atrybutami suwerenności i państwowości. Zupełnie inaczej problem powstawania i trwania tych państw przedstawia się z punktu widzenia prawa międzynarodowego, gdyż dalszy byt takiego tworu determinuje uznanie go przez społeczność międzynarodową. Odrębny problem, jako przesłanka i determinant zarazem powstawania nowych organizmów państwowych, stanowi prawo narodów do samostanowienia, który – jak dowodzi praktyka – w bardzo różnicowany sposób jest postrzegany i interpretowany przez społeczność międzynarodową.

Kolejna grupa zagadnień, które stały się przedmiotem zainteresowań naukowych w odrębnym obszarze badawczym, obejmuje problematykę współczesnego polskiego prawa konstytucyjnego. W tym nurcie szczególna uwaga została poświęcona takim zagadnieniom, jak: zasady ustrojowe, wartości konstytucyjne, wymiar sprawiedliwości, kontrola konstytucyjności prawa, partie polityczne i systemy wyborcze, europeizacja konstytucji, odpo-

wiedzialność polityczna i konstytucyjna. Odrębnym nurtem zainteresowań badawczych stała się problematyka związana z organami ochrony prawa, zarówno krajowymi, jak i ponadnarodowymi i międzynarodowymi, w tym w szczególności organami i korporacjami ochrony, ombudsmanami krajowymi i ponadnarodowymi, o kompetencjach ogólnych i wyspecjalizowanych, prokuraturą, Międzynarodowym Trybunałem Karnym, Trybunałem Sprawiedliwości UE, Trybunałem Praw Człowieka.

Dodatkowo należy również wyeksponować zainteresowania wybranymi zagadnieniami z zakresu praw człowieka, w szczególności prawami człowieka trzeciej generacji, prawem do dziedzictwa europejskiego, prawem do ochrony środowiska, prawem do sprawiedliwego procesu, prawem do obrony, prawem do prywatności, wolnością sumienia i wyznania, ochroną praw człowieka w działalności Trybunału Konstytucyjnego, w tym skargą konstytucyjną itd.

Zarejestrowano przeszło 300 cytowań powyższych publikacji naukowych. Działalność naukowo-badawcza obejmuje również aktywne uczestnictwo w konferencjach naukowych (175), w tym w 92 międzynarodowych oraz 43 zagranicznych. Pani profesor wygłosiła w sumie 45 referatów, z czego 22 na konferencjach międzynarodowych.

Pod Jej kierunkiem została przygotowana jedna rozprawa doktorska. Ponadto była recenzentem sześciu dysertacji doktorskich, a także pełniła funkcję recenzenta w trzech postępowaniach habilitacyjnych, w tym w jednym zagranicznym.

Była organizatorem lub współorganizatorem, a także brała udział w 16 komitetach naukowych konferencji. Recenzowała również wydanie 15 monografii w językach polskim i angielskim wydawanych przez wydawnictwa polskie i zagraniczne.

Była stałym recenzentem w 15 czasopi- smach naukowych w Polsce i za granicą

oraz brała udział w komitetach redakcyjnych 13 wydawnictw publikacji oraz zagranicznych czasopism naukowych. W ramach aktywności naukowej odbyła 15 staży zagranicznych, podczas których łączyła działalność naukową i dydaktyczną. Obok wygłaszania wykładów dla studentów i doktorantów, w tym również jako *visiting profesor* prowadziła badania naukowe na wizytowanych uczelniach w zakresie swoich podstawowych obszarów badawczych. Ponadto dorobek obejmuje udział w realizacji sześciu projektów badawczych, w tym trzech międzynarodowych zagranicznych i trzech krajowych. Recenzowała 8 wniosków o realizację zagranicznych projektów badawczych. Wypromowała 140 licencjatów z zakresu administracji i europeistyki, a także ponad 100 magistrów prawa, administracji i europeistyki.

Od roku 2003 pracownik Uniwersytetu Rzeszowskiego. W latach 2013–2023 zatrudniona na stanowisku profesora Uniwersytetu Rzeszowskiego. W latach 2009–2016 pełniła funkcję prodziekana ds. współpracy z zagranicą Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego. Od roku 2013 pełni funkcję kierownika Zakładu Ustrojów Państw Europejskich na Wydziale Prawa i Administracji, a obecnie w Instytucie Nauk Prawnych, Kolegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Absolwentka studiów magisterskich z zakresu prawa (2003) oraz filologii angielskiej i niemieckiej (1993). Stopień naukowy doktora nauk prawnych w zakresie prawa, specjalność: prawo konstytucyjne uzyskała w 2006 r. Stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa, specjalność: teoria i historia państwa i prawa uzyskała w 2013 r. W roku 2018 uhonorowana nagrodą JM Rektora UR – Lider Uniwersytetu Rzeszowskiego w dziedzinie nauk społecznych za 2017 rok.

Wydawnictwo UR poleca

ks. Witold Jedynak, *Rola abp. Ignacego Tokarczuka w generowaniu kapitału społecznego*, t. 1: *Więzi społeczne i sieci powiązań*, ISBN 978-83-8277-068-1, 2023, 428 ss., format B5, oprawa twarda, t. 2: *Partycypacja społeczna i system aksjonormatywny*, ISBN 978-83-8277-083-4, 2023, 480 ss., format B5, oprawa twarda

W monografii przedstawiono podejmowaną w okresie PRL i III RP aktywność Tokarczuka ukierunkowaną na rozwój religijności, a także budowanie silnych więzi społecznych i tworzenie sieci powiązań stanowiących istotny element kapitału społecznego. Wspólnoty religijne stanowiły w PRL jedyne niezależne od władz komunistycznych zasoby obywatelskiego zaangażowania, kształtujące poczucie solidarności oraz dyspozycje do podejmowania odpowiedzialności za dobro wspólne. W opracowaniu przeanalizowano inicjatywy Tokarczuka nastawione na wyzwalamie kapitału społecznego w tych społecznościach. Ważnym zagadnieniem podjętym w opracowaniu jest rola Tokarczuka w budowaniu i wspieraniu struktur opozycji antykomunistycznej.

W publikacji opisano też udział Tokarczuka w rozwoju ruchu budownictwa sakralnego implikującego tworzenie grup społecznego zaangażowania. W III RP biskup motywował obywateli do solidarnej współpracy na rzecz dobra wspólnego ojczyzny, a także apelował do opozycji, która sięgała po władzę, aby budowanie przyszłości Polski i wspólnoty narodowej opierała na społecznym zaufaniu oraz na uznanych przez społeczeństwo wartościach i normach moralnych. Równocześnie hierarcha wykazywał zaniepokojenie rezygnacją elit solidarnościowych z ideałów ruchu społecznego oraz krytykował odstępianie nowej władzy od wyraźnego potępienia i rozliczenia komunistycznych zbrodni przeciwko narodowi polskiemu. Przeanalizowano też aktywność Tokarczuka zmierzającą do upodmiotowienia obywateli i zwiększenia ich zaangażowania w sprawy społeczno-polityczne w III RP.

Robert Słabczyński, *Mikrotoponimia Beskidu Niskiego*, ISBN: 978-83-8277-102-2, 2023, 520 ss., format B5, oprawa twarda

Książka wpisuje się w nurt „ocalania od zapomnienia” przeszłości ukrytej w nazwach. Przedmiotem badań autora są mikrotoponimy dwudziestu miejscowości leżących we wschodniej części Beskidu Niskiego. Obszar obejmuje przedwojenną Łemkowszczyznę, gdzie większość stanowili Łemkowie, a znacznie mniej liczne grupy tworzyli Polacy, Żydzi, Romowie. Celem pracy jest inwentaryzacja nazewnictwa, utrwalenie nie tylko obecnego stanu mikrotoponimii, ale także rekonstrukcja systemów nazewniczych wsi łemkowskich wysiedlonych po II wojnie światowej. Służy temu obszerny, zawierający 1842 nazwy, słownik mikrotoponimów używanych od XIV wieku do czasów współczesnych, który stanowi pierwszą, najobszerniejszą, część monografii. Materiał onimiczny autor zgromadził podczas badań terenowych prowadzonych w latach 2016–2019 wśród najstarszych mieszkańców Jaślik, Posady Jaśliskiej, Woli Niżnej, Moszczańca Daliowej, Królika Polskiego, Zawadki Rymanowskiej, Tylawy, Barwinka, Zyndranowej. Wywiady przeprowadzono z osobami, które zajmowały się uprawą roli, dobrze orientowały się w topografii wsi, miały wiedzę dotyczącą jej historii. Wśród respondentów byli także Łemkowie. Zebrane w słowniku onimy stały się punktem wyjścia do opisu semantyczno-motywacyjnego zgromadzonego nazewnictwa, jego klasyfikacji, omówienia najważniejszych zmian w mikrotoponimii Beskidu Niskiego oraz ich interpretacji jako symptomów pogranicza językowego i etnicznego, pogranicza religijnego oraz pogranicza socjokulturowego.

Zgromadzone i opisane w pracy mikrotoponimy dokumentują przeszłość regionu, obrazują przemiany pod względem etnicznym, w sposobie użytkowania gruntów, informują o stosunkach własnościowych, obiektach ważnych dla poszczególnych mikrowspólnot. Odzwierciedlają również sposób postrzegania przez człowieka otaczającego go świata zarówno w wymiarze materialnym, jak i społecznym. Przechowują informacje o ważnych dla mieszkańców wydarzeniach.

52. Konferencja Muzykologiczna Związku Kompozytorów Polskich „Muzyka polska. Tradycja i współczesność” w Instytucie Muzyki

Kinga Fink, Grzegorz Oliwa

W dniach 7–9 września 2023 r. w Instytucie Muzyki Kolegium Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz w Państwowej Szkole Muzycznej I st. im. Zygmunta Mycielskiego w Strzyżowie odbyła się 52. Konferencja Muzykologiczna Związku Kompozytorów Polskich „Muzyka polska. Tradycja i współczesność” z udziałem 68 muzykologów reprezentujących ośrodki naukowe w Polsce (Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Toruń, Bydgoszcz, Gdańsk, Łódź, Katowice, Lublin, Częstochowa, Rzeszów) i za granicą (Ukraina, Stany Zjednoczone, Brazylia i Austria). Możliwość goszczenia tak licznej międzynarodowej grona naukowców prowadzących badania w dziedzinie muzykologii była dla naszego miasta i naszej Alma Mater dużym zaszczytem i wyróżnieniem, tym bardziej że tegoroczna edycja konferencji odbywała się w Rzeszowie i zarazem na Podkarpaciu po raz pierwszy w historii działalności Sekcji Muzykologów Związku Kompozytorów Polskich, tj. po raz pierwszy od 1948 r. Podczas konferencji rozpatrywane były zagadnienia dotyczące muzyki polskiej widzianej w szerokiej perspektywie obejmującej m.in. twórczość kompozytorską, wykonawstwo, recepcję, a także refleksję estetyczną i metodologiczną. Motto konferencji

stanowiły słowa Zygmunta Mycielskiego (1907–1987), kompozytora i krytyka muzycznego związanego z Wiśnią nad Wisłokiem, który w 1958 r. na marginesie relacji z recitalu pieśni Moniuszki pisał:

„Nie jestem zdania mego nieodżałowanego profesora, dra Józefa Reissa, który przypieczętował to swoje zdanie w tytule książki: *Najpiękniejsza ze wszystkich jest muzyka polska*. Nie. Obiektywnie rzecz biorąc, ta teza się utrzymać nie da. Jednakże nie należą również i do tych, którzy twierdzą, że wszystko, co jest u nas, jest gorsze i że trzeba się ciągle i zawsze, programowo niejako, czegoś wstydzić. Uważam,

że należy przyjmować zupełnie normalnie i – o ile możliwe – po prostu, to co mamy. Mamy bowiem dziesięć wieków bardzo ciekawej i bardzo niezwykłej historii i parę wieków bardzo ciekawej i partykularnej, a więc może zaściankowej – jeżeli kto ją tak chce nazwać – sztuki. Jednakże nie uważam zaściankowości za coś okropnego. [...] Doszedłem po latach do przekonania, że zupełnie normalny jest taki stan rzeczy, w którym dany naród, bez szowinizmu, broni i propaguje swoją sztukę. To jest zupełnie normalne zjawisko, chodzi tylko o to, żeby w tym nie przesadzać. Jest też normalne, żeby starsi, spokojniejsi ludzie tej sztuki bronili, a młodszy ją atakowali. Dlatego, że dopiero starsi widzą, że rodzice to nie byli tak całkiem głupi ludzie, ale coś już o świecie wiedzieli. Młodzież natomiast jest od tego, żeby starszych uważać za durniów. Ze sztuką narodową jest podobnie. Jest jak dom czy miasto, które nawet gdy jest brzydkie, to przecie jest własne, i ono nas uformowało, zrobiło takimi, jakimi jesteśmy (Z. Mycielski, *Znaki zapytania*, Kraków 2022).

Ponowne spojrzenie na rodzimą tradycję muzyczną, również w kontekście jej narodowego wizerunku i znaczenia, stało się próbą uzyskania odpowiedzi na pytania: Czy widziana z perspektywy trzeciej już dekady XXI wieku

wygląda ona inaczej niż choćby w czasach, gdy słowa powyższe notował Mycielski? Na ile dziś wciąż porusza nas termin „muzyka polska” i jak traktujemy rodzimą twórczość? Czym jest w istocie muzyka polska i jak ją dziś rozumiemy?

Uczestników konferencji powitali Jego Magnificencja Rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego prof. dr hab. Sylwester Czopek, dyrektor Instytutu Muzyki dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR, oraz prezes Sekcji Muzykologów Związku Kompozytorów Polskich dr Mieczysław Kominek.

W ramach przedsięwzięcia odbyły się wykłady plenarne, sesje plenarne i panelowe, dyskusje panelowe, koncerty oraz wystawa. Komitet naukowo-organizacyjny konferencji w składzie: dr hab. Beata Bolesławska-Lewandowska (Instytut Sztuki PAN), dr Kinga Fink (Uniwersytet Rzeszowski), dr hab. Iwona Lindstedt (Uniwersytet Warszawski), prof. dr hab. Grzegorz Oliwa (Uniwersytet Rzeszowski) zaplanował też dla uczestników wizytę w dawnym majątku Mycielskich w Wiśniowej – miejscu wiecznego spoczynku Zygmunta Mycielskiego.

Konferencję uświetniły dwa koncerty wypełnione muzyką polskich kompozytorów. Pieśni i utwory fortepianowe polskich twórców XIX, XX i XXI wieku, m.in. Stanisława Moniuszki, Zygmunta Mycielskiego i Pawła Łukaszewskiego,

usłyszeliśmy w interpretacji Anny Miłkołajczyk-Niewiedział (sopran) i Ewy Guz-Seroki (fortepian). Z kolei w programie recitalu *Muzyka polska. Chopinowskie konteksty* w wykonaniu pianistki Marii Gabryś-Heyke obok utworów Fryderyka Chopina zabrzmiały również kompozycje Marii Szymanowskiej, Józefa Elsnera, Karola Mikulego i Aleksandra Michałowskiego. Konferencji towarzyszyła wystawa fotografii „Chopinowskie powidoki”, której autorem był Krzysztof Heyke –

operator i podróżnik, profesor Łódzkiej szkoły filmowej.

Podczas konferencji wręczono także nagrody laureatom Konkursu im. księdza profesora Hieronima Feichta organizowanego od ponad 20 lat przez Sekcję Muzykologów Związku Kompozytorów Polskich.

Konferencja została zorganizowana przy wsparciu Ministra Edukacji i Nauki w ramach programu „Doskonała nauka – wsparcie konferencji naukowych”.

56. Kongres Japan Academy of Budo połączony z XII Konferencją IMACSSS na Kyoiku University w Osace. Uczeni i pasjonaci badający tajniki sztuk i sportów walki spotkali się ponownie w Japonii

Krzysztof Kubala

Po dłuższej przerwie spowodowanej pandemią Covid nasi dalekowschodni koledzy z Japońskiej Akademii Budo zwołali kolejny 56 doroczny Kongres Japanese Academy of Budo poświęcony sportom i sztukom walk, który odbył się tym razem w japońskim Uniwersytecie Kyoiku. Jego organizatorem był prof. Yoriyasu Ōta, a nadzór ze strony Japanese Academy of Budo sprawował obecny prezydent JAB prof. Teruo Oboki. Na Kongres przyjechało ponad 200 badaczy i praktyków, przede wszystkim z Japonii, ale licznie też byli reprezentowani uczeni z innych krajów: Polski (najliczniej) oraz Malesji, Chin, Słowenii i Stanów Zjednoczonych.

Na imprezie tej połączonej z naszą tradycyjną już XII Konferencją International Martial Arts and Combat Sports Scientific Society (Międzynarodowe Towarzystwo Naukowe Sportów Walk i Sztuk Walki), a którego siedzibą jest Rzeszów, nie mogło zabraknąć też gości z Polski. Notabene co cztery lata odbywa się w Rzeszowie Światowy Kongres Naukowy Sztuk i Sportów Walki w powiązaniu z kongresem IMACSSS. Prezydentem IMACSSS jest

prof. dr hab. Wojciech J. Cynarski z UR, wielokrotnie wcześniej, od czasów studenckich jeszcze, odwiedzający Kraj Kwitnącej Wiśni, początkowo by poznawać tajniki wschodnich sztuk walki, a dłuższy już okres jako partner i kolega japońskich uczonych i praktyków w tych dyscyplinach sportu i na-

uki. Tegoroczna wizyta w Osace była już szóstą podróżą związaną z zainteresowaniami prezydenta i jednego z założycieli IMACSSS, także założyciela i wieloletniego społecznego prezesa Stowarzyszenia Idōkan Polska, które w marcu tego roku obchodziło jubileusz XXX-lecia oraz naczelne-

go redaktora czasopisma naukowego „*Ido Movement for Culture. Journal of Martial Arts Anthropology*” indeksowanego przez *Web of Science* ($IF = 1,0$) i *Scopus*.

Oprócz profesora, na Kongresie pojawiła się silna reprezentacja naszych kolegów i członków Stowarzyszenia *Signum Polonicum*, które działa prężnie również w IMACSSS i na każdym naszym Kongresie daje pasjonujące pokazy ćwiczeń i umiejętności walki szablą husarską, która pod względem znaczenia niewiele ustępuje sztuce walki samurajów japońskich katana, choć jest mniej rozreklamowana i znana w świecie. W sporcie Japończycy stworzyli kendo – sztukę walki drewnianym mieczem, niezmiernie widowiskową, dla tych którzy znają zasady tej japońskiej szermierki. Mistrzowie kendo na pokazach umiejętności pokazują kata z prawdziwymi samurajskimi mieczami katana, które tak naprawdę są z racji jednostronnego ostrza odmianą szabli. Nasi koledzy z *Signum Polonicum* również do treningów i nauki, jak polscy szlachcice z I Rzeczypospolitej, używają palcata – drewnianej szabli, ale na pokazach mistrzowskich, podczas których występują w tradycyjnych szlacheckich polskich strojach, używają mistrzow-

sko tradycyjnych „prawdziwych” szabli. Te pokazy robią wielkie wrażenie na widzach, przypominając walkę pułkownika Wołodyjowskiego i Kmicica z „Potopu” oglądaną na żywo. Oczywiście podczas tych pokazów nasi mistrzowie szabli zdejmują, podobnie jak Olbrychski i Łomnicki, nakrycia głowy i kontusze, by nic ich nie ograniczało w demonstracji umiejętności szermierczych. Nie byłem na Konferencji w Osace, ale sądzę, że i tam widzowie-znawcy musieli być

pod ogromnym wrażeniem nowości i oryginalności *Signum Polonicum* podczas oglądania przedstawionych im w trakcie Kongresu tematycznych prezentacji.

Również i tym razem na specjalne zaproszenie JAB profesor W.J. Cynarski został poproszony o wygłoszenie otwierającego Kongres wykładu inauguracyjnego jako keynote speaker. Tym zaproszeniem Japończycy podkreślili kolejny raz szacunek, jakim darzą prof. Cynarskiego, a jak powiedział mi podczas rozmowy, przez cały czas Kongresu był traktowany z honorami i typowo japońską uprzejmością przez tamtejszych liderów JAB.

Wykład prof. Cynarskiego nosił tytuł: *Current Situation and Trends in European Martial Arts Research (Obecna sytuacja i trendy w europejskich badaniach nad wschodnimi sztukami walki)* i był prowadzony na żywo z równoległym tłumaczeniem dr. Alexandra Benneta, również naszego kolegi z IMACSSS, przy pełnej sali przez godzinę, a potem goście Kongresu mieli możliwość zadawania pytań, z której chętnie skorzystali.

Wspominam tu o wykładzie prowadzonym przez prof. Cynarskiego na żywo, ponieważ cała reszta Internatio-

nal Session z wystąpieniami zagranicznych i japońskich wykładowców była prowadzona w formule Video Open Presentation dostępnej przez cały czas Kongresu. Właśnie tu mieli się okazję zaprezentować nasi miłośnicy szabli: Leonard Marynowski (*The effect of ambidextrous development on fencing performance in the early training phase of a soberer practicing the Old Polish martial art Signum Polonicum*), Kornel Kalika (*The Impact of the study of selected Aikido techniques on the performance in wrestling exercises applied in the Old Polish martial art Signum Polonicum*), Jakub Pokojski (*A lance, a saber, a pistol – the offensive weapon of the polish husars and the art of using it in the years 1498–1793*) oraz Miłosz Markiewicz (*Discovering the traditions of Polish Martial Arts*) z oddziałów Signum Polonicum we Wrocławiu i w Katowicach. Swoje wystąpienie zaprezentował także prof. Juliusz Piwowarski, rektor Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego „Apeiron”, akcentując etosowe pokrewieństwo narodów Japonii i Polski oraz znaczenie tradycji sztuk walki dla dzisiejszej kultury bezpieczeństwa.

W sesjach równoległych prezentowano wyniki badań różnych odmian

sztuk walki wchodzących w zakres Budo realizowanych w perspektywie interdyscyplinarnej.

W Kongresie uczestniczyli także nasi długoletni przyjaciele i członkowie IMACSSS oraz JAB: emerytowany prof. Fuminori Nakiri (8 dan Kendo) i prof. Kentaro Matsui, dr Edvard Schaeffer ze Słowenii oraz aktywny naukowiec nie tylko na tym Kongresie dr Mohamad Nizam Mohamed Shapie (9 dan Silat) z Maleszji.

W trakcie sesji IMACSSS, która odbyła się podczas Kongresu, prof. Cynarski wręczył Złoty Medal Honoru i Zasługi IMACSSS profesorowi Fuminori Nakiri – byłemu prezydentowi JAB oraz przekazał taki sam medal dla doktora Taketo Sasaki’ego, którzy od niemal początku naszego działania aktywnie współpracowali jako członkowie naszej organizacji i Zarządu, nawiązując bliską współpracę między IMACSSS a JAB i wielokrotnie odwiedzali Polskę podczas naszych Kongresów i sympozjów. To właśnie oni w JAB stali się inicjatorami jej otwarcia na świat, dzięki czemu IMACSSS stał się ważną częścią składową i uczestnikiem tej odwiecznej tradycji dalekowschodnich sztuk walki. Cieszymy się, że ograniczenia związane z pandemią Covid należą do prze-

szłości i możemy się znowu spotykać osobiście, a nie tylko wirtualnie. Sztuki i sporty walki są bowiem dziedziną, w której osobisty kontakt Mistrz *Sansai* – uczeń jest niezastąpiony. Technologie informatyczne nie są w stanie go zamienić, choć dla wymiany myśli i artykułów otworzyły się niemal nieograniczone możliwości błyskawicznych kontaktów i współpracy międzynarodowej. Jednak osobiste interakcje „twarzą w twarz”, uważane dotychczas za coś oczywistego, są niezbędnymi; zaczęliśmy doceniać ich wartość wtedy, gdy czasowo utraciliśmy ich możliwość. Według Takanori Ishii ten bezpośredni, osobisty kontakt jest nie tylko podstawą doskonalenia swoich umiejętności w sztukach walki, ale równocześnie kluczem do zrozumienia kultury Budo jako takiej. Życzę wszystkim pasjonatom azjatyckich sztuk walki, by bez przeszkód mogli rozwijać i jedno, i drugie, i osiągnąć na tym polu jeszcze więcej sukcesów. Dlatego pozdrawiam prof. W.J Cynarskiego z okazji przyznania Mu najwyższego w historii Polski 10 dan w jujutsu i zaproszenia Go do Komisji Dan Polskiego Związku Ju-Jitsu Sportowego oraz nagrodzenia za działania społeczne w obszarze sportu i kultury fizycznej Złotym Krzyżem Zasługi RP.

Tradycja szkolnictwa to ważna część dziedzictwa narodowego. Program Ministra Edukacji i Nauki „Nauka dla społeczeństwa” w Instytucie Pedagogiki

Paweł Juško

„Tradycja szkolnictwa elementarnego autonomicznej Galicji i II Rzeczypospolitej jako element dziedzictwa narodowego” – to tytuł projektu realizowanego w Instytucie Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego w okresie od grudnia 2021 do grudnia 2023 r. Jest to pierwszy projekt przygotowany w Uniwersytecie Rzeszowskim, który uzyskał dofinansowanie w ramach nowego programu granatowego Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Na-

uka dla społeczeństwa”. Program ten został ustanowiony przede wszystkim dla wsparcia działań zmierzających do upowszechniania nauki oraz budowania współpracy między podmiotami funkcjonującymi w obszarze nauki a przestrzenią społeczno-gospodarczą. Projekt Instytutu Pedagogiki UR otrzymał finansowanie w kwocie blisko 160 tys. zł. Mieści się on w trzecim obszarze programu Nauka dla Społeczeństwa – „Humanistyka. Społeczeństwo.

Tożsamość”, w którym preferowane są między innymi inicjatywy związane z prowadzeniem badań w zakresie tożsamości narodowej i kulturowej, a także regionalnych i narodowych źródeł kultury polskiej. Nawiązując do tradycji Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz kierując się własnymi zainteresowaniami badawczymi, zespół pod kierownictwem prof. dr. hab. Romana Pelczara przygotował projekt, którego celem jest uaktualnie-

Zespół projektu przed budynkiem Instytutu Pedagogiki UR przy ul. Ks. J. Jaluwego. Stoją od lewej: Hubert Sommer, Jan Ryś, Andrzej Niedojadło, Roman Pelczar, Paweł Juško, Edmund Juško

Trzy publikacje powstałe w ramach projektu „Tradycja szkolnictwa elementarnego autonomicznej Galicji i II Rzeczypospolitej jako element dziedzictwa narodowego”

nie i pogłębienie badań naukowych nad polskim dziedzictwem edukacyjnym, będącym ważnym elementem polskiego dziedzictwa kulturowego, a następnie ich upowszechnienie. – „Definiując pojęcie polskiego dziedzictwa edukacyjnego jako przedmiotu badań w projekcie, uznaliśmy, iż jest nim tradycja polskiego szkolnictwa elementarnego w okresie autonomii w Galicji oraz szkolnictwa powszechnego II Rzeczypospolitej, szczególnie w aspekcie oddziaływań wychowawczych na młodzież i społeczeństwo, a także mających na celu budowanie tożsamości narodowej oraz kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i propaństwowych” – tłumaczy prof. dr hab. Roman Pelczar. Warto również podkreślić, iż projekt został dobrze oceniony przez ekspertów programu, uzyskując 96 punktów (na 100 możliwych). W jednej z ocen czytamy: – „Wniosek jest dobrze przygotowany i uzasadniony. Podejmowa-

na w jego ramach tematyka porusza kwestie ważne dla głębszego zrozumienia naszej przeszłości i przemian zachodzących w społeczeństwie polskim, jest spójny z celami programu”. Trzon zespołu projektu tworzą pracownicy naukowo-dydaktyczni związani z Instytutem Pedagogiki Uniwersytetu Rzeszowskiego. Oprócz prof. dr. hab. Romana Pelczara, lidera projektu, na co dzień kierownika Zakładu Historii Myśli Pedagogicznej, są to: dr Hubert Sommer oraz koordynujący całokształt działań dr Paweł Juśko. Ponadto skład zespołu uzupełniają: emerytowany profesor UR dr hab. Edmund Juśko, prof. Tarnowskiej Szkoły Wyższej dr hab. Andrzej Niedojadło i prof. Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie dr hab. Jan Ryś. – „Zakończyliśmy etap działań naukowych w projekcie. Powstały dwie monografie naukowe oraz wydawnictwo albumowe” – mówi dr Paweł Juśko. – „Obecnie pracujemy nad zadaniami

z komponentu upowszechniającego wyniki naszych badań” – dodaje. W ramach komponentu naukowego w projekcie przewidziane zostało opracowanie i wydanie dwóch monografii naukowych. Pierwszą jest praca pt. *Wychowanie narodowe i patriotyczne w polskich szkołach ludowych w Galicji w latach 1772–1918* (Wyd. UR, Rzeszów 2023) autorstwa profesorów Romana Pelczara i Jana Rysia. W recenzji tej publikacji prof. UMCS dr hab. Mariusz Ausz zaznaczył, iż jej mocną stroną jest niewątpliwie szacunek autorów dla źródeł, co sprawia, że obraz przez nich nakreślony jest wyczerpujący. – „Dostajemy solidną książkę naukową o dużych walorach syntetyzujących problematykę szkolnictwa ludowego na terenie Galicji” – podkreśla prof. Ausz. Druga powstała w projekcie praca nosi tytuł *Wartości patriotyczne i narodowe w procesie dydaktyczno-wychowawczym w szkołach powszechnych II Rzeczypospolitej* (Wyd. UR, Rzeszów

2023) i została przygotowana przez profesorów Edmunda Juśko i Andrzeja Niedojadło. Zrecenzował ją prof. Akademii Zamojskiej i KUL dr hab. Ryszard Skrzyniarz, który uznał, że monografia ta posiada znaczące walory naukowe, wychowawcze i społeczne. – „Zostały w niej ukazane na podstawie źródeł archiwalnych i literatury przedmiotu zagadnienia dotyczące wartości patriotycznych i narodowych, jakie były przekazywane w procesie dydaktyczno-wychowawczym w szkołach powszechnych II Rzeczypospolitej” – wyjaśnia prof. Skrzyniarz.

Z perspektywy osiągnięcia celów projektu istotną inicjatywą wydawniczą jest także publikacja o charakterze albumowym pod tytułem *Galicyska szkoła ludowa i szkoła powszechna II Rzeczypospolitej – polskie dziedzictwo edukacyjne i kulturowe* (oprac. P. Juśko, H. Sommer, Wyd. UR, Rzeszów 2023). Prezentuje ona, za pomocą syntetycznych tekstów oraz materiału fotograficznego i ilustracyjnego, najważniejsze obszary pracy wychowawczej polskich szkół elementarnych autonomicznej Galicji i II RP ukierunkowanej na propagowanie wartości patriotyczno-obywatelskich – w tym między innymi zagadnienia uroczystości szkolnych, organizacji uczniowskich, wycieczek szkolnych, czy też znaczenia wychowania religijnego. – „Wydawnictwo to ma formułę swoistej impresji historycznej i ma skłonić do refleksji na temat tego wyjątkowego polskiego dziedzictwa oświatowego i kulturowego, jakie pozostawiła nam Polakom galicyjska szkoła ludowa i szkoła powszechna II RP” – podkreśla dr Paweł Juśko. Natomiast recenzent tej publikacji prof. dr hab. Andrzej Chwalba z Uniwersytetu Jagiellońskiego dodaje: – „Dzieło *Galicyska szkoła ludowa i szkoła powszechna II Rzeczypospolitej – polskie dziedzictwo edukacyjne i kulturowe* wydane w postaci albumu z bogatym wstępem jest przedsięwzięciem ocze-kiwanym, a tym samym potrzebnym i dodajmy, udanym. Stanowi też pięk-

ne podsumowanie wielu lat pracy autorów. Wspomaga naszą wiedzę, uczy i sprzyja refleksji. Materiał fotograficzny stanowiący osnowę narracji w albumie pochodzi między innymi ze zbiorów Narodowego Archiwum Cyfrowego, Muzeów Okręgowych w Rzeszowie i Tarnowie, Archiwum Diecezjalnego w Tarnowie, a także archiwów szkół podstawowych z Wadowic i Łap w powiecie białostockim”.

Album uzyskał także konwersję na formę wystawy, która technicznie eksponowana jest na 15 roll-upach. – „W projekcie założyliśmy organizację trzech wydarzeń edukacyjnych upowszechniających efekty naszych badań” – zaznacza prof. Roman Pelczar. – „Wystawa będzie w centrum tych wydarzeń, które w pierwszej kolejności są adresowane do młodzieży szkół średnich, nauczycieli i środowiska naukowego związanego z pedagogiką i historią” – dodaje.

Album i wystawa to nie wszystkie elementy komponentu upowszechniającego naukę, zaplanowane w projekcie.

Obecnie zespół projektowy realizuje we współpracy z Polskim Radiem Rzeszów cykl audycji podcastowych. Podcasty to popularna i przystępna forma konsumpcji treści w internecie. Stąd pomysł na nagranie audycji, które zostaną udostępnione na stronie internetowej Polskiego Radia Rzeszów oraz na platformach podcastowych. Łącznie powstaną pięć audycji, z których jedna będzie miała formułę debaty z udziałem członków całego zespołu projektowego. Jej gościem będzie również prof. KUL dr hab. Jacek Gołębiowski pełniący aktualnie funkcję dyrektora Instytutu Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego w Warszawie.

Wydawnictwa będące rezultatem projektu, oprócz wersji tradycyjnej, zostaną, zgodnie z wytycznymi programu NdS, udostępnione w wersji cyfrowej w Bibliotece Cyfrowej POLONA. Ponadto wspomniane monografie naukowe zostały już umieszczone w Repozytorium Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Jeden z głównych motywów fotograficznych projektu – zdjęcie przedstawiające dzieci ze szkoły powszechnej w Łyszkowicach w powiecie łowickim podczas uroczystości szkolnej w październiku 1934 r. (ze zbiorów NAC)

Dr hab. Marcin Grygiel, prof. UR przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Językoznawstwa Kognitywnego

13 września 2023 r. podczas Walnego Zgromadzenia Członków Polskiego Towarzystwa Językoznawstwa Kognitywnego, odbywającego się w czasie konferencji „Językoznawstwo Kognitywne w roku 2023” w Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie i na platformie MS TEAMS, dr hab. Marcin Grygiel, prof. UR z Instytutu Neofilologii w Kolegium Humanistycznym został wybrany nowym przewodniczącym Polskiego Towarzystwa Językoznawstwa Kognitywnego. Poprzednio przez cztery lata funkcję tę pełniła dr hab. Małgorzata Fabiszak, prof. UAM z Poznania. W Zarządzie PTJK znalazł się również dr Marcin Kudła z Instytutu Neofilologii UR, który został wybrany na skarbnika. Przewodniczącym Komisji Rewizyjnej jest dr hab. Robert Kiełtyka, prof. UR. Gratulujemy naszym kolegom z Katedry Anglistyki!

Polskie Towarzystwo Językoznawstwa Kognitywnego (PTJK) istnieje od 2000 r. Jest powiązane z międzynarodowym stowarzyszeniem ICLA (International Cognitive Linguistics Association) i innymi towarzystwami językoznawstwa kognitywnego działającymi w wielu krajach. Honorowym członkiem PTJK jest Ronald Langacker, jeden z pionierów językoznawstwa kognitywnego, jak również Barbara Lewandowska-Tomaszczyk i Laura Janda. W poprzedniej kadencji dr hab. Marcin Grygiel, prof. UR pełnił funkcję przewodniczącego rady naukowej PTJK.

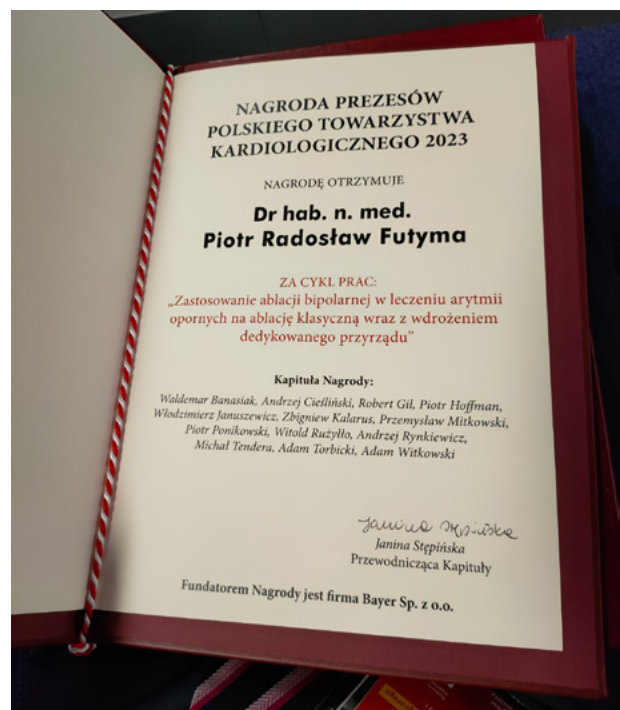
Profesor Piotr Futyma otrzymał najważniejszą nagrodę naukową Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego!

Nagroda Prezesów Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego jest uznawana za najważniejsze wyróżnienie w dziedzinie kardiologii. Podczas Kongresu PTK w Poznaniu to właśnie profesor Radosław Futyma został jej tegorocznym laureatem. Kapituła Nagrody doceniła osiągnięcie pod postacią cyklu prac: „Zastosowanie ablacji bipolarnej w leczeniu arytmii opornych na ablację klasyczną wraz z wdrożeniem dedykowanego przyrządu”. W cyklu publikacji profesor Piotr Futyma zademonstrował metody optymalizacji i poprawy skuteczności oraz bezpieczeństwa ablacji bipolarnej – techniki stosowanej w leczeniu arytmii opornych na ablację klasyczną. Zaprojektowane przez laureata urządzenie, które nosi nazwę „Dr. Futyma Bipolar Ablation Adapter”, zostało

wdrożone do tej pory w kilkunastu wiodących ośrodkach elektrofizjologicznych, między innymi w Niemczech, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, Austrii, Rumunii, Czechach, Chorwacji, Malezji, a w przyszłym tygodniu przewidziane jest wdrożenie w Belgii.

Skład Kapituły Nagrody Prezesów PTK: prof. Janina Stępińska – przewodnicząca Kapituły, prof. Waldemar Banasiak, prof. Andrzej Cieśliński, prof. Robert Gil, prof. Piotr Hoffman, prof. Włodzimierz Januszewicz, prof. Zbigniew Kalarus, prof. Przemysław Mitkowski, prof. Piotr Ponikowski, prof. Witold Rużyłło, prof. Andrzej Rynkiewicz, prof. Michał Tendera, prof. Adam Torbicki, prof. Adam Witkowski Fundatorem Nagrody jest firma Bayer Sp. z o.o.

fot. M. Bany

Dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR nagrodzony Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”

2 października podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego na Uniwersytecie Rzeszowskim dr hab. Mirosław Dymon, prof. UR odebrał z rąk wicewojewody Jolanty Sawickiej brązowy medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” przyznany przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Medal ten nadawany jest osobom szczególnie wyróżniającym się w dziedzinie twórczości artystycznej, działalności kulturalnej lub ochronie kultury i dziedzictwa narodowego. Na przestrzeni lat otrzymywali je wybitni muzycy, plastycy, reżyserzy, m.in. Wojciech Kilar, Krzysztof Penderecki, Jerzy Maksymiuk, Wojciech Fangor, Jerzy Nowosielski, Andrzej Wajda czy Krzysztof Zanussi. Od teraz do tego znamienitego grona dołączył również dyrektor Instytutu Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Mirosław Dymon w 1986 r. rozpoczął pracę w Katedrze Wychowania Muzycznego Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie (obecnie Instytut Muzyki Uniwersytetu Rzeszowskiego). Na przestrzeni lat przechodził przez kolejne stopnie kariery naukowej i akademickiej, pełniąc funkcję asystenta, adiunkta, dziekana i obecnie dyrektora Instytutu Muzyki. Równoległe z pracą akademicką zatrudniony jest także w charakterze nauczyciela dyplomowanego gry na akordeonie w Zespole Szkół Muzycznych nr 1 w Rzeszowie.

Jego obszar zainteresowań naukowo-badawczych dotyczy problematyki związanej z szeroko rozumianymi warunkowaniami psychopedagogicznymi krajowej i zagranicznej edukacji muzycznej, psychologii twórczości, psychologii muzyki, a także muzykoterapii. Wyrazem tej działalności jest m.in. czynny udział w licznych konferencjach naukowych polskich (ok. 70, m.in. Bydgoszcz, Gdańsk, Kraków, Warszawa) oraz zagranicznych (ok. 40, m.in. Presov, Praga, Kijów, Tallin, Saarbrücken, Frankfurt nad Menem, Cypr). Dotychczasowy dorobek naukowo-badawczy obejmuje szereg publikacji naukowych, w tym ponad 80 artykułów, z czego 26 opubliko-

wano za granicą, oraz dwie monografie. Oprócz działalności naukowej, prowadzi działalność artystyczną jako muzyk-kameralista w Podkarpackim Kwintecie Akordeonowym „Ambitus V” (ok. 100 koncertów), sprawując kierownictwo artystyczne. Dotychczasowe koncerty odbywały się zarówno w skali regionalnej i ogólnopolskiej, jak również na arenie międzynarodowej (Saarbrücken, Otzenhausen, Szeged, Presov). Działalność artystyczną dopełniają sukcesy uczniów na krajowych i międzynarodowych konkursach, m.in. w Castelfidardo (Włochy), Dunajskiej Stredzie (Słowacja) i Rajeckich Teplích (Czechy) oraz liczne zaproszenia

do składu jury. Wśród laureatów znaleźli się m.in. Grzegorz Stopa, Bartłomiej Krauz, Paweł Sławiński, Weronika Sura. Za swoje osiągnięcia był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany. Wśród jego dorobku fonograficznego znajduje się ponad 20 płyt nagranych solowo lub jako kameralista – współtwórca Kwintetu Akordeonowego „Ambitus”. Jego dotychczasowe działania naukowo-artystyczne prowadzone na płasz-

czyźnie muzyczno-psychologicznej za sprawą udziału w licznych konferencjach dotyczących sztuki i psychologii, a także w ramach współpracy na Uniwersytecie Rzeszowskim między różnymi europejskimi ośrodkami akademickimi zyskały duże uznanie. Również działania jako dyrektora Instytutu Muzyki przyczyniły się do zdecydowanej poprawy sytuacji muzycznej na terenie województwa podkarpackie-

go i poszerzyły ofertę koncertową dla mieszkańców Rzeszowa. Podczas kadencji Profesora na stanowisku dziekana Wydziału Muzyki Jego departament doczekał się uruchomienia 3 specjalizacji w dziedzinie sztuk muzycznych: edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej, instrumentalistyka oraz jazz i muzyka rozrywkowa.

fol. M. Świąćicki

Doskonała Nauka II dla Kolegium Nauk Humanistycznych UR

Z przyjemnością informujemy, że wniosek pt. *Central European Congress of Modernization. History. Media. Culture* autorstwa zespołu pod kierunkiem prof. dr. hab. Pawła Graty (prof. dr hab. Paweł Grata, dr Jarosław Kinal, dr Joachim Poppek, mgr Natalia Wielgus) otrzymał finansowanie w programie „Doskonała Nauka II” w kwocie 218 900,00 zł.

Jest to jeden z najwyższych poziomów dofinansowania w tej edycji konkursu. Dzięki uzyskanemu dofinansowaniu Kolegium Nauk Humanistycznych zorganizuje interdyscyplinarny

kongres łączący badaczy z różnych dyscyplin i dziedzin nauki zajmujących się problematyką modernizacji.

Jest to drugi projekt zespołu prof. Pawła Graty, który otrzymał finansowanie w ramach tego programu. Efektem poprzedniej edycji był zorganizowany w listopadzie 2022 r. Środkowoeuropejski Kongres Historii Gospodarczej, w którym udział wzięło 113 badaczy z 43 ośrodków z kraju i zagranicy (kwota dofinansowania 99 400 zł). Kierownikiem projektu będzie dr Jarosław Kinal z Instytutu Historii UR.

Wyniki badań naukowców z Instytutu Nauk Medycznych zostały opublikowane w czasopiśmie naukowym „Nature Medicine”

Jest nam bardzo miło poinformować, że wyniki elitarnego badania klinicznego II fazy, w którym uczestniczyli dr Małgorzata Szczepanek i prof. dr hab. Jacek Tabarkiewicz – naukowcy z Instytutu Nauk Medycznych, zostały opublikowane w czasopiśmie naukowym „Nature Medicine”.

Spośród grupy „Nature research journals” czasopismo „Nature Medicine” charakteryzuje się najwyższym współczynnikiem wpływu (Impact Factor), który obecnie jest wyższy niż czasopisma „Nature”. W ogólnoświatowym badaniu klinicznym wzięło udział 14 ośrodków akademickich i klinicznych.

Badanie potwierdziło skuteczność leku Garetosmab w leczeniu postępującego kostniejącego zapalenia mięśni (FOP). Garetosmab jest pierwszym lekiem celowanym, który może wejść do terapii FOP.

Srebrny medal dla dr inż. Małgorzaty Karbarz z Instytutu Biologii

2 czerwca 2023 r. w siedzibie PCI wręczono medale i wyróżnienia zdobyte przez podkarpackich naukowców w trakcie Międzynarodowych Targów Wynałazków i Innowacji INTARG 2023.

Srebrnym medalem wyróżniony został projekt „Metoda identyfikacji składników suplementów diety opartej o barkodowanie DNA”, którego liderem jest **pani dr inż. Małgorzata Karbarz z Instytutu Biologii**.

Dr hab. Maciej Wnuk, prof. UR z Instytutu Biotechnologii UR członkiem Rady Doskonałości Naukowej

Mamy przyjemność poinformować, iż dr hab. Maciej Wnuk, prof. UR decyzją środowiska naukowego został wybrany na członka Rady Doskonałości Naukowej na kadencję 2024–2027 w dyscyplinie biotechnologia.

Dr hab. Maciej Wnuk, prof. UR jest pracownikiem Instytutu Biotechnologii. Od lat prowadzi badania w obszarze biologii molekularnej, inżynierii materiałowej oraz biotechnologii. W szczególności jego zainteresowania koncentrują się na opracowywaniu nowych narzędzi dostarczania leków do komórek ludzkich oraz opracowywaniu nowych rozwiązań technologicznych w obszarze biotechnologicznym. Na jego dorobek składa się ponad 120 prac oraz 6 patentów. Dr hab. Maciej Wnuk, prof. UR był dwukrotnym stypendystą FNP START. Jego współczynnik cytowania prac (indeks H) wynosi 26. Jest członkiem Komitetu Biotechnologii PAN. Obecnie kieruje projektem OPUS zatytułowanym *Nanoplatforma senolityczna oparta na nanowłóknach elektroprzędzonych dostarczająca pochodne nutraceutyków w celu usunięcia komórek nowotworu raka piersi z zaindukowanym przez chemioterapeutyki starzeniem*.

Dwa projekty z Kolegium Nauk Humanistycznych UR otrzymały dofinansowanie z programu Społeczna Odpowiedzialność Nauki II 9.08.2023

Z przyjemnością informujemy, że dwa projekty autorstwa zespołu pod kierunkiem prof. dr. hab. Pawła Graty otrzymały finansowanie w ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki II” na całkowitą kwotę prawie 420 tysięcy złotych. Projekty będą realizowane w latach 2023–2025.

Pierwszy projekt autorstwa prof. dr. hab. Pawła Graty i dr. Jarosława Kinala *Czego uczy nas historia gospodarcza? 12 rozmów na trudny czas* to działanie mające na celu popularyzację wiedzy historycznej wśród młodych ludzi. Efektami projektu będzie 12-odcinkowy podcast, w którym poruszone zostaną aktualne z punktu widzenia współczesnego odbiorcy tematy, m.in. *Czy inflacja jest zjawiskiem XXI wieku?, Jak powstały nowoczesne systemy pieniężne?* oraz *Czy edukacja jest bezpłatna i czy zawsze tak było?*, a także publikacja popularnonaukowa będąca opracowaniem redakcyjnym i naukową transkrypcją przeprowadzonych wywiadów w języku polskim i angielskim. Projekt otrzymał finansowanie w wysokości 209.000 złotych. Kierownikiem projektu będzie dr Jarosław Kinal.

Drugi projekt, którego autorami są prof. dr. hab. Paweł Grata, dr. hab. Krzysztof Bochenek, prof. UR oraz dr Jarosław Kinal, jest zatytułowany *Etos nauczyciela. Rozmowy o wartościowej edukacji*. Celem projektu jest organizacja 6 debat:

1. Czym są wartości w edukacji? Czy istnieje edukacja dla wartości? Wyzwania

dla etosu nauczyciela we współczesnym świecie w kontekście ponowoczesności.

2. Jak wzmocnić autorytet nauczyciela we współczesnym świecie?

3. Szkoła jako instytucja integrująca społeczność lokalną czy jedynie instytucja usługowa?

4. Czy nowe technologie zmieniają etos pracy nauczyciela?

5. Wychowanie do patriotyzmu – mit czy konieczność.

6. Nowoczesne formy kształcenia a ich stosowanie praktyczne. Etyka nowych technologii oraz jedno międzynarodowe sympozjum naukowe dotyczące roli nauczyciela i roli uniwersalnych wartości w edukacji.

Działanie adresowane jest do wszystkich zainteresowanych edukacją, w tym nauczycieli i studentów kierunków nauczycielskich. Partnera-

mi wspierającymi Uniwersytet Rzeszowski w realizacji projektu są Podkarpackie Kuratorium Oświaty oraz Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli. Projekt otrzymał dofinansowanie w kwocie 208 397 zł. Kierownikiem projektu będzie dr hab. Krzysztof Bochenek, prof. UR.

Uzyskanie finansowania w programie „Społeczna Odpowiedzialność Nauki II” jest potwierdzeniem wysokiej oceny potencjału Uniwersytetu Rzeszowskiego w zakresie promocji nauki oraz wpływu społecznego naszej uczelni.

W ramach programu „Społeczna Odpowiedzialność Nauki II” każda uprawniona instytucja mogła zgłosić maksymalnie 3 projekty. Oba pozytywnie ocenione projekty w tej edycji programu zgłoszone przez Uniwersytet Rzeszowski zostały przygotowane w Kolegium Nauk Humanistycznych UR.

Społeczna
Odpowiedzialność
Nauki

Uniwersytet Rzeszowski w prestiżowym gronie uczelni przygotowujących stypendystów NAWA

Dziesiątki młodych, utalentowanych studentów z całego świata będzie uczyć się języka polskiego na Uniwersytecie Rzeszowskim. UR znalazł się w prestiżowym gronie dziesięciu polskich uczelni przygotowujących stypendystów Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA) do studiów w Polsce. Decyzja Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej jest nie tylko dowodem na znaczący wkład Uniwersytetu Rzeszowskiego w rozwijanie międzynarodowej współpracy, ale także potwierdzeniem jego doskonałego programu nauczania i zaangażowania w promocję polskiej kultury i historii.

Stypendyści NAWA w Uniwersytecie Rzeszowskim

Narodowa Agencja Wymiany Akademickiej to instytucja, której celem jest wspieranie edukacji i wymiany naukowej między Polską a innymi krajami. W ramach swojego programu NAWA przyznaje stypendia zagranicznym studentom, którzy pragną kontynuować swoją edukację na polskich uczelniach. Ci utalentowani młodzi ludzie, wyłonieni w procesie rekrutacji, zostają przygotowani do podjęcia studiów w Polsce, a rok akademicki spędzony na Uniwersytecie Rzeszowskim to dla nich nie tylko okazja do doskonalenia języka polskiego, ale także

wnikliwego poznawania kultury i historii naszego kraju.

Program kursu

Program kursu przygotowawczego Uniwersytetu Rzeszowskiego jest wyjątkowy. Oprócz intensywnego kursu języka polskiego, obejmuje także zajęcia z wiedzy o Polsce i historii Polski, które pozwalają stypendystom w pełni zintegrować się z lokalnym społeczeństwem oraz zrozumieć kontekst kulturowy kraju, w którym zamierzają studiować. Ponadto uczestnicy kursu mają okazję poznać Podkarpacie, region o bogatej historii i kulturze, który stanowi doskonałe miejsce do eksploracji i odkrywania.

Promocja Polski na świecie

Sukces Uniwersytetu Rzeszowskiego w przygotowywaniu stypendystów NAWA do studiów w Polsce to nie tylko prestiż dla samej uczelni, ale także wyjątkowa okazja do promocji Polski na arenie międzynarodowej. Te utalentowane osoby przybywają do Polski jako ambasadorzy swoich krajów, gotowi do nawiązywania kontaktów i budowania mostów międzykulturowych. Dzięki ich obecności Polska staje się bardziej otwarta, a nasza kultura i historia stają się bardziej dostępne dla innych narodów.

Sukces Uniwersytetu Rzeszowskiego w przygotowywaniu stypendystów NAWA do studiów w Polsce to wiel-

ka chluba nie tylko dla samej uczelni, ale także dla całego kraju. To dowód na to, że Polska jest atrakcyjnym miejscem dla międzynarodowych studentów, a Uniwersytet Rzeszowski jest liderem w przygotowywaniu ich do tego ważnego etapu ich życia edukacyjnego. Oczywiście to także okazja do dalszego rozwoju współpracy między Polską a innymi krajami, co tylko pogłębia naszą międzynarodową pozycję.

Życzymy stypendystom NAWA udanego i owocnego roku na Uniwersytecie Rzeszowskim oraz kontynuacji tej wartościowej inicjatywy, która przynosi tak wiele korzyści zarówno naszym studentom, jak i studentom z innych zakątków świata.

Studencki Browar UwaRzone zwycięzcą na 52. Chmielakach Krasnostawskich!

URwis zwyciężył w kategorii 11. obejmującej piwa pszeniczne w stylu amerykańskim – American Wheat o ekstrakcie 10–14.

„Cieszymy się ogromnie, że jako Studenckie Koło Naukowe Browarników Uniwersytetu Rzeszowskiego możemy uczestniczyć w tak prestiżowym wydarzeniu. To osiągnięcie ma dla nas szczególne znaczenie. URwis to nie tylko efekt naszej pasji, ale także owoc długotrwałego wysiłku i eksperymentów” – mówią przedstawiciele Studenckiego Koła Naukowego Browarników.

Socjolog w społeczeństwie

Aneta Haligowska

W Uniwersytecie Rzeszowskim odbyła się interdyscyplinarna międzyrodowiskowa konferencja naukowa „Osamotnienie jednostki w społeczeństwie” zorganizowana z okazji jubileuszu 40 lat pracy naukowo-dydaktycznej dr hab. Krystyny Leśniak-Moczuk, prof. UR.

Tematyka konferencji poruszała aktualne problemy narastania syndromu samotności spotęgowane przez pandemię w skali globalnej i geopolityczną rzeczywistość wojenną.

W sesji plenarnej prof. zw. dr hab. Maria Szyszkowska, rektor Pedagogium Wyższej Szkoły Nauk Społecznych w Warszawie, w swoim referacie zwróciła uwagę na to, że filozofia jest nie tylko wiedzą naukową, ale jest również

nauką stosowaną. Powołała do życia filozofię codzienności, której wskazania przynoszą poczucie sensu życia. Czymś innym bowiem jest szczęście, a czymś innym poczucie sensu własnego życia. Filozofia codzienności zwraca uwagę na to, że instytucje edukacyjne pomagają rozwijać sferę intelektualną, przekazują wiedzę. A o wartości człowieka decyduje przede wszystkim wysoki poziom rozwoju uczuć. Nie ma instytucji, które by w tym pomagały. Nie ma instytucji też, które pomagałyby w kształtowaniu charakteru i wyobraźni tłumionej przez naszą kulturę obrazkową. Prof. dr hab. Elżbieta Mączyńska z Polskiej Akademii Nauk i Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, honorowa przewodnicząca Pol-

skiego Towarzystwa Ekonomicznego, na podstawie raportu „Poczucie samotności wśród dorosłych Polaków” interpretowała samotność jako epidemię XXI wieku. Prof. dr hab. Eugeniusz Sakowicz z Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie przedstawił społeczny wymiar „samotności” chrześcijańskich mnichów, pustelników i rekluzów, natomiast prof. dr hab. Jan Róg z Uniwersytetu Rzeszowskiego na kanwie dorobku naukowego Jubilatki rozważał wpływ działań socjologa wśród ludzi na zmniejszanie poczucia samotności. Natomiast dr Jarosław Kinal z Uniwersytetu Rzeszowskiego dokonał analizy bibliometrycznej dorobku naukowego Krystyny Leśniak-Moczuk.

W dwóch kolejnych sesjach moderatorzy poprowadzili panel dyskusyjny, a zespół ekspercki przedstawił stanowiska praktyków. Uczestnicy debat odnosili się do przyczyn, przejawów, skali i skutków osamotnienia wynikających z globalnej rewolucji cyfrowej przyczyniającej się do tworzenia dehumanizujących technologii generujących samotność poprzez rozrywanie więzi społecznych opartych na trwałych, bezpośrednich stycznościach na rzecz wirtualnych sieci w cyberprzestrzeni. Z perspektywy interdyscyplinarnej rozpatrywana była kumulacja reakcji stresowych wywołanych przez samotność, jak osłabianie odporności, zwiększanie ryzyka chorób i śmierci, co wpływa na spadek zdrowia publicznego, generując koszty w gospodarce zarówno w skali mikro- jak i makroekonomicznej oraz wzmaga zwiększanie nakładów na służbę ochrony zdrowia, programy polityki społecznej i pomoc psychologiczną. Podniesione zostały także uwarunkowania demograficzne i społeczne osamotnienia ludzi starszych generujące zwiększone nakłady na politykę senioralną, a także sieroctwo społeczne inicjujące parentyfikację dziadków. Omawiane zagadnienie osamotnienia odniesione zostały do polityki kulturalnej przez pryzmat punktów styecznych oraz dwustronnych zależności pomiędzy sztuką i samotnością

– z jednej strony sztuka jako lek na samotność, a z drugiej strony samotność jako inspiracja aktów twórczych. Otwarcia konferencji dokonała prof. dr hab. Elżbieta Feret, prorektor ds. Collegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego. W obradach uczestniczyło ponad 60 uczonych z Polskiej Akademii Nauk, 17 uniwersytetów, dwóch politechnik i czterech uczelni niepublicznych z kraju oraz z Austrii, Niemiec, Szwajcarii, Hiszpanii, Japonii, a także Wiesław Buż – poseł na Sejm RP, Artur Sapiński, dyrektor biura Elżbiety Łukacijewskiej – poseł do PE, Rafał Czupryk – pełnomocnik wojewody ds. seniorów i rodziny, Stanisław Kruczek – członek zarządu wojewódz-

stwa podkarpackiego, Joanna Nieroda – reprezentująca Józefa Jodłowskiego, starostę rzeszowskiego, dr Mieczysław Janowski – b. prezydent Miasta Rzeszowa, senator RP, poseł do PE, radni Rady Miasta Rzeszowa Mirosław Kwaśniak i Maria Warchoł, dr hab. Marek Cierpiął-Wolan, prof. UR – dyrektor Urzędu Statystycznego w Rzeszowie.

Jubilatka nie jest socjologiem gabinetowym, lecz działa z ludźmi, wśród ludzi i dla ludzi. Swoją aktywność w sferze publicznej przekłada na badania i publikacje naukowe. Popularyzuje wiedzę naukową w mediach tradycyjnych i nowoczesnych. Funkcjonując w wielu środowiskach społecznych, współpracuje z samorządami Podkarpacia w ramach ruchu społecznego Krystyn. Założone przez Nią Stowarzyszenie Krystyn Podkarpackich obchodzi X lecie.

Na okoliczność tych dwóch jubileuszy Krystyny Leśniak-Moczuk Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego opublikowało Księgę Jubileuszową *Socjolog w społeczeństwie*, którą wręczyły Jubilatce redaktorki dr Alina Betlej z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego i dr hab. Terasa Zbyrad, prof. UR. Jubilatka otrzymała od ministra kultury i dziedzictwa narodowego Piotra Glińskiego odznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej”.

Patronat honorowy na jubileuszowymi wydarzeniami przyjęli przed-

stawiciele następujących instytucji i organizacji: prof. dr hab. Sylwester Czopek, rektor Uniwersytetu Rzeszowskiego i prof. dr hab. Elżbieta Feret, prorektor ds. Kolegium Nauk Społecznych Uniwersytetu Rzeszowskiego, posłowie na Sejm RP Wiesław Buż, Teresa Pamuła, Krystyna Skowrońska, dr Piotr Uruski, senatorzy RP Mieczysław Golba, Stanisław Ożóg, Zdzisław Pupa, Elżbieta Łukacijewska, poseł do PE, dr Ewa Leniart, wojewoda podkarpacki, Piotr Pilch, wicemarszałek województwa podkarpackiego, Krystyna Stachowska, wiceprezydent Miasta Rzeszowa, dr Mieczysław Janowski, b. prezydent Miasta Rzeszowa, senator RP, poseł do PE, Józef Jodłowski, starosta rzeszowski, Bogdan Żybura, starosta strzyżowski, Jacek Wiśniewski, prezydent Miasta Mielca, Waldemar Paluch, burmistrz Miasta Jarosławia, Wojciech Farbaniec, burmistrz Gminy Rymanów, Roman Bzdyk, wójt Gminy Komańcza, Marcin Kut, wójt Gminy Wiśniowa, Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Socjologicznego, dr Stanisław Mazur, prezes Centrum Medycznego MEDYK, Krystyna Wróblewska, dyrektor Podkarpackiego Zespołu Placówek Wojewódzkich w Rzeszowie, Anna Kolisz, prezes firmy ANKOL w Chorzeli, Marta Łaba, prezes Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych AKACJA z Osie-

ka Jasielskiego, Bogumiła Pieczyńska, prezes Towarzystwa Przyjaciół Przemysła i Regionu.

Akcentem kulturalnym jubileuszy był koncert międzypokoleniowy, w którym wystąpili: prof. dr hab. Jacek Ścibor, tenor z Uniwersytetu Rzeszowskiego, Krystyna Szydłowska z Teatru Muzycznego w Lublinie, Joanna Niewiadomska-Kocik, pianistka z Warszawy, formacja taneczna „Gracja” i grupa wokalnokabaretowa „Senior Show” z Mieleckiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, Chór Gaude Vitae z Centrum Aktywności Seniora ze Stalowej Woli, grupa taneczna senierek „Etnowirownia” z Rzeszowa, soliści juniorzy Wiktor i Marcel Kotuła z Leżajska, recytatorzy Bogdan Dmowski z Wuppertal z Niemiec, Krystyna Urbańczyk-Basińska z Tych i Krystyna Kapica z Krościenka oraz Klub Sportowy Nan Bei-Tygrys, Szkoła Chińskich Sztuk Walki i Gimnastyki z Rzeszowa. W koncercie uczestniczyło ponad 300 osób, w tym 90 artystów. Oprócz przedstawicieli Komitetu Honorowego obecni byli zaproszeni goście: Aleksandra Ferenc, wdowa po śp. Tadeuszu Ferencu, prezydencie Miasta Rzeszowa, prof. dr hab. Krzysztof Gutkowski z Uniwersytetu Rzeszowskiego, radni Rady Miasta Rzeszowa Mirosław Kwaśniak, Grażyna Szarama, Maria Warchoł, Marta Półtorak, prezes Firmy Marma Polskie Folie

Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie, Aneta i Marcin Chmielarscy, właściciele firmy przewozowej MARCEL, Danuta Wojnar-Plaza, Marta Wytrwał, Danuta Kamieniecka-Przywara, Tadeusz Najbart, zarząd Rzeszowskiej Rady Seniorów, Bogusława Falger, prezes Stowarzyszenia Seniorów Gminy Łańcut „Aktywny Senior”, Stanisława Rzeźnik, przewodnicząca Mieleckiej Rady Seniorów.

Imprezą towarzyszącą była wystawa malarstwa i rzeźby Krystyny Bileńki z Rzeszowa, Katarzyny Cesarz z Weryni, Jolanty Ingłot z Głogowa Młp., Jadwigi Kupiszewskiej z Rzeszowa, Józefa Pałaca z Rzeszowa i Jana Stępnia z Nałęczowa.

Współorganizatorami wydarzeń jubileuszowych było Polskie Towarzystwo Socjologiczne Sekcja Pracy Socjalnej i Oddział Rzeszowski, Instytut Nauk Socjologicznych Uniwersytetu Rzeszowskiego, Pedagogium Wyższa Szkoła Nauk Społecznych w Warszawie, Rzeszowska Rada Seniorów oraz Stowarzyszenie Krystyn Podkarpackich.

Wydarzenia te objęły patronatem medialnym TVP 3 Rzeszów, Telewizja Internetowa Wiadomości Rzeszowskie, Radio Via Rzeszów, Radio Leliwa Mielec, Nasz Dom Rzeszów, miesięcznik społeczno-polityczny, NOWINY, gazeta codzienna, Nowiny24, portal internetowy.

fot. archiwum prywatne

10. lat kierunku elektroradiologia na Uniwersytecie Rzeszowskim (2013–2023)

Dominika Bać

Decyzja o uruchomieniu samodzielnego kierunku elektroradiologia na Uniwersytecie Rzeszowskim została podjęta w roku 2013. Ówczesny rektor prof. Aleksander Bobko zwrócił się wtedy z prośbą do prof. Andrzeja Urbanika o podjęcie działań, aby zajęcia mogły rozpocząć się od 1 października 2013 r. Wybór osoby prowadzącej kierunek nie był przypadkowy, ponieważ prof. Urbanik, z pochodzenia rzeszowianin, w tamtym czasie był kierownikiem

Katedry Radiologii Collegium Medicum Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz kierownikiem Zakładu Diagnostyki Obrazowej Szpitala Uniwersyteckiego w Krakowie, czyli osobą o odpowiednim doświadczeniu. Co ważne, utrzymywał cały czas ścisły kontakt z rzeszowską radiologią. W tym miejscu należy przypomnieć, że od roku akademickiego 2008/2009 w ramach kierunku zdrowia publicznego w Instytucie Pielęgniarstwa i Położnictwa Wydziału

 MINISTER
 NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO
 DKN.ZNU.6051.24.2013.3.AL Warszawa, 25 lipca 2013 r.

DECYZJA

Na podstawie art. 11 ust. 3 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.) oraz art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 4 lutego 2013 r. Uniwersytetu Rzeszowskiego, reprezentowanego przez Rektora Pana prof. dr hab. Aleksandra Bobko i po zasięgnięciu opinii Polskiej Komisji Akredytacyjnej wyrażonej w uchwale nr 450/2013 z dnia 4 lipca 2013 r.,

nadaje
 Wydziałowi Medycznemu
 Uniwersytetu Rzeszowskiego

uprawnienie

do prowadzenia studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym na kierunku „*elektroradiologia*”,

zgodnie z opisem efektów kształcenia dla tego kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia, określonym przez Senat Uniwersytetu Rzeszowskiego uchwałą nr 73/01/2013 z dnia 31 stycznia 2013 r.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 107 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267), odstąpiono od uzasadnienia decyzji, gdyż uwzględnia ona w całości zdanie strony.

Pouczenie

Na podstawie art. 127 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 r. poz. 267), strona niezadowolona z decyzji może zwrócić się do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy w terminie 14 dni od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

z r. Ministra
 PODSEKRETAARZ
 dr hab. Dariusz Lipiński-Nolczyk

Orzeczenie
 - Uniwersytet Rzeszowski,
 al. Rejtana 16c, 35-959 Rzeszów,
 - a.a.

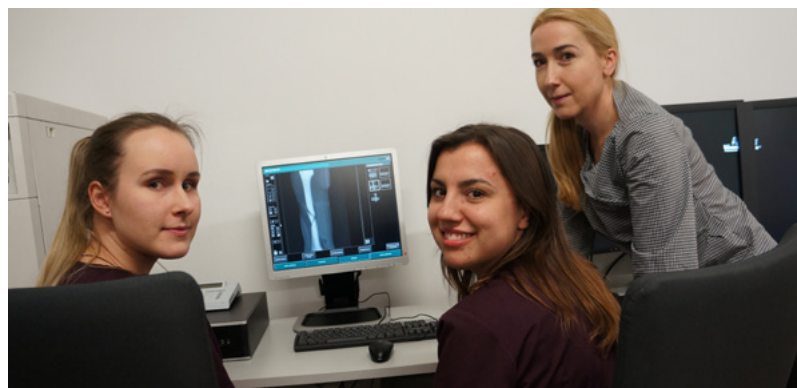

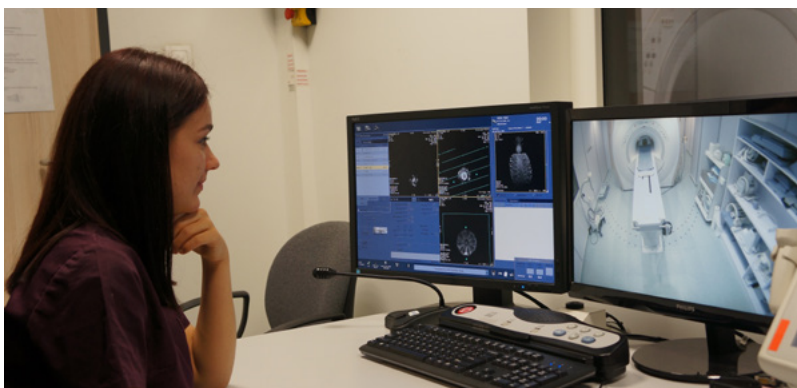

Medycznego (od roku 2010 Instytut Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu) prowadzono zajęcia (dr Jan Gawętko) w formie specjalizacji z elektroradiologii.

Dla potrzeb nowego kierunku w 2013 r. utworzono w ramach Instytutu Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu Katedrę Elektroradiologii (kierownikiem został prof. Andrzej Urbanik) i w ten sposób rok akademicki 2013/2014 był pierwszym, kiedy studia z zakresu elektroradiologii rozpoczęła pierwsza grupa studentów.

Początkowo zajęcia odbywały się w bardzo skromnych warunkach przy ul. Warszawskiej oraz al. Kopisto. Szczęśliwie złożyło się, że w tamtym czasie kończyła się budowa dwóch nowych obiektów (budynku G4 i G5) Uniwersytetu Rzeszowskiego tworzących Przyrodniczo-Medyczne Centrum Badań Innowacyjnych (PMCBI). Po analizie sytuacji prof. Urbanik zaproponował wykorzystanie możliwości lokalowych PMCBI i utworzenie nowoczesnego zaplecza dla dydaktyki elektroradiologicznej, co zostało zaakceptowane przez rektora prof. Aleksandra Bobko, a także prof. Artura Mazura, wtedy dziekana Wydziału Medycznego Uniwersytetu Rzeszowskiego. W ten sposób w budynku G5 powstały trzy pełnoochronne pracownie radiologiczne wyposażone w aparaty RTG, a także system do radiografii cyfrowej pośredniej. Aparaty i system zostały pozyskane praktycz-

nie bezpłatnie – były to używane urządzenia, ale w bardzo dobrym stanie technicznym. Umożliwiło to nie tylko naukę symulowanych ustawień projekcji do badań diagnostycznych, ale także wykonywanie zdjęć RTG różnych obiektów, w tym specjalnego fantomu.

Nieco później uruchomiono pracownię komputerową z analogicznymi stacjami diagnostycznymi, jakimi posługują się lekarze radiolodzy oraz salę seminaryjną z możliwością wyświetlania obrazów z pracowni tomografii komputerowej (TK) i rezonansu magnetycznego (MR) zlokalizowanych także w budynku G5.

Obie te pracownie przeznaczone do badań naukowych dały możliwość wykonywania samodzielnych badań TK i MR fantomów przez studentów elektroradiologii.

W ramach zakupów wyposażenia z zakresu diagnostyki obrazowej udało się jeszcze zakupić densytometr oraz drukarkę 3D i utworzyć dedykowane pracownie.

W ten sposób na Uniwersytecie Rzeszowskim powstał jedyny w Polsce ośrodek kształcący studentów elektroradiologii z takim zapleczem sprzętowym. Wszystko to dzięki entuzjastom prof. Andrzeja Urbaniaka, którego wspierali szczególnie dr Wiesław Guz, dr Beata Penar-Zadarko (wtedy zastępca dyrektora Instytutu Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu), prof. Jacek Tabarkiewicz (pierwszy

dyrektor PMCBi), a także wiele życzliwych osób z Uniwersytetu Rzeszowskiego.

Oprócz stworzenia od podstaw kierunku elektroradiologia, prof. Urbanik zrealizował także kilka ciekawych projektów. W budynku G4 została zorganizowana ekspozycja historyczna będąca minimuzeum radiologii, gdzie zgromadzono zabytkową aparaturę, a także plansze przedstawiające początki polskiej radiologii oraz historię radiologii rzeszowskiej. W holu budynku G4 rozmieszczono plansze pokazujące ciekawe badania radiologiczne z zastosowań pozamedycznych – zdjęcia RTG kwiatów, muszli i obrazy z badań radiologicznych mumii egipskich. Także w budynku G4 została utworzona ekspozycja, na którą złożyły się oryginalne meble apteczne, naczynia i wagi – słowem wnętrze zabytkowej apteki. Z kolei w podziemiach budynku G5 ulokowano ekspozycje prezentujące rozwój lampy rentgenowskiej oraz życiorys Marii Skłodowskiej-Curie.

Od roku 2014 prof. Urbanik rozpoczął w Rzeszowie organizowanie corocznych wykładów w ramach „Tygodnia Mózgu”, a także głównej konferencji szkoleniowo-naukowej w Polsce dla techników elektroradiologii, fizyków medycznych, radiologów i studentów pod nazwą „Radiologia Wspólna Sprawa”.

Po zapewnieniu podstaw logistyczno-sprzętowych kolejnym zadaniem, jakiego podjął się prof. Urbanik, było stworzenie silnej kadry naukowej. Stało się to wówczas, gdy stopnie doktora nauk o zdrowiu uzyskały panie magisterki elektroradiologii: Aleksandra Pusz-Sapa (promotor: prof. Andrzej Urbanik, promotor pomocniczy dr Ewa Dziurzyńska-Białek), Joanna Sobczyk (promotor: prof. Andrzej Urbanik, promotor pomocniczy dr Ewa Dziurzyńska-Białek), Greta Gaweł (promotor: prof. Andrzej Urbanik, promotor pomocniczy dr Wiesław Guz) i Aneta Wojtasik (promotor: prof.

Andrzej Urbanik, promotor pomocniczy dr Wiesław Guz).

W roku akademickim 2017/2018 prof. Urbanik – wobec dużego obciążenia pracą w Krakowie – zmienił sposób zatrudnienia z etatowego na umowę zlecenie. Pełniącym obowiązki kierownika Katedry Elektroradiologii został wtedy dr Wiesław Guz. Katedra funkcjonowała do roku 2018/2019, kiedy została zastąpiona Pracownią Elektroradiologii, również pod kierownictwem dr Guza. W roku 2019/2020 nastąpiła reorganizacja struktury Uniwersytetu Rzeszowskiego. Wydział Medyczny przekształcono w Kolegium Nauk Medycznych, a kierunek elektroradiologia, którego kierownikiem został dr Guz, przez krótko pozostawał w strukturze Instytutu Nauk o Zdrowiu (poprzednio Instytut Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu), a następnie został przeniesiony do Instytutu Nauk Medycznych.

Od roku 2021 kierownikiem kierunku elektroradiologia została dr Aleksandra Pusz-Sapa. W roku 2022 zlikwidowano Pracownię Elektroradiologii, a dr Wiesław Guz objął kierownictwo Zakładu Diagnostyki Obrazowej i Medycyny Nuklearnej (utworzony w roku 2019/2020 dla kształcenia studentów kierunku lekarskiego) mającego za zadanie kształcić wszystkich studentów z Wydziału Nauk Medycznych w zakresie diagnostyki obrazowej. Z kolei prof. Andrzej Urbanik, już jako emerytowany profesor, przywrócił zatrudnienie w formie niepełnego etatu.

Podsumowując, w ciągu 10 lat funkcjonowania kierunku elektroradiologia na Uniwersytecie Rzeszowskim wypromowano 282 absolwentów. Oprócz wykształcenia akademickiego na poziomie licencjatu, uzyskali oni także dyplomy technika elektroradiologii.

W funkcjonowaniu kierunku elektroradiologia na Uniwersytecie Rzeszowskim bardzo ważną rolę odgrywało (i odgrywa nadal) Studenckie Koło Naukowe „Młoda Elektroradiologia”. Zostało założone w roku 2013 przez studentkę Dominikę Pazdan i cały czas prowadzi bardzo intensywną działalność. Najważniejszym przedsięwzięciem jest organizowanie corocznej konferencji naukowej „Młoda Elektroradiologia” (również inicjatywa Dominiki Pazdan), pierwszej w Polsce imprezy studenckiej z zakresu diagnostyki obrazowej. Oprócz tego studenci Koła zorganizowali szereg innych przedsięwzięć zarówno naukowych, jak i popularyzujących diagnostykę obrazową. Byli także autorami ponad 150 prac naukowych prezentowanych na ogólnopolskich konferencjach, za co uzyskali 38 nagród indywidualnych. Praca Koła jest oceniana bardzo wysoko w skali ogólnokrajowej – od 2017 roku Koło zajmuje I miejsce w kolejnych edycjach konkursu Polskiego Towarzystwa Elektroradiologii za najbardziej aktywne Studenckie Koło Naukowe w dziedzinie elektroradiologii w Polsce. Kolejnymi przewodniczącymi SKN „Młoda Elektroradiologia” były Dominika Pazdan, Faustyna Świętoń, Małgorzata Król, Agata Piechocka, Ewelina Warchoł i Dominika Bać, a opiekunami dr Jan Gawełko, dr Aleksandra Pusz-Sapa, dr Joanna Sobczyk, dr Greta Gaweł i dr Aneta Wojtasik. Opiekunem honorowym i osobą wspierającą jest przez cały czas prof. Andrzej Urbanik.

„Nie bójmy się uczuć” – koncert pamięci Jerzego Wasowskiego

Grzegorz Oliwa

Okazywanie uczuć i emocji najczęściej (niestety) przypisywane jest części społeczeństwa określanej jako żeńska, kobieca, feministyczna. Czy właśnie dlatego w *Romantyczności* Adam Mickiewicz pisał: „Dziewczyna czuje, / odpowiadam skromnie / A gawiedź wierzy głęboko; / Czucie i wiara silniej mówi do mnie / Niż mędrca szkiełko i oko?”

Portugalski profesor neurologii behawioralnej António Rosa Damásio obok uczuć podstawowych i subtelnych emocji uniwersalnych wskazuje na uczucia tła, które nazywa „pejzażem ciała, gdy nie jest ono wstrząsane emocjami”. Każdy uczestnik koncertu, który odbył się na scenie plenerowej Instytutu Muzyki Uniwersytetu Rze-

szowskiego 5 czerwca br., musiał sobie osobiście odpowiedzieć na pytanie: jaki rodzaj uczuć mu towarzyszy i jakie emocje wzbudza? Zachęcał też do tego już sam tytuł koncertu nawiązujący do sztuki teatralnej Jeremiego Przybory w reż. Zdzisława Sobocińskiego z 1992 r. Muzykę do tego spektaklu napisał Jerzy Wasowski, którego 110 rocznica urodzin przypadła 31 maja. Stąd zamysł poświęcenia tego wyjątkowego wieczoru, organizowanego także z okazji Święta Uniwersytetu Rzeszowskiego, tej wybitnej postaci polskiej sceny kabaretowej.

Aby jednak piosenka mogła powstać, kompozytor potrzebuje „tego drugiego”. Staraniem organizatorów, ku radości wielu, zaproszenie do oprowadzenia po koncercie przyjął Laureat tytułu Mistrz Mowy Polskiej Artur Andrus, który już na wstępie zachęcił publiczność do wzajemnego wyrażenia uczucia tęsknoty wobec najbliższej, nieznamomej osoby. Potem już było z wdziękiem, szarmancko, z klasą i doszczętnie kulturalnie, dzięki wrażliwym na piękno słowa i muzycznej frazy wykonawcom, którymi byli: Chór Akademicki Uniwersytetu Rzeszowskiego pod dyrekcją Katarzyny Sobas, Podkarpacki Chór Męski pod dyrekcją Grzegorza Oliwy, soliści i zespoły instrumentalne kierunku jazz i muzyka rozrywkowa, prezentując aranżacje utworów Jerzego Wasowskiego dokonane przez Andrzeja Borzysza, Ewę Siembidę-Jachym oraz Tomasza Jachyma.

Do wyjątkowej pary twórców, których Kazimierz Kutz charakteryzował słowami: „obaj Starsi Panowie robili na mnie wrażenie ludzi z innej planety; z kosmosu”, dołączył Artur Andrus, prezentując bardzo á propos piosenkę *Panie Wasowski, panie Przybora, chyba już wracać pora* z własnym tekstem i muzyką Włodzimierza Korcza zamieszczoną na najnowszej płycie Alicji Majewskiej. Artyście towarzyszył zespół instrumentalny studentów Instytutu Muzyki oraz połączone chóry.

Utwór finałowy *Piosenka jest dobra na wszystko* został w niezwykle ciepłych i wzruszających słowach Katarzyny Sobas dedykowany pamięci zmarłego przed miesiącem Zbigniewa Jakubka, twórcy i wykładowcy kierunku jazz i muzyka rozrywkowa, osoby szczególnie zasłużonej dla środowiska muzycznego Rzeszowa.

Licznie zgromadzona publiczność, niejednokrotnie odkrywająca ariergardę Instytutu Muzyki UR, także dzięki profesjonalnemu nagłośnieniu i oświetleniu zapewnionemu przez firmę KorekSound z Jasła, mogła, zgodnie z życzeniem Gościa Specjalnego, wzrosnąć duchowo, zanurzyć w najpiękniejszych, szlachetnych uczuciach piękna, dobra i życzliwości.

fot. E. Stępień

„Innego życia nie znaleźliśmy...” Wystawa podczas Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych

W dniach 12–18 lipca br. W Miasteczku Festiwalowym podczas XIX Światowego Festiwalu Polonijnych Zespołów Folklorystycznych prezentowana była wystawa pt. „Innego życia nie znaleźliśmy...” Działalność kulturalna rodziny Stalów z Genk-Zwartberg (Belgia).

Pierwszy festiwal odbył się w Rzeszowie w 1969 r. z inicjatywy m.in. Bronisława i Wandy Stalów – ówczesnego kierownictwa zespołu „Krakus” z belgijskiego Genk. Wystawa prezentuje całokształt aktywności kulturalnej wszystkich członków rodziny: nestorów Wandy i Bronisława, ich dzieci: Artura Stali, Krzysztofa Stali i Danuty Sujew-Stali, a także wnuczki Sabiny Sujew i zięcia Alexandra Sujewa.

Wystawa przygotowana została ze zbiorów archiwalnych przekazanych do Centrum Polonijnego UR przez dzieci Wandy i Bronisława. Autorkami są dr Jolanta Ślęzak-Gotkowska (Centrum Polonijne) i Marta Wójcik (Muzeum UR).

Wystawa dostępna jest na portalu internetowym Scenapolonijna.pl

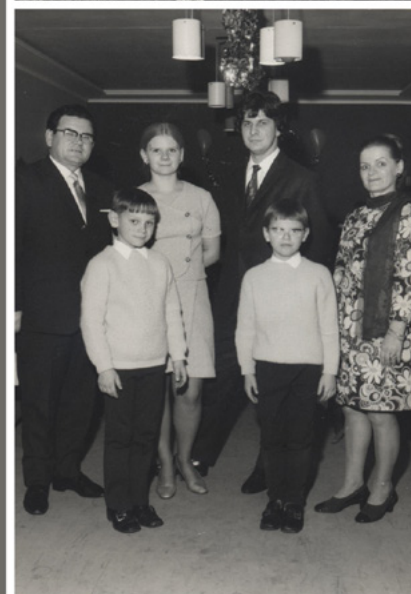
"Innego życia nie znaleźliśmy..."

Działalność kulturalna
rodziny Stalów z Genk-
Zwartberg (Belgia)

WYSTAWA ZE ZBIORÓW ARCHIWUM CENTRUM
POLONIJNEGO UNIwersYTETU
RZESZOWSKIEGO

CENTRUM POLONIJNE UNIwersYTETU
RZESZOWSKIEGO

MUZEUM UNIwersYTETU RZESZOWSKIEGO

Vivat Ignacy!

Katarzyna Sobas, Grzegorz Oliwa

31 lipca 1853 r. w szpitalu na lwowskim Łyczakowie zapłonęły po raz pierwszy zaprojektowane przez Łukasiewicza lampy naftowe. Ten dzień uważa się za datę powstania polskiego przemysłu naftowego.

Niemal dokładnie w 170 rocznicę tego wydarzenia, w miejscu, gdzie rozpoczęła się historia „czarnego złota” w Polsce, odbył się wyjątkowy koncert, podczas którego blisko stu pięćdziesięciu artystów zabrało licznie zgromadzonych widzów w emocjonującą podróż po życiu i *opus magnum* wybitnego polskiego naukowca, wynalazcy, działacza społecznego i niepodległościowego – Ignacego Łukasiewicza.

Na plenerowej scenie zbudowanej na „Kasinej łące” zabrzmiała kantata *Skarby nie chodzą piechotą – opowieść muzyczna o Ignacym Łukasiewiczu* autorskiej pary: Moniki Partyk – tekst oraz Krzysztofa Mroziaka – muzyka. Wykonawcami tego niezwykłego, imponującego w formie i przejmującego w treści widowiska scenicznego byli: chór dziecięcy złożony z uczniów podkarpackich szkół muzycznych (Błażowej, Jeżowego, Ropczyc, Rymanowa i Strzyżowa), przygotowany przez Agnieszkę Tomaszek, Chór Akademicki Uniwersytetu Rzeszowskiego, Orkiestra Państwowej Szkoły Muzycznej I i II stopnia im. M. Karłowicza w Mielcu, przygotowana przez Ryszarda Kuska oraz soliści: Agnieszka Sobas i Kacper Bator. Narracje przed każdą częścią kantaty prezen-

tował Paweł Gładys. Całość prowadzili Katarzyna Sobas oraz Grzegorz Oliwa. Dzieła dopełniała niezwykła oprawa świetlna i efekty specjalne wykonane przez firmę KorekSound z Jasła. Zarówno wykonawców, jak i licznie zgromadzoną publiczność przywitała pani Magdalena Kopacz – prezes Fundacji Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. Ignacego Łukasiewicza.

Realizacja koncertu była możliwa dzięki wsparciu marszałka województwa podkarpackiego Władysława Ortyła, Fundacji PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza, Uniwersytetu Rzeszowskiego oraz Centrum Edukacji Artystycznej w Warszawie.

Szczególne wyrazy uznania za pomoc organizacyjną należą się Zarządowi Fundacji Bóbrka oraz Dyrekcji i pracownikom Muzeum Przemysłu Naftowego i Gazowniczego im. I. Łukasiewicza w Bóbrce.

fot. KorekSound

Wakacyjne tourné „Resovii Saltans”

Paweł Paluch

Na przełomie lipca i sierpnia bieżącego roku Zespół Pieśni i Tańca Uniwersytetu Rzeszowskiego „Resovia Saltans” wziął udział w dwóch międzynarodowych festiwalach folklorystycznych odbywających się w Danii i na Sardynii, zorganizowanych pod auspicjami CIOFF (Międzynarodowej Rady Stowarzyszeń Folklorystycznych, Festiwalu i Sztuki Ludowej).

W ponad dwutygodniowym wyjeździe artystycznym uczestniczyli członkowie Zespołu oraz jego kadra artystyczna. Podczas koncertów zaprezentowała się grupa taneczna przygotowana przez dyrektora Studium Kulturalno-Oświatowego „Resovia Saltans”, kierownika artystycznego Zespołu, choreografa mgr. Romualda Kalinowskiego oraz choreografkę dr Jadwigę Bär, grupa wokalna, którą przygotował chórmistrz mgr Sławomir Gołąb, a także grupa muzyczna przygotowana i prowadzona podczas koncertów przez kierownika muzycznego prof. dr. hab. Pawła Palucha, autora kompozycji oraz opracowań muzycznych wykonywanych przez „Resovię Saltans”. Organizacją wyjazdu pod względem logistycznym zajęli się mgr Jerzy Rembisz – prezes Rzeszowskiego Stowarzyszenia Folklorystycznego „Resovia Saltans”.

Przygotowany program artystyczny obejmował suitę taneczne oraz utwory wokально-instrumentalne (przyśpiewki) wykonywane do akompaniamentu orkiestry zespołu „na żywo”, co było wymogiem regulami-

Grupa Taneczna ZPiT „Resovia Saltans” po pierwszym koncercie plenerowym w Danii

nowym obydwu wydarzeń. „Resovia Saltans” zaprezentowała: *Suitę tańców podlaskich*, *Suitę tańców lubelskich*, *Suitę tańców staromiejskich* (folklor rzeszowskiego Staromieścia), suitę tańców narodowych *Kujawiak i oberek* opracowane artystycznie na wielość żeński z akompaniamentem instrumentalnym, pieśni ludowe z różnych regionów Polski.

Pierwszy ze wspomnianych festiwali – „Triangle Folklore Festival” – odbywał się w Danii w miejscowości Vejle w dniach 23–29 lipca. Uczestniczyły w nim zespoły z takich krajów, jak: USA, Meksyk, Serbia, Czechy, Tajwan, Portugalia, Irlandia, Dania, Hiszpania, Ghana i oczywiście nasza grupa

artystyczna z Polski. Zespół wystąpił na kilku koncertach. Były to występy w różnych obiektach kulturalnych oraz plenerowe w Vejle, jak i innych okolicznych miastach. Ostatni koncert, galowy, z udziałem zaproszonych miejscowych władz, odbył się na specjalnie przygotowanej scenie na terenie kampusu, gdzie mieszkały wszystkie zespoły. Dużym zainteresowaniem cieszyły się wieczorne spotkania integracyjne w formie różnych zabaw przy muzyce wykonywanej najczęściej na żywo przez zespoły uczestniczące w festiwalu. Codziennie organizowane były warsztaty, prowadzone każdorazowo przez inny zespół, mające na celu nauczenie wybranych

kroków i figur tanecznych charakterystycznych dla folkloru kraju jego zamieszkania. Takie warsztaty przeprowadziła również nasza grupa.

Jedną z atrakcji przygotowaną przez organizatorów festiwalu były wycieczki krajoznawcze. Obejrzeliśmy multimedialne muzeum poświęcone historii i kulturze Wikingów, a także podziwialiśmy wiele dobrze zachowanych obiektów tradycyjnej architektury skandynawskiej oraz interesujące (znane w skali międzynarodowej) obiekty architektury współczesnej.

Pod względem aury deszczowa zazwyczaj Dania zaoferowała nam zmienną pogodę. Przebłęski słońca ułatwiły nam plenerowe występy, jak również zwiedzanie i krótkie spacerunki po pięknych okolicach.

Drogę na festiwal do Sardynii odbyliśmy w większej części jadąc przez Niemcy i Szwajcarię, zatrzymując się m.in. na zaplanowany wcześniej nocleg w Mediolanie. W znanym kojarzącym się przede wszystkim ze słynną sceną operową włoskim mieście mieliśmy kilka godzin wieczornego czasu na zwiedzanie pięknej i dużej historycznej starówki. Ostatni etap podróży na wyspę zdominował czasowo ośmiogodzinny rejs promem przez Morze Śródziemne (trasa Livorno – Olbia).

Festiwal, na który zaproszeni zostaliśmy na Sycylię, odbywał się w dniach 1–7 sierpnia w miejscowości Sennori. Jest to miasto położone w prowincji Sassari, w północnej części wyspy. W kilkunastu imprezach oprócz „Resovii Saltans” wzięły udział zespoły z Kolumbii, Peru, Panamy oraz dwa zespoły włoskie, w tym jeden miejscowy prowadzony przez osoby związane z organizacją Festiwalu. Wszyscy uczestnicy zakwaterowani byli w kampusie szkolnym położonym na wzgórzu, z którego roztaczał się cudowny widok m.in. na oddaloną o kilka kilometrów zatokę morską.

Wszystkie koncerty festiwalowe były

koncertami plenerowymi. Odbywały się nie tylko w Sennori, ale również w innych miastach regionu. Sceny przeznaczone do występów znajdowały się najczęściej w centrach miejscowości, na rynku pięknych zabytkowych starówek. Wszystkie zespoły dwukrotnie brały udział w barwnych ulicznych korowodach pełnych tańca, muzyki i śpiewu. Uczestnikom festiwalu towarzyszyły wieczorne imprezy i spotkania integracyjne. Organizatorzy zapewnili czas na zwiedzanie pięknych zabytkowych miejsc w różnych nadmorskich miastach północnego wybrzeża Sardynii. Podziwialiśmy miejscowości z zachowaną zabudową historyczną, takie jak m.in. Alghero, Porto Torres, Castelsardo (z imponującym średniowiecznym zamkiem na nadmorskim wzgórzu). Wąskie uliczki jednego z miasteczek, w którym zespół koncertował, łączące się z głównym placem miasta (rynkiem), z dominującą na nich renesansową zabudową, mogły przywołać na myśl (choć to nie ta część Italii) scenografię znanego szekspirowskiego dramatu o historii tragicznej miłości.

Dwukrotnie relaksowaliśmy się na sardyńskich plażach, korzystając z czystej morskiej wody i promieni słonecznych w Marina di Sorso oraz w Isola Rossa (plaża Costa Rossa).

Do Rzeszowa wszyscy wrócili szczęśliwi i pełni wrażeń. Wyjazd na festiwal do Danii i Sardynii był z pewnością dla wszystkich jego uczestników, a szczególnie dla młodych wykonawców – tancerzy, muzyków i wokalistów nie tylko wspaniałą okazją do poznania różnych kultur i nawiązania przyjaźni, ale również, a może przede wszystkim, satysfakcją artystyczną związaną z promocją polskiego dziedzictwa narodowego na scenach międzynarodowych. Godnie reprezentując polską kulturę ludową, ZPiT „Resovia Saltans” stanowił piękną wizytówkę naszego kraju i naszej Uczelni.

Na ulicach Sennori (Sardynia) – po korowodzie i w drodze na występ

Scena Propozycji Uniwersytetu Rzeszowskiego po sezonie teatralnym 2022/2023

Jan Wolski

Scena Propozycji Uniwersytetu Rzeszowskiego ma za sobą udany sezon. Miniony rok akademicki to czas scenicznej realizacji widowiska zatytułowanego *Od wiosny do wiosny* opartego na tekstach poetów ludowych Rzeszowszczyzny, często anonimowych. Pokazywane w wielu miejscach zarówno samego Rzeszowa, jak i rozlicznych ośrodkach całego województwa, a także w Republice Czeskiej i na Słowacji budziło zazwyczaj entuzjastyczne reakcje publiczności. Jak zwykle kształt całości nadał twórca Sceny Propozycji prof. Janusz Pokrywka, który od wielu już lat i sezonów tworzy teatr formy (można też powiedzieć: narracji) plastycznej, kreuje spektakle o określonej estetyce, gdzie warstwie

tekstowej w równej co najmniej mierze towarzyszą ruch, obraz plastyczny, dźwięk i animacja, te zaś wiążą narrację plastyczną z dramaturgią literackiej opowieści. Dużą wagę przykładają do operowania kolorem, światłem, postaciami, lalkami, maskami, a wszystko po to, aby tworzyć teatralne obrazy o dużym nasyceniu i o silnym oddziaływaniu zmysłowym i emocjonalnym. W jakiejś mierze jest to też sposób zacierania granic między gatunkami. Spektakl *Od wiosny do wiosny* to próba zbudowania pewnej wizji świata. Chęć poznania tego, co ludzi zajmuje od zawsze, bo od zawsze chcieli wiedzieć, jaki jest sens otaczających zjawisk, co jest przyczyną istnienia, kto stworzył świat i kto nim rządzi, czy

i gdzie znaleźć można jakąś przestrzeń bezpieczną, wartą, by do niej wracać. Odpowiedzi na nie, kiedy padają, porządkują rzeczywistość i nadają życiu moralny kształt, za czym idzie tworzony lub przyjmowany zbiór wartości. Rodzi się opowieść o życiu, o doświadczeniach, o pragnieniach, tutaj dokonywana językiem wypowiedzi teatralnej i plastycznej.

Wszystko, co otacza człowieka, rzeczy i zjawiska, to co realne i to co nadprzyrodzone, ma albo może mieć charakter sakralny. Każda próba poznania jest zarazem rozpoznaniem porządku świata odtwarzanego potem w kształcie kompletnym i zadowalającym. Jest przypisywaniem wszystkim zjawiskom sensu, stwarzaniem formuł tłumaczą-

cych istnienie, przypisujących ludziom miejsca wynikające z potrzeby zrozumienia otaczającej człowieka rzeczywistości. Znalezienie takich znaczeń ma moc uspokajania wszystkich.

Znać swoje otoczenie, zrozumieć, jaki jest cel istnienia i czemu ma służyć, pozwalają pytania te obłąkawić, poczucie uspokajający ład i porządek. Potrzeba poznania jest podstawową potrzebą człowieka i dlatego chce on koniecznie rozumieć zjawiska otaczającej go rzeczywistości, nieustannie dąży do nadawania im swoich znaczeń i nazw, doprowadza do zadowolenia (choćby chwilowego i nawet mglistego) i do uzyskiwania równowagi.

Wszystko przecież ma właściwe sobie znaczenie i swą tajemnicę, a każde zjawisko musi znaleźć swoje wytlumaczenie. Aby można było nawiązać kontakt z innymi, trzeba mówić językiem dla nich zrozumiałym i posługiwać się takimi wyobrażeniami, które są żywotne i odwołują się do wspólnych doświadczeń.

Żyjąc w zgodzie z dawnymi wzorami i zaleceniami, potwierdzamy właściwe postępowanie. To dzięki takiej wizji czy rozumieniu człowiek może się czuć częścią porządku wszechświata, odczuwać swą przynależność do rytmu kosmosu, a takie współuczestniczenie daje energię i poczucie sensu. Widowisko podejmuje temat funk-

cjonowania tradycji i zwyczajów ludowych, których podstawą jest wiara w boski porządek świata i religijny aspekt codziennego życia. Władysław Stanisław Reymont w takim kontekście mówił o porządku kosmicznym i nieprzypadkowo w swej arcydziele *Chłopi* przebieg zdarzeń skomponował na osi naturalnego i chronologicznego następstwa pór roku, które z kolei determinują określone prace, działania, zwyczaje i zachowania.

Teraz, z perspektywy zamkniętego już sezonu, po zrealizowaniu wszystkich zaplanowanych spektakli, można z przekonaniem stwierdzić, że było to widowisko pełne energii, drobiazgo-

wo zaplanowane i zagrane, z widoczną dbałością o szczegóły. Reżyserski styl Janusza Pokrywki jest tyleż chłodno analityczny, co intuicyjny, a połączenie tych cech owocuje bogactwem wrażeń działających na wszystkie zmysły. Seria obrazów buduje widowisko żywe teatralnie, które o przeszłości i tradycji mówi w sposób nowoczesny, w jakiejś mierze elastyczny. Umiejętne operowanie grą aktorów, animacjami, scenografią, dźwiękiem i światłem stwarza nowe perspektywy odczytania, stanowiąc też wyzwanie interpretacyjne. Pobudza emocjonalnie, działa żywiołowo, skłania do szukania odpowiedzi na najważniejsze pytania, a pytanie o nasz stosunek do tradycji niewątpliwie do takich należy, jednocześnie dostarcza widzowi pewnego rodzaju przyjemności w obcowaniu ze sztuką teatru.

Od wiosny do wiosny Sceny Propozycji Uniwersytetu Rzeszowskiego współtworzyli: Paulina Bocheńska, Joanna Sitarz, Małgorzata Szczyrek, Mateusz Ciurkot, Rafał Jedynak, Robert Nowak, Jan Wolski, reżyserował i scenografię z wykorzystaniem wielu artefaktów, czyli autentycznych przedmiotów służących kiedyś ludziom do wykonywania określonych czynności, stworzył Janusz Pokrywka, muzykę przygotował Antoni Mleczek, oświetlał i o dźwięk dbał Radosław Bocheński.

Centrum światów jest tutaj. Artystyczne wydarzenie w przestrzeni miejskiej Przemyśla

Jadwiga Sawicka

„Centrum światów jest tutaj” to międzynarodowy projekt interdyscyplinarny w przestrzeni miejskiej Przemyśla, stworzony przez Lilę Kalinowską i Jadwigę Sawicką w 2019 roku. Całość projektu realizowana jest w ciągu zaledwie dwóch dni, na które składają się wystąpienia, performanse oraz efemeryczna wystawa prezentowana podczas oprowadzania kuratorskiego.

Punktem wyjścia tych działań jest Przemyśl, miasto leżące obecnie przy granicy polsko-ukraińskiej, a na przełomie XIX i XX w. funkcjonujące pomiędzy dwoma silnymi ośrodkami

Początek oprowadzania, zespół kuratorski: Paweł Korbus, Jadwiga Sawicka, Lila Kalinowska

fot. M. Horwat

Dorota Chilińska, z cyklu *Talk to Animals*

fot. J. Sawicka

kulturalnymi, Krakowem i Lwowem, w którym językiem inteligencji były rozmaite języki zamieszkującej tu mniejszości z niemieckim jako lingua franca Austro-Węgrów.

W projekcie ważne są nowe odczytania przeszłości, ale ważna jest też terażniejszość i jej problemy wynikające z przygranicznego położenia miasta.

8 i 9 września 2023 roku, już po raz piąty zaproszeni do udziału w nim artystki i artyści, aktywistki i naukowcy podejmowali temat edycji. W tym roku były to **CELEBRACJE państwowe, prywatne, alternatywne.**

Tegoroczny zespół kuratorski tworzyli Jadwiga Sawicka oraz Lila Kalinowska i Paweł Korbus.

Oprowadzanie kuratorskie to spacer w obrębie Rynku i po przyległej uli-

cy Kościuszki. Publiczność i artyści stworzyli rodzaj pochodu z flagami, przystając, aby wysłuchać autorskich komentarzy. Prace umieszczone były w witrynach np. księgarni (fotografie Doroty Chilińskiej, której kolaże znalazły się także na drzewie w okolicy pomnika Mickiewicza), informacji turystycznej (fotomontaże Yuriya Bileya), czy w gablotce Towarzystwa Przyjaciół Nauk (tekstylny kolaż Małgorzaty Markiewicz), na trasie rozegrały się też performanse w dramatyczny, ale i przewrotny sposób nawiązujące do historii (Paweł Korbus na Schodach Rycerskich) i Emrah Gökdemir na konnym pomniku, przy Bramie Rycerskiej). Niewyremontowana jeszcze siedziba Stowarzyszenia Most była miejscem tymczasowej wystawy, w której prace Marii Bitki, Iwony Demko, Patryka Brzezickiego i Pawła Matyszewskiego

Przejsie przez Rynek, fot. L. Kalinowska

Wideo Margo Rieznik w witrynie pracowni rzeźbiarskiej, fot. M. Horwat

i Doroty Podlaskiej odnosiły się do alternatywnych sposobów świętowania i prywatnych rytuałów.

Drugim tymczasowym miejscem wystawienniczym był Dom Ukraiński; był to ostatni przystanek na trasie piątkowego oprowadzania, oprócz medytacyjnej pracy Marii Wrońskiej i wprowadzającej korektę do oficjalnej wersji historii instalacji Anki Leśniak znalazły się tu prace odnoszące się do wystawności świętowania (fotografie Marka Horwata, instalacja Aleksandry Zalewskiej). Było miejsce odpoczynku i jednocześnie miejsce prezentacji spektakularnego projektu „100 Flag na 100 lecie uzyskania praw wyborczych przez Polki” z 2018 roku. Połączenie i przenikanie się wystąpień

Ósmy upadek, performans Emraha Gökdemira przy Bramie Rycerskiej, fot. M. Horwat

teoretycznych i artystycznych działań jest ważnym elementem projektu Centrum światów. W drugim dniu wydarzenia, po wykładach w Towarzystwie Przyjaciół Nauk (historycy: Tomasz Pudłocki i Ivanna Matkovska oraz znana antropolożka Olga Drenda), publiczność była świadkiem ekspresyjnego performansu Sebastiana Hänela. Jego scenografią było malowniczo zaniedbane podwórko pomiędzy siedzibą TPN-u i Domem Ukraińskim. Poprzedniego wieczoru, pogrążone w ciemnościach podwórko było miejscem instalacji audio Katarzyny Łyszczkowskiej i instalacji świetlnej Anny Włodarskiej.

Krótki spacer prowadził do Galerii Sztuki Współczesnej, gdzie wykłady Marka Krajewskiego, Andrzeja Juszczyka i Marty Ryczkowskiej współistniały z trwającym jednocześnie performansem Marii Bitki.

Integracyjny charakter miała praca Lili Kalinowskiej. Jej mural w zabytkowym budynku administrowanym obecnie przez Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej to rysunkowa mapa przedstawiająca ulice i budynki, które od 2019 wyznaczają teren artystycznych działań. Mural uzupełniony kolorami przez uczestniczki i uczestników projektu, nabrał świątecznego wyglądu.

Wydarzenia wrześniowe poprzedzone były cyklem warsztatów zaproponowanych przez zaproszonych artystów i artystki (Arek Pasożyt, Monika Dro-

Yuriy Biley opowiada o pracy z serii *Wartość tych słów zależy również od Ciebie* w witrynie Informacji Turystycznej, fot. M. Horwat

żyńska), była to część dużego projektu realizowanego przez Związek Ukraińców w Polsce a finansowanego dzięki wsparciu Polskiej Akcji Humanitarnej. To szereg działań integracyjnych dla osób uchodźczych, które pozostały w Przemyślu. Przypominała o tym dokumentacja zgromadzona w bibliotece Domu Ukraińskiego, a także transparent z napisem „Radość, pokój, ziemia” na fasadzie Domu Ukraińskiego – wykonany z inicjatywy Arka Pasożyta czy flaga Oli Kozioł z zapisem ludowej piosenki,

efektem warsztatów Moniki Drożyńskiej był wyhaftowany cytatami obrus, który znalazł swoje miejsce na stole gromadzącym uczestników oprowadzania.

Podobnie jak w poprzednie edycje, także i ta była możliwa dzięki współpracy ze stowarzyszeniami i instytucjami kultury. Są to: Towarzystwo Ulepszania Miasta w Przemyślu (oficjalny organizator), Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej, Galeria Sztuki Współcze-

snej w Przemyślu, Związek Ukraińców w Polsce, Społeczna Inicjatywa Razem na 100, Stowarzyszenie MOST. Tegoroczna edycja odbyła się dzięki wsparciu finansowemu Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej. Partnerem projektu jest Strelfen Performance Art Festival z Görlitz

Artyści i artystki:

Yury Biley (UA), Maria Bitka, Patryk Brzezicki, Dorota Chilińska, Iwona Demko, Monika Drożyńska, Emrah Gökdemir (TR,D), Sebastian Hänel (D), Marek Horwat, Lila Kalinowska, Paweł Korbus, Anka Leśniak, Katarzyna Łyszowska, Małgorzata Markiewicz, Paweł Matyszewski, Arek Pasożyt, Dorota Podlaska, Przepraszam+ (Aleksandra Kozioł, Suavas Levy), Margo Rieznik (UA), Marta Ryczkowska, Jadwiga Sawicka, ania włodarska, Maria Wrońska, Aleksandra Zalewska

Prelegenci i prelegentki:

Olga Drenda, Andrzej Juszczyk (UJ), Kolektyw 100 flag na 100 lecie praw wyborczych Polek Marek Krajewski (UAM), Ivanna Matkovska, Tomasz Pułdłocki (UJ), Marta Ryczkowska (UMCS)

Performans Pawła Korbusa na Schodach Rycerskich
fot. M. Horwat

Performans Sebastiana Hänela w bramie i podwórzku Domu Ukraińskiego, fot. J. Sawicka

Orient express – kierunek Sztambuł

Kinga Krawiec, Ilona Barć

„Gdyby świat był tylko jednym państwem, Sztambuł byłby jego stolicą”
(Napoleon Bonaparte)

W miastach odzwierciedla się cywilizacja. Wiele z nich to centra handlu, skrzyżowania kultur lub siedziby władz z burzliwą historią konfliktów w tle. Wiele z nich jest definiowanych przez różne struktury architektoniczne i zabytki, które mają swoją wielowymiarową symbolikę. Jeszcze inne wyróżniają się swoim wyjątkowym położeniem geograficznym oraz archeologicznym układem warstw, które ukrywają bądź ujawniają skomplikowaną przeszłość. Sztambuł ma wszystkie te cechy. Dawniej nazywany Bizancjum i Konstantynopolem, dziś to ośrodek o randze globalnej, a swoim położeniem geograficznym i politycznym balansujący między wschodem i zachodem (Europą i Azją) oraz północą i południem (Rosją, Morzem Czarnym i Bliskim Wschodem), tradycją i nowoczesnością. Miasto niczym magnes, w każdym calu niezwykle, budzące ciekawość, podziw, szacunek. Nikogo niepozostawiające obojętnym, świadome swojej wielkości i wspaniałości, lecz w ciągłej pogoni za tożsamością.

Według najnowszych danych Sztambuł liczy ponad 13 milionów mieszkańców, szacuje się jednak, że ta liczba może wynosić 15, a nawet 20 milionów. Spacerując po dzielnicach starego miasta, po obu stronach Bosforu, ujawnia warstwowe zestawienia nowoczesno-

ści i reaktywowanej tradycji. Nie przypomina żadnego tureckiego miasta, a mimo to, jak żadne inne odzwierciedla historię, kulturę i mentalność całego kraju.

Miasto siedmiu wzgórz

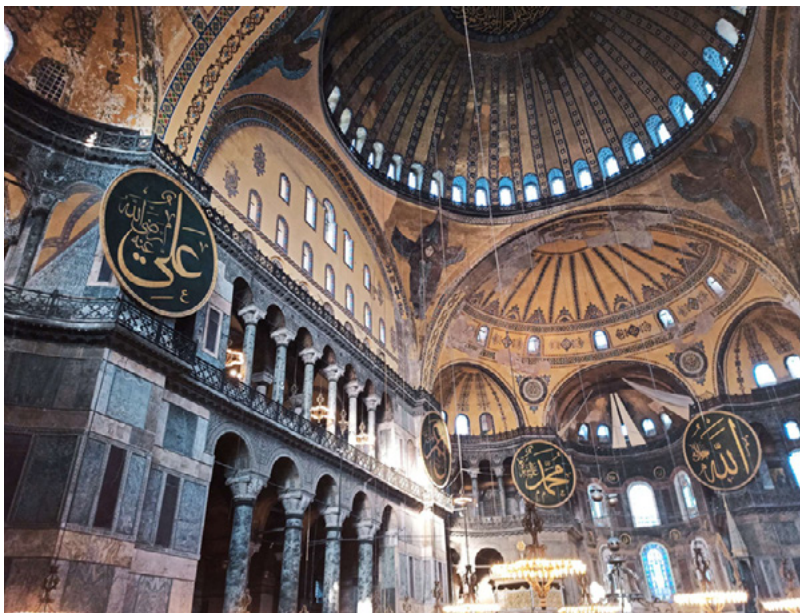
Zwyczaju się mawiać, że Sztambuł podobnie jak Rzym jest miastem 7 wzgórz. Przekonanie to jest silnie zakorzenione zarówno wśród mieszkańców, jak i turystów. Eksplorując obszar nowego i zabytkowego miasta, możemy dostrzec, że w skalistej i pofałdowanej warstwie terenu jest ich znacznie więcej. Panorama Sztambułu składa się przede wszystkim z zachwycających minaretów, które za dnia mieniają się

w promieniach słońca, a w nocy tworzą fascynującą iluminację świetlną. Doniosłe i najcenniejsze obiekty miasta ulokowane są na jednym z siedmiu wzniesień.

Najjaśniejszym punktem pośród całego kolorytu jest Błękitny Meczet (Sultan Ahmet Camii), który zachwyca przede wszystkim utrzymaną w błękitnej tonacji galerią płytek fajansowych ozdobionych ornamentami roślinnymi. Kolejna budowla to symbol dawnego Konstantynopola, zwany też Kościołem Mądrości Bożej, czyli Ajasofya (Hagia Sophia), uważana za najwspanialszy obiekt architektury pierwszego tysiąclecia. W swojej historii pełniła już funkcję świątyni chrze-

Meczet Süleymaniye Camii

Hagia Sophia – wewnątrz, widoczna kopuła i na ścianach medaliony, które zostały dodane dopiero w XIX w.

ścijańskiej, meczetu oraz muzeum – obecnie uznano ją za miejsce kultu muzułmanów. W okresie ikonoklazmu zakazano używania obrazów o tematyce religijnej, jedynym dopuszczalnym symbolem był krzyż. Wiele mozaik i obrazów, które znajdowały się w świątyni, zniszczono oraz pokryto gipsem, a na utwardzonym tynku umieszczono symbole islamskie. Do momentu ponownej zmiany Hagii Sophii w meczet trwały tam prace remontowe polegające na odkrywaniu fresków. Na samym cyplu wzgórza pomiędzy Złotym Rogiem, cieśniną Bosfor a morzem Marmara wznosi się Pałac Topkapi przez wieki stanowiący istotne miejsce w dziejach panowania osmańskiej dynastii. Dziś to jedna z obowiązkowych atrakcji turystycznych północno-zachodniej Turcji. Na kolejnej wyżynie możemy dostrzec Meczet Beyazita (Sultan Beyazit Camii), Uniwersytet Stambuński i górujący nad całym miastem Meczet Sulejmaniye (Suleymaiye Camii). Warto zaznaczyć, że za szeregiem atrakcji tego multikulturowego miasta stoi wielusetletnia historia wyraźnie wpływająca na jego współczesny wizerunek.

Darülfünun – „dom nauk”, czyli o Bibliotece słów kilka

Uniwersytet Stambuński stanowi niewątpliwie największą i najbardziej prestiżową uczelnię w Turcji, jego bogata i niezmiernie ciekawa historia sięgająca XV w. przyciąga wielu studentów z kraju i ze świata. Obecnie Akademia posiada 17 wydziałów, około 6 tys. pracowników naukowych i ponad 70 tys. studentów. Oczywiście Uczelnia nie mogła istnieć bez Biblioteki, dlatego też jej pradzieje są równie rozległe jak początki całego Uniwersytetu.

Biblioteka Uniwersytetu Stambuńskiego, w której miałyśmy przyjemność gościć w ramach programu Erasmus+, znajduje się w europejskiej części metropolii. Swoją działalność rozpoczęła w 1925 r. i obecnie gromadzi około 1

Główne wejście do Uniwersytetu w Stambule na Placu Beyazit

milion woluminów. W 1934 r. Biblioteka zyskała status Biblioteki Narodowej, tym samym stając się najstarszą i jedną z największych bibliotek uniwersyteckich na świecie z Oddziałem Druków Rzadkich. Natomiast w 1982 r., wraz z wejściem w życie ustawy o szkolnictwie wyższym pod nazwą *Istanbul University Library and Documentation Department Istanbul University* rozpoczęła współpracę z instytutami, ośrodkami badawczymi i innymi wydziałami bibliotek. Zdumiewającym skarbem Biblioteki Uniwersyteckiej w Stambule jest zachowany do dziś potężny zbiór manuskryptów osmańskich będący bogatym źródłem informacji dotyczących Imperium Ottomańskiego. W skład rzadkich zbiorów wchodzi m.in. kolekcja biblioteki z pałacu sułtańskiego czy dzieła sztuki należące do znanych postaci historycznych. Wspomniane rękopisy tworzą fundamentalną część dziedzictwa kulturalnego o wysokiej wartości artystycznej i historycznej. Aktualnie dzięki mnogości realizowanych projektów mających na celu katalogowanie i digitalizację wyjątkową sztukę kaligrafii i kunszt iluminatorstwa można podziwiać w Internecie.

Muzułmanie podczas modlitwy w Meczece Fatih Camii

Ceramika orientalna. Tureckie naczynia ozdobne

Tam gdzie Europa spotyka Azję

Stambuł jest bezsprzecznie jednym z najbardziej znanych i najczęściej odwiedzanych miejsc w historii. Poznanie tego miasta z perspektywy obcokrajowca wymaga skupienia, czujności oraz skonfrontowania się ze znanymi stereotypami. Powszechnie utrwalony obraz tureckiej rzeczywistości przefiltrowany przez subiektywną generalizację, często uproszczoną i nieprecyzyjną, wyjawia nam rys miasta konserwatywnego, chaotycznego i przeludnionego. Turcja jest w większości krajem muzułmańskim z dużym odsetkiem konserwatystów, aczkolwiek jest też mnóstwo liberalnych osób. W Stambule niektóre dzielnice są nieco bardziej tradycjonalistyczne, podczas gdy inne, np. Galata czy Arnavutköy, obfitują w modne lokale, luksusowe restauracje i galerie sztuki. Pozorny chaos panujący na ulicach, z którym można się zetknąć zaraz po przekroczeniu bram lotniska, jest na swój sposób zrozumiały dla miasta, które nigdy nie zasypia, a ulice wypełniają się wielkomięskim gwarem. Stambuł to metropolia wszelakich różnic – nie tylko społecznych, ale i obyczajowych; o monumentalnej architekturze i ogromnym bogactwie niezwykłych widoków. Nikogo więc nie dziwi fakt, że do dziś miasto to pełni rolę głównego ośrodka kulturalno-naukowego oraz biznesowego.

Studenci ratownictwa medycznego w Bieszczadach

Ikona Tabaczek-Bejster

W dniach 26 maja – 4 czerwca 2023 r. po raz jedenasty odbył się programowy obóz sprawnościowy z elementami ratownictwa specjalistycznego zorganizowany dla studentów II roku kierunku ratownictwo medyczne Uniwersytetu Rzeszowskiego. Już tradycyjnie 7 dni obozu zorganizowano w Wojskowym Zespole Wypoczynkowym „Rewita” nad Zalewem Solińskim. Celem wyjazdu było zapoznanie studentów ze specyfiką i charakterem pracy ratowników WOPR, GOPR, LPR. Przyszli ratownicy medyczni mieli również za zadanie doskonalić swoją sprawność fizyczną, która jest niezbędna do wykonywania tego zawodu. Podczas obozu studenci odbyli szkolenie oraz podnosili swoje umiejętności z zakresu pływania (na pływalni i wodach otwartych), kajakarstwa, wioślarstwa, technik ratownictwa wodnego, gier zespołowych, atletyki terenowej oraz turystyki pieszej. Podczas obozu odbyła się również wycieczka piesza na Połonę Wetlińską.

Studenci gościli również w Bazie Centralnej Bieszczadzkiego WOPR w Polańczyku, gdzie zapoznali się ze specyfiką pracy i sprzętem stosowanym w ratownictwie wodnym. Ratownikom zostały również zaprezentowane zasady działania i wyposażenie ambulansu wodnego. Młodzież wraz z kadrą udała się też do Sanoka, gdzie gościła w Bazie Grupy Bieszczadzkiej GOPR oraz w Bazie HEMS Sanok – Lotnicze Pogotowie Ratunkowe.

Przyszli ratownicy medyczni zapoznali się tam z realiami pracy ratowników górskich oraz ze stosowanym przez nich sprzętem i specyfiką pracy w LPR. Ostatnie trzy dni obozu przeprowa-

dzono w Rzeszowie. Studenci odbyli zajęcia w Uniwersyteckim Centrum Lekkoatletycznym, uczestniczyli w zajęciach z kajakarstwa i zespołowych grach sportowych nad Zalewem Rze-

szowskim oraz gościli w Centrum Powiadomienia Ratunkowego – CPR (jest to jednolity system, który obsługuje zgłoszenia alarmowe kierowane na numer alarmowy 112 umożliwiające przekazanie zgłoszenia alarmowego w celu zaangażowania właściwych służb ratowniczych) oraz w komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Rzeszowie. Należy dodać, że we wszystkich odwiedzanych ośrodkach pracują absolwenci ratownictwa medycznego UR.

Obóz sprawnościowy z elementami ratownictwa specjalistycznego (realizując podobny program) odbyli też studenci II roku studiów niestacjonarnych na tym samym kierunku.

W trakcie obozu specjalistyczne zajęcia dla studentów prowadzili: dr hab. Iwona Tabaczek-Bejster, prof. UR, prezes Bieszczadzkiego WOPR mgr Artur Szymański oraz dr Miłosz Szczudło.

Centrum Polonijne wobec nowej rzeczywistości

Małgorzata Kulakowska

Od wielu miesięcy widać, jak gwałtownie zmienia się Polska i Rzeszów. Przyjeżdża tu i osiedla się coraz więcej obcokrajowców. Jest to wyzwanie i szansa również dla Uniwersytetu Rzeszowskiego. Jego wyspecjalizowana jednostka Centrum Polonijne od ponad 20 lat przygotowuje młodzież polonijną do studiów i życia w Polsce poprzez roczne kursy języka, kultury i adaptacji. Oprócz tego, przeprowadza też krótsze kursy dla osób, które chcą poprawić swój język, poznać głębiej polską kulturę czy „odnaleźć się” w naszym kraju. Placówka współ-

nie z Instytutem Polonistyki i Dziennikarstwa przeprowadza też państwowe egzaminy z języka polskiego jako obcego. W ubiegłym roku Centrum Polonijne uzyskało akredytację Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. Posiadanie akredytacji NAWA pozwala ubiegać się o środki na organizację kursów języka polskiego dla stypendystów takich programów, jak m.in. Program dla Polonii im. Andersa czy Program stypendialny im. Banacha. W ramach postępowania akredytacyjnego oceniane było m.in. doświadczenie placówki, kompetencje lektorów,

proponowane programy nauczania języka, kultury, historii czy działań integracyjnych. Uniwersytet Rzeszowski znalazł się w elitarnym gronie dziesięciu uczelni w Polsce, które do 2026 r. mogą we współpracy z NAWĄ przeprowadzać roczne kursy języka polskiego jako obcego.

26 czerwca odbyło się Święto Centrum Polonijnego i uroczyste zakończenie takiego rocznego kursu przygotowującego do podjęcia studiów w Polsce. Przez 9 miesięcy gościliśmy w naszych murach stypendystów Programu NAWA im. gen. Wł. Andersa dla Po-

lonii. Byli to młodzi ludzie z Białorusi, Rosji, Ukrainy i Brazylii. Oprócz języka, nauczyliśmy ich polskiej historii, geografii, kultury, obyczajowości, wspomagaliśmy ich adaptację w Polsce i integrację z lokalnym środowiskiem. Zapewniliśmy również wprowadzenie do przedmiotów, z którymi zetkną się na studiach (słuchacze deklarują chęć studiowania w Polsce kierunków związanych z naukami społecznymi). Nauka zakończyła się egzaminem językowym na poziomie B2. Jesteśmy szczególnie dumni ze studentki z Brazylii, która przez te kilka miesięcy od podstaw opanowała komunikatywnie nasz język i zdała egzamin na poziomie B1. W czasie święta „Polonusa” prorektor ds. Kolegium Nauk Humanistycznych prof. dr hab. Paweł Grata wręczył absolwentom dyplomy będące zwieńczeniem ich ciężkiej i owocnej pracy.

Centrum Polonijne podejmuje także działania, których celem jest wsparcie ukraińskich uchodźców. Wraz z Działem Kształcenia Podyplomowego uzyskaliśmy grant z programu „Szansa” i zrealizowaliśmy projekt „Umiejętności – Język – Kultura. Innowacje w diagnozie i kształceniu kompetencji dorosłych obywateli Ukrainy” finansowany ze środków Unii Europejskiej. Beneficjenci przedsięwzięcia przez 120 godzin uczyli się języka polskiego pod okiem lektorów sekcji dydaktycznej Centrum Polonijnego. Zdobywali także wiedzę i umiejętności z zakresu życia codziennego w naszym kraju, funkcjonowania instytucji w Polsce, prawa i finansów czy poszukiwania pracy. Celem zajęć było podniesienie umiejętności podstawowych uczestników projektu. Wśród uchodźców były też osoby, którym udzielono wsparcia psychologicznego, prawnego i or-

ganizacyjnego. Sprawną organizację projektu zapewnił Dział Kształcenia Podyplomowego.

W nowej rzeczywistości, w związku z coraz większą liczbą cudzoziemców zamierzających uczyć się języka polskiego, Centrum Polonijne dopasowuje swoją ofertę edukacyjną do potrzeb rynku. Jako jednostka działająca w ramach uczelni państwowej przygotowujemy kursy na poziomie językowym B1 i B2 dla osób, które zamierzają ubiegać się o pobyt długoterminowy. Ponadto w naszej ofercie są także kursy dla początkujących i zaawansowanych.

Nasza jednostka prowadzi również lektoraty polskiego języka specjalistycznego dla studentów UR z zagranicy oraz dla studentów, którzy przyjechali do Rzeszowa w ramach programu Erasmus+.

Wakacje z BON UR

Iwona Tabaczek-Bejster

W czasie tegorocznej przerwy wakacyjnej Biuro ds. Osób z Niepełnosprawnościami Uniwersytetu Rzeszowskiego, jak co roku, zorganizowało obozy sportowo-szkoleniowe dla studentów z niepełnosprawnościami i wolontariuszy UR.

Pierwszy obóz odbył się w dniach 15–22 lipca 2023 r. w miejscowości Polańczyk. Główną część obozu stanowiły aktywności w wodzie i na wodzie, takie jak pływanie na wodach otwartych, żeglarstwo, kajakarstwo i rowery wodne. Podczas tych zajęć studenci byli szkoleni i asekurowani przez instruktorów WOPR i trenerów pływania prof. UR Iwonę Tabaczek-Bejster oraz prezesa Bieszczadzkiego WOPR mgr. Artura Szymańskiego. Tradycyjnie już korzystali z bazy BWOPR w Polańczyku. Studenci odbyli wycieczkę pieszą na Połoninę Wetlińską, osoby, którym względy zdrowotne nie pozwalają na tego typu aktywność, uczestniczyły w górskim rajdzie samochodowym. Rozegrany został również turniej w kręgle. W tym roku udało się dodatkowo zorganizować przejazd koleją gondolową nad Zalewem Solińskim, wycieczkę łodziami o napędzie elektrycznym oraz rejs statkiem.

Drugi obóz sportowy odbył się w dniach 6–12 sierpnia 2023 r. w Wierchomli niedaleko Piwnicznej w Beskidzie Sądeckim. Podczas obozu studenci odbyli wycieczki piesze do górskiego schroniska turystycznego PTTK Bacówka nad Wierchomlą, wycieczkę do Krynicy--Zdroju połączo-

ną z wizytą w pijalni wód mineralnych i wyjazdem na Jaworzynę Krynicką. Atrakcyjnym punktem obozu była wycieczka na rowerach elektrycznych Piwniczna – Muszyna – Piwniczna. Studenci, którzy ze względów zdrowotnych nie jeżdżą na rowerze, odbyli wycieczkę do ogrodów sensorycznych w Muszynie. Nie zabrakło też innych aktywności, a były to zajęcia sportowe z tenisa ziemnego, badmintonu, pływania, frisbee, zajęcia z komunikacji interpersonalnej. Rozegrany został też turniej w tenisie stołowym.

Ostatni wakacyjny wyjazd dla studentów z niepełnosprawnościami i wolontariatu zorganizowano w dniach 9–16 września w Dąbkach nad Bałtykiem. Tego roku nad morzem dopisała piękna pogoda, co pozwoliło na plażowanie, a nawet kąpiele w morzu. Podczas obozu studenci odbyli wycieczkę do Kołobrzegu i Darłówka. Organizowane były wycieczki rowerowe, wycieczki piesze, nordic walking, odbyły się treningi i rozegrano turniej w bule.

Wszystkie dyscypliny sportu, których studenci uczą się i doskonalą podczas tego typu obozów, przekładają się na udział i zdobywane medale w Integryjnych Mistrzostwach Polski AZS.

Zachęcam wszystkich studentów, którzy jeszcze nie wyjeżdżali z BON UR, do udziału w obozach. Można na nich poprawić swoją kondycję fizyczną, nauczyć się nowych rzeczy, zwiedzić piękne miejsca i znaleźć przyjaciół.

W imieniu swoim i kadry obozów chciałam serdecznie podziękować wolontariuszom za pomoc i okazaną życzliwość.

Memoriał im. Edwarda Sądeckiego w Windsurfingu – Edi Cup Festiwal Sportów Wodnych AZS

W dniach 12–13 sierpnia baza żeglarska AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego gościła uczestników najważniejszej studenckiej imprezy nad Jeziorem Solińskim – Memoriału im. Edwarda Sądeckiego w Windsurfingu popularnie zwanego „Edi Cup” oraz Festiwalu Sportów Wodnych AZS. Impreza ta ma już 21-letnią historię, a poświęcona jest Edwardowi Sądeckiemu, wykładowcy akademickiemu, instruktorowi żeglarstwa i windsurfingu, prekursorowi żeglarstwa deskowego na Podkarpaciu i twórcy wspomnianej na wstępie studenckiej bazy żeglarskiej.

W pierwszym dniu uczestnicy rywalizowali w konkurencjach sportowych. Warunki pogodowe pozwoliły na rozegranie 3 wyścigów w regatach wind-

surfingowych, w których najlepszy okazał się Tomasz Nizioł, drugie miejsce zajął Łukasz Nizioł, a trzecie Mateusz Piecuch. Wśród kobiet zwyciężyła Monika Musijowska, drugie miejsce zajęła Sylwia Kądziołka, a trzecie Anna Gil. Popołudniowe regaty w klasie Omega zgromadziły 12 załóg rywalizujących o miejsce w finale w trzech wyścigach eliminacyjnych, czarta załoga startująca w finale to tzw. lucky loser – załoga losowana spośród wszystkich, które odpadły w eliminacjach. Ostatecznie w finale zwyciężyła załoga doświadczonej instruktorki żeglarstwa Dagmary Sądeckiej przed załogą Karoliny Wagner, trzecie miejsce przypadło ekipie kierowanej przez Pawła Jaworskiego. Nagrody dla zwycięzców regat

wręczał JM Rektor Państwowej Akademii Nauk Stosowanych prof. Zbigniew Barabasz oraz prezesi Klubów Uczelnianych AZS UR – mgr Mateusz Salamon, prof. Emilian Zadarko i dr Maciej Huzarski. Na zakończenie zmagani sportowych rozegrano wyścigi SUP-ów (Stand Up Paddling) – bardzo popularnej ostatnio formy rekreacyjnego pływania z wiosłem na lekkiej, często dmuchanej desce. W kategorii dorosłych zwyciężył Dariusz Drązkiewicz przed Michałem Łukomskim i Dominikiem Orzechowskim. W kategorii dzieci najlepszy okazał się Szymon Baran przed Julią Nahajowską i Filipem Nahajowskim. Wieczór zakończył się przy ognisku, oczywiście z gitarą, śpiewem i szantami.

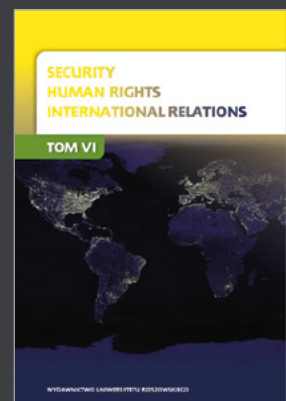
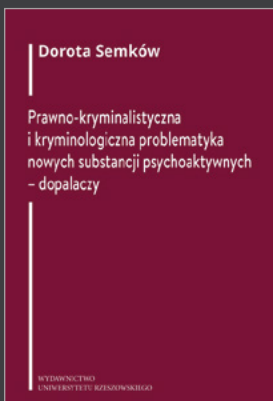
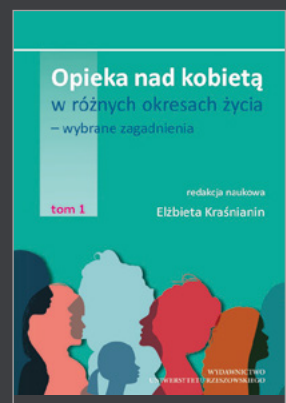
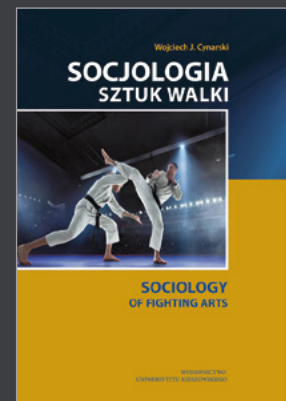
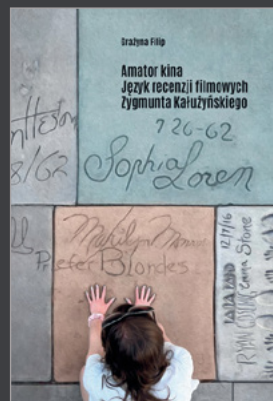
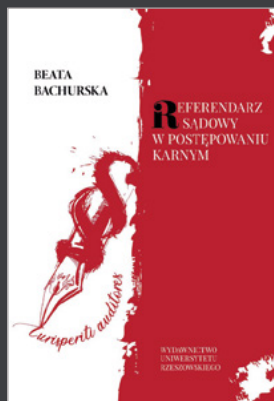
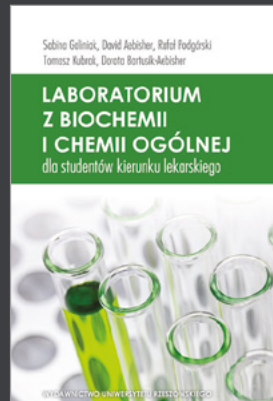
Dzień drugi imprezy to przede wszystkim tzw. „bieg memoriałowy” – wyścig na deskach i innym lekkim sprzęcie pływającym, ale w nietypowej formie. Każdy uczestnik ma bowiem obowiązek wystartować w jak najbardziej fantazyjnym przebraniu. I tym razem pomysłów nie zabrakło. Głosem publiczności nagrodę za najlepsze i najbardziej pracowite przebranie otrzymał tekturowy żaglowiec Mr EDI, Jerzy Kulasa z załogą. Na zakończenie nie zabrakło oczywiście trofeów dla zwycięzców i nagród dla uczestników ufundowanych przez sponsorów oraz wspólnego zdjęcia. W konkurencjach sportowych wzięło udział łącznie 94 zawodników i zawodniczek, a w całej imprezie ponad 150 osób.

Organizatorzy: Klub Uczelniany AZS Uniwersytetu Rzeszowskiego i Klub Uczelniany AZS Państwowej Akademii Nauk Stosowanych w Krośnie.

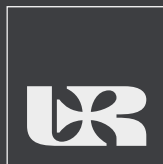
Sponsorzy: firma kosmetyczna „Ziaja”, firma odzieżowa „W Szoku”, Studium Wychowania Fizycznego i Rekreacji UR, Stowarzyszenie Studentów i Absolwentów UR, Klub Studencki „Pod Palmą”.

Nowości WYDAWNICZE

Prezentowane książki można nabywać, składając zamówienie pocztą elektroniczną lub bezpośrednio w Wydawnictwie (pok. 112; ul. prof. S. Pigonia 6, 35-310 Rzeszów).
Wydawnictwo UNIwersytetu Rzeszowskiego
e-mail: wydaw@ur.edu.pl, <https://wydawnictwo.ur.edu.pl>

Uniwersytet Rzeszowski
al. T. Rejtana 16c, 35-959 Rzeszów
tel.: +48 17 872 10 00 (centrala)
ur.edu.pl